

Jaarverslag 2009

VLHORA als koepelorganisatie

VLHORA – Vlaamse Hogescholenraad
Ravensteingalerij 27 bus 3 – 1^e verd.
B – 1000 Brussel
tel. 00 32 22 11 41 90
fax 00 32 22 11 41 99
e-mail: info@vlhora.be
website: <http://www.vlhora.be>

Wettelijk depot: D/2010/8696/17

Jaarverslag 2009

VLHORA als koepelorganisatie

Goedgekeurd door de Algemene Vergadering van 18 juni 2010

Toon Martens
voorzitter

Hoofdstuk 1 inleiding

Het jaarverslag dat u hierbij, al dan niet letterlijk, ter hand neemt is het eerste dat de werking van de VLHORA als koepelorganisatie afzonderlijk belicht. De opsplitsing van de twee kerntaken van de VLHORA vindt zijn oorsprong een aandachtspunt vanuit de peer review die de VLHORA als evaluatieorgaan heeft gehad. De vraag naar meer organisatorische onafhankelijkheid van de taken als evaluatieorgaan betekent ook dat de communicatie over beide taken zo mogelijk afzonderlijk wordt gehouden.

Als een jaarverslag de mogelijkheid wil bieden om de realisaties van het afgelopen jaar te toetsen aan de gestelde prioriteiten, dan wordt dat door het verschil tussen het academiejaar als werkjaar en het kalenderjaar als verslagjaar niet makkelijk gemaakt.

In het verslag dat volgt, leest u zowel over de prioriteiten van de werkjaren 2008-2009 en 2009-2010 die samen het kalenderjaar dat het onderwerp vormt van dit jaarverslag bepaald hebben. U mag dus onder meer informatie verwachten over:

- De agendasetting van het Vlaamse regeerakkoord en de verdediging van de belangen van de hogescholen bij de uitwerking van het regeerakkoord en Vlaanderen-in-actie, met aandacht voor voldoende middelen voor de hogescholen.
- De betrokkenheid bij en de beïnvloeding van het overleg over de wijzigingen aan het hoger onderwijslandschap.
- De verdere integratie van VLIR en VLHORA en de voorbereiding van de VLUHR.
- Het VLHORA-optreden in relevante beleidsdossiers zoals bijvoorbeeld:
 - o de ontwikkelingen rond HBO5,
 - o de studentenvoorzieningen (inhoud en structuur STUVO's, studentenstatuut, ...),
 - o aanpak doelstellingen Bologna (internationalisering, regionale verankering, toegepast onderzoek,..).
- De actieve betrokkenheid die we samen met FLAMENCO, VLIR-UOS en Eurashe nastreven op Europees en internationaal vlak in de domeinen internationalisering, ontwikkelingssamenwerking en Europees beleid.
- De verbetering van de interne organisatie o.m. via professionalisering en informatiebeheer, maar ook de externe communicatie via webstek en nieuwsbrieven.

Maar een aandachtig lezer vindt er natuurlijk nog veel meer. Zelfs datgene waar we op dit ogenblik, in 2010, nog hard aan moeten werken.

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

Toon Martens
voorzitter

Hoofdstuk 2 inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	inleiding	5
Hoofdstuk 2	inhoudsopgave	7
Hoofdstuk 3	beleid	9
3.1	financiering	9
3.2	personeel	17
3.3	beleidsnota (na memorandum 2009).....	23
3.4	onderwijs	26
Hoofdstuk 4	onderzoek.....	35
4.1	wetenschappelijk onderzoek en werkgroepen.....	35
4.2	grensoverschrijdende samenwerking	38
4.3	studiedag.....	39
4.4	beleidsnota onderzoek	40
4.5	brief aan de president van Europa	40
4.6	elektronische databanken en vzw Elektron	40
4.7	memorandum Vlaamse verkiezingen 2009	44
Hoofdstuk 5	internationalisering	47
5.1	stuurgroep Internationalisering en forum ADINSA.....	47
5.2	Flamenco	47
5.3	PURE-project	48
5.4	promotie van het Vlaamse hoger onderwijs	50
5.5	Study in Flanders	51
5.6	ontwikkelingssamenwerking.....	51
5.7	samenwerking met VAIS	53
5.8	APS - screening Chinese studenten.....	53
5.9	VLEVA.....	53
5.10	Andere organisaties	54
5.11	Overige acties	54
5.12	Bologna-promotoren.....	55
Hoofdstuk 6	studentenvoorzieningen	57
6.1	studietoelagen Vlaamse Overheid.....	57
6.2	overleg Regeringscommissariaat	57
6.3	financiering studentenvoorzieningen	58
6.4	nieuw decreet Studentenvoorzieningen	58
6.5	BTW	59
6.6	Good practices	59
6.7	Privacy van de student.....	59
6.8	openbaar vervoer	59
6.9	studentenvoorzieningen voor het HBO?.....	60
6.10	Bologna-proces	60
6.11	memorandum verkiezingen 2009	60

Hoofdstuk 7	andere aandachtspunten.....	61
7.1	iVLHORA.....	61
7.2	Delta	61
7.3	externe communicatie	62
7.4	softwarelicenties en ICT-opleidingen.....	63
7.5	Reprobel.....	64
7.6	EU 2020	64
7.7	telling studenten begin academiejaar	64
Hoofdstuk 8	VLHORA.....	69
8.1	samenstelling bestuursorganen.....	69
8.2	personeelsaangelegenheden	71
8.3	integratie VLIR-VLHORA.....	73
8.4	kantoorruimte	74
8.5	begroting 2010	74
8.6	VLHORA-vertegenwoordigers	75
Hoofdstuk 9	besluit.....	83
Hoofdstuk 10	bijlagen.....	85
10.1	lijst instellingen en algemeen directeurs.....	85
10.2	samenstelling van de werkgroepen en fora VLHORA	87
10.3	VLHORA-standpunten.....	96

Hoofdstuk 3 beleid

3.1 financiering

3.1.1 financieringsdecreet – Evolutie van de financiering

“Het kan voor regeringen niet volstaan het belang van hoger onderwijs te erkennen zonder daar financiële consequenties aan te verbinden.” Dat zei Vlaams minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke op het ‘Bologna Beyond 2010’-seminar tijdens de EAIE-conferentie. De minister liet weten de 2 procent-norm (van het bruto binnenlands product) van de Europese Commissie te onderschrijven en riep andere lidstaten die daar nog onder zitten – “de overgrote meerderheid” – op niet te aarzelen een ambitieuze weg in te slaan om die norm te bereiken.

De VLHORA stelde ook in 2009 vast dat bovenstaande woorden niet worden uitgewerkt in concrete daden en de ernst van de situatie niet correct wordt ingeschat. Voor sommige hogescholen is de toekomstige budgettaire situatie precair en zal het rechtstreekse gevolgen hebben voor de personeelsbezetting. Gelet op het groeiende takenpakket zonder financiële tegemoetkoming is dit een problematische situatie. Door deze problematiek uit te stellen tot de volgende legislatuur beperkt de minister niet enkel de beleidsruimte van de volgende Vlaamse regering, maar bevriest hij tevens de enveloppe van de hogescholen tot 2010, met een nefaste financiële spiraal als gevolg.

De Vlaamse hogescholen wensen duidelijkheid over het wijzigende hogeronderwijslandschap en de daaraan verbonden financiële onzekerheid. Ze willen een degelijke compensatie voor de indexeringsproblematiek en het verlies aan middelen door wettelijke bepalingen. Hogescholen vragen de middelen waar ze recht op hebben en menen te moeten kunnen behouden wat ze hebben verkregen.

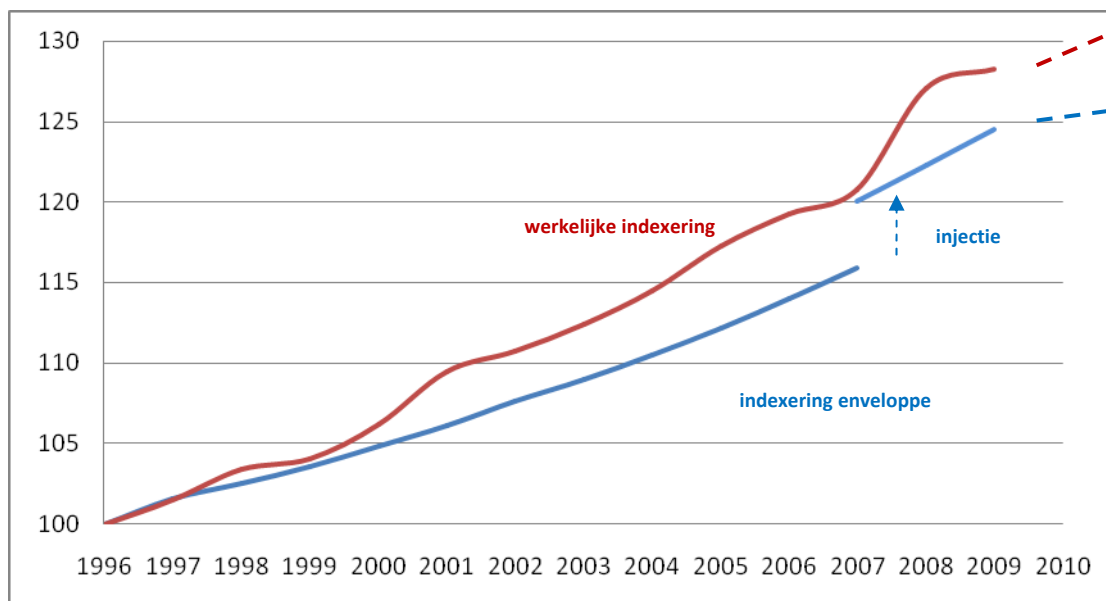
Het rapport ‘Budgettaire situatie hogescholen’, opgesteld in 2008, werd in 2009 geactualiseerd. De voornaamste vaststellingen:

a. *Indexproblematiek*

Door het gebruik sinds 1996 van ondermaatse ramingen werd de hogescholenenveloppe op een voor de hogescholen niet correcte manier geïndexeerd en bijgevolg geërodeerd. In het regeerakkoord 2004-2009 werd een eenmalige injectie voorzien van 25 miljoen euro om deze structurele historische achterstand gedeeltelijk in te dijkten.

Door het verschil tussen de reële stijging van de levensduurte (in het hoger onderwijs vooral voelbaar door stijgende loonkosten) en de onevenredige indexering van de werkingsuitkering in 2008 en 2009, verliezen de hogescholen op twee jaar tijd op hun totale enveloppe opnieuw 2,28 procent. Dit betekent een verlies van 13,68 miljoen euro. Rekening houdend met dit tekort door (onjuiste) indexering, het groeiend takenpakket van hogescholen en het feit dat de historische stijging van studentenaantallen nog steeds niet in rekening werd gebracht, is het effect van de eenmalige injectie aan de start van het Financieringsdecreet snel uitgewerkt.

grafiek: verhouding werkelijke indexering – indexering enveloppe

b. Derving studiegelden

Niet alleen door externe (economische) neveneffecten verliezen de hogescholen aan werkingsmiddelen. Decretale bepalingen hebben tevens invloed op het budget, namelijk een derving aan studiegelden. Bij de besprekingen van het nieuwe Financieringsdecreet is het dossier studiegelden verschillende malen ter sprake geweest. Er werd al ter compensatie 5 miljoen euro in het budget geïnjecteerd. Het overige beloofde budget van 9 miljoen euro werd echter nog niet toegewezen.

c. Verlies aan middelen ten opzichte van de extra verkregen middelen

De hogescholen verliezen, over 2008 en 2009 (een raming op basis van vooruitzichten voor 2009 door het Planbureau) 32,51 procent aan extra verkregen middelen waar ze recht op hebben, door foutieve indexatie en de derving aan studiegelden.

Om haar bevindingen kracht bij te zetten, benut de VLHORA elke gelegenheid om deze vaststellingen bij het ruimere publiek bekend te maken en de overheid aan te sporen tot beleidsinitiatieven:

- 13 februari 2009: persconferentie in de VLHORA-kantoren (zie bijlage 1, 3.1. Financiering)
- Nieuwsbrief editie september 2009: opiniestuk (zie bijlage 2, 3.1. Financiering)

3.1.2 besparingsmaatregelen – programmadecreten

programmadecreet derde begrotingscontrole 2009 en Programmadecreet begroting 2010

De begrotingscontrole 2009 en begrotingsopmaak 2010 van de Vlaamse regering duiden op de noodzaak tot besparen, om de sterke positie van Vlaanderen ook in de toekomst te blijven vrijwaren. In de formatie werd afgesproken dat het beleidsdomein Onderwijs 72 miljoen zou besparen in 2010 (0,8 procent van het totale budget). Voor 2011 zou dit ongeveer 142 miljoen euro zijn.

Aan het begin van de onderhandelingen in het Vlaams Onderhandelingscomité voor het Hoger Onderwijs (VOC-HO) werd duidelijk dat de te realiseren besparingen voornamelijk in het onomkeerbaar ingrijpen in de principes van het Financieringsdecreet werden gevonden.

Bij de opmaak van het Financieringsdecreet in 2007 werd de onderfinanciering van voornamelijk de professionele bachelors (eindelijk?) erkend door de overheid. Om deze kloof te dichten, was er nood aan middelen die op dat moment niet binnen de beschikbare begrotingsbudgetten konden passen. De Vlaamse Hogescholenraad ging toen akkoord met het principe dat deze middelen geleidelijk aan zouden worden toegekend via het beruchte 'klikstelsel' vanaf 2011.

De eerste besparingsvoorstellen grepen echter zo in op het klikstelsel, dat de professionele bachelors pas in 2013 een eerste schijf extra middelen zouden ontvangen, zij het slechts 50 procent van de middelen waarop deze opleidingen volgens het oude klikstelsel recht (zouden) hebben. Bovendien werden bijkomende besparingen gerealiseerd door het niet toekennen van het saldo centraal fonds aan het budget van de professionele opleidingen, de niet-indexatie van de werkingsmiddelen, het afschaffen van het Rationalisatiefonds, het afschaffen van de deeltijdse TBS 55+ en diverse kleinere bepalingen.

De Vlaamse Hogescholenraad was dan ook in haar persbericht niet mals voor het structurele tekort dat gecreëerd werd door de voorliggende teksten (zie bijlage 3, 3.1. Financiering).

uitkomst onderhandelingen VOC-HO

In het Vlaams Onderhandelingscomité voor het Hoger Onderwijs (VOC-HO) hebben de besturen, samen met de vakorganisaties en de overheid een akkoord bereikt over het behoud van de principes uit het Financieringsdecreet. Veelvuldige contacten tussen enerzijds de besturen en vakorganisaties en anderszijds de overheid hebben geleid tot de volgende besparingen voor 2009 tot 2011:

aanwendingspercentage

Samen met hun universitaire partner, de VLIR, hebben de VLHORA-onderhandelaars een alternatief voorstel naar voren geschoven tijdens de onderhandelingen, vanuit het besef dat ook het hoger onderwijs zijn steentje moet bijdragen, ondanks de ondermaatse financiering uit het verleden. Ter compensatie voor het buiten de besparingen houden van het saldo centraal fonds en het klikstelsel wordt een aanwendingspercentage van 1,27

procent op de werkingsmiddelen toegepast. Dit percentage mag nooit het totale bedrag van 16.179.000 euro overschrijden. Door het gebruik van een aanwendingspercentage kunnen de besturen de besparingen beperken tot de periode waarin deze werkelijk noodzakelijk zijn.

rationalisatiefonds

Vanaf 2009 wordt het Rationalisatiefonds afgeschaft. De overgedragen middelen (5 miljoen euro) van 2008 blijven behouden. Deze middelen worden verdeeld op basis van de rationalisatieplannen die de instellingen tegen 30 juni 2009 hebben ingediend, en die binnenkort door de Vlaamse regering al dan niet worden goedgekeurd.

uitstel HBO

De recent ingevoerde regelgeving rond het Hoger Beroepsonderwijs ontbreekt nog op enkele punten aan concrete uitwerking (beroepscompetentieprofielen, visitatiestelsel...). Door deze vertraging worden onrechtstreeks al in 2009 en 2010 besparingen gerealiseerd door uitstel van besteding van de voorziene middelen.

TBS-regelgeving

In de oorspronkelijke besparingsvoorstellen werd de deeltijdse TBS 55+ afgeschaft vanaf 1 november 2009. Het finale akkoord schort het systeem van de deeltijdse TBS 55+ op vanaf 30 november 2009. De aanvragen die bij de hogeschoolbesturen ten laatste op 30 november 2009, met een ingangsdatum van uiterlijk 1 maart 2010, worden ingediend, zullen behandeld volgens de bestaande regelgeving.

In deze regelgeving wordt ingegrepen omdat de grote (toekomstige) toeloop en de daaraan verbonden kosten de beschikbare budgetten zouden overstijgen. De afschaffing werd vervangen door een opschorting, om dit stelsel te kunnen inpassen in een toekomstig eindeloopbaandebat.

De daling van het wachtgeld bij de voltijdse TBS 58+ met 5 procent werd geschrapt uit het finale akkoord.

indexering

Vanaf 2010 worden bijna alle indexatiemechanismen buiten werking gesteld (middelen studentenvoorzieningen, investeringsmiddelen, middelen hogere instituten voor kunst, werkingsmiddelen, academiseringsmiddelen en andere).

vormingsfonds

Jaarlijks wordt in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap een dotatie ten behoeve van het Vormingsfonds ingeschreven. Dit fonds wordt voorzien om de vorming van personeelsleden (op basis van cofinanciering vanuit de instelling) aan te moedigen. De dotatie bedraagt minstens 1.070.000 euro. Vanaf 2010 wordt het bedrag verlaagd naar 886.000 euro.

samenvatting

Besparingen 2009-2010:

- Volledig afschaffen Rationalisatiefonds (uitzondering: behoud 5 miljoen euro 2008),
- 20 procent Vormingsfonds inleveren,
- Besparing op TBS-stelsel,
- Niet-indexatie middelen (in 2009 wordt dit over het algemeen een nuloperatie, gezien onderwijs uit eigen middelen de indexatie toch toekent),
- Uitstel HBO,
- Diverse (onder andere de niet-indexatie sociale toelagen SOVO's).

besparingen vanaf 2011:

- Ter compensatie voor het buiten de besparingen houden van het saldo centraal fonds en het kliksysteem wordt een aanwendingspercentage van 1,27 procent op de werkingmiddelen toegepast. Dit percentage mag nooit het totale bedrag van 16.179.000 euro overschrijden. Het percentage wordt per instelling van het budget afgehouden, net voor het toevoegen van de middelen academisering, SLO, VLO, bijkomend vakantiegeld en bevallingsverlof (dus na de verevening). Het bedrag van 16.179.000 euro werd verkregen door de oorspronkelijk ingeschreven besparingen in 2011 door de afschaffing saldo centraal fonds en wijziging van het kliksysteem, op te tellen.
- Daarnaast blijven de besparingsmaatregelen uit 2009-2010 van toepassing vanaf 2011.

Deze besparingen leggen opnieuw een zware hypotheek op de werking van de hogeronderwijsinstellingen. (zie eveneens 3.2.2. VOC)

3.1.3 DHO – werkgroep financiering

De praktische uitwerking en opvolging van het Financieringsdecreet vinden plaats in de Databank Hoger Onderwijs (DHO). Binnen deze cel werden specifieke werkgroepen opgericht. Op 29 mei 2008 ging de werkgroep Financiering van start met een vertegenwoordiging vanuit de hogescholen en universiteiten van elke associatie.

Met betrekking tot de werking van de Databank Hoger Onderwijs moet VLHORA echter vaststellen dat een aantal basisafspraken voor de goede werking van de DHO ontbreekt. Zo bestaan er geen richtlijnen met betrekking tot een aantal essentiële scenario's die zich in de praktijk voordoen, en ontbreken eensluidende definities van een aantal basisbegrippen. De verschillende interpretaties die daardoor zijn ontstaan, hebben ertoe geleid dat de registratie van de inschrijvingen en resultaten niet uniform is en in bepaalde gevallen zelfs niet correct verloopt.

Eind mei 2009 werd een volledige dag gewijd aan zowel de inhoudelijke als de technische problemen in de Databank Hoger Onderwijs. Dit heeft geleid tot een aantal actiepunten die in 2009-2010 zullen worden doorgevoerd. De VLHORA heeft voorafgaand aan deze dag een lijst met knelpunten overgemaakt aan de administratie.

3.1.4 de hogescholen en de BTW

De VLHORA blijft aandringen op een onderhoud met de BTW-administratie en volgt het dossier op de voet. Ondertussen pleit de raad van bestuur voor het behoud van de gemaakte afspraak: bij facturatie binnen de zogenoemde schutkring (hogescholen, universiteiten, associaties, koepelorganisaties, vzw's SOVO...) hanteren de hogescholen een gedoogbeleid. Er wordt enkel BTW aangerekend indien er, op vraag van derden, goederen of diensten worden geleverd, op voorwaarde dat die op geen enkele manier samenhangen met het verstrekken van onderwijs, beroepsopleiding of herscholing. Bij alle andere offertes en facturen wordt verwezen naar de vrijstellingen op grond van artikel 44 van het BTW-wetboek.

Op 6 maart 2009 beslist de raad van bestuur de problematiek te laten agenderen op het Overlegcomité tussen de federale overheid en de gemeenschappen/gewesten. Daarnaast zal de parlementaire weg gevolgd worden en behoort een rechtstreeks overleg tussen minister Reynders en het hoger onderwijs tot de opties.

3.1.5 rationalisatieplannen

Op basis van hoofdstuk V van het Decreet betreffende de financiering van de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen, konden de Vlaamse hogescholen en universiteiten een plan tot rationalisatie van het opleidingsaanbod indienen. Naast de werkingsmiddelen voorzag de Vlaamse Gemeenschap vanaf het begrotingsjaar 2008 jaarlijks minimaal 5 miljoen euro bijkomende middelen voor de rationalisatie van het opleidingsaanbod. Artikel 53 van hetzelfde decreet bepaalt dat de Vlaamse regering vóór 1 december van het begrotingsjaar waarin de rationalisatieplannen ingediend werden, moest beslissen over de goedkeuring ervan.

Naar aanleiding van de besparingsmaatregelen in de Programmadecreten ter begeleiding van de derde begrotingscontrole 2009 en de begroting 2010 werd het Rationalisatiefonds volledig geschrapt, met uitzondering van 5 miljoen euro; het door een ruiter overgedragen krediet van 2008.

Een aantal instellingen heeft plannen ingediend vanuit de overtuiging hiervoor, bij goedkeuring, voldoende middelen te krijgen ter compensatie voor de geraamde bijkomende kosten (art. 51, §4, 6° Financieringsdecreet) van het rationalisatieproces.

Op 11 december 2009 keurde de Vlaamse Regering het BVR tot goedkeuring van de in 2009 ingediende rationalisatieplannen hoger onderwijs goed.

Voor vijf dossiers werd 25 procent van de het begrote bedrag toegekend. Dit 'verhoudingsgetal' werd verkregen door het delen van het beschikbare door het gevraagde budget. De overige twee plannen kregen respectievelijk 5 en 82 procent (specifieke situatie van de Brusselse associatie) van de gevraagde middelen. In het Financieringsdecreet werd met betrekking tot deze middelen geen formeel verdelingsmechanisme opgenomen. Artikel 51, §1, 2^e lid van het decreet vermeldt enkel de verdeling van de beschikbare middelen "op basis van de goedgekeurde rationalisatieplannen".

De VLHORA zal in 2010 gesprekken opstarten met het kabinet van de minister van Onderwijs om meer duidelijkheid te krijgen over de uitvoering van deze plannen (het Decreet betreffende de financiering van de

werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen, noch het BVR tot goedkeuring van de in 2009 ingediende rationalisatieplannen hoger onderwijs geeft weer in hoeverre deze plannen moeten worden uitgevoerd als deze plannen over het algemeen slechts voor één vierde van de begrote bijkomende kosten worden 'vergoed'), en te vernemen in welke mate instellingen bij de beoogde evaluatie, vermeld in artikel 54, §3 van het Financieringsdecreet, zullen worden beoordeeld op de al dan niet volledige uitvoer van de plannen, en welke de eventuele consequenties zijn die hierop kunnen volgen.

3.1.6 aanmoedigingsfonds

Om gelijke kansen en diversiteit binnen het hoger onderwijs aan te moedigen, voorziet de overheid hiervoor specifieke bijkomende middelen. Voor 2009 bedraagt het Aanmoedigingsfonds 6 miljoen euro. De instellingen sluiten een beheersovereenkomst met de overheid, waarin de te halen doelstellingen worden bepaald.

Het Financieringsdecreet stelt dat de middelen van het Aanmoedigingsfonds vanaf het begrotingsjaar 2008 tot het begrotingsjaar 2010 lineair worden verdeeld over de hogescholen en universiteiten. Vanaf het begrotingsjaar 2011 wordt de verdeling van de middelen van het Aanmoedigingsfonds gestuurd op basis van resultaatsindicatoren (BVR van 18 juli 2008). Op basis van de eerste periode van de werking van het Aanmoedigingsfonds kan de lijst van indicatoren nog bijgesteld worden. Onder andere hiertoe werd binnen het departement Onderwijs een werkgroep Aanmoedigingsfonds opgericht met vertegenwoordigers van VLHORA, VLIR, VLOR en VVS, aangevuld met experts van de universitaire associaties, de Koning Boudewijnstichting en de overheid.

Deze werkgroep heeft een driedelig doel:

- Opstellen van een meer uitgewerkte indicatorenlijst,
- Tussentijdse evaluatie van de beheersovereenkomsten,
- Input voor een sjabloon met betrekking tot het beleidsplan dat instellingen moeten opstellen tegen 2011.

In tegenstelling tot haar universitaire partner heeft de VLHORA geen specifieke werking rond gelijke kansen. Gezien het bij het Aanmoedigingsfonds om doelstellingen gaat die de instellingen zelf moeten concretiseren in een beheersovereenkomst en het om middelen gaat die worden toegekend aan de instellingen, hoort dit punt niet thuis binnen de werkgroep Sociale Voorzieningen. Om de werking van deze werkgroep toch terug te koppelen naar de verantwoordelijken voor het gelijkheidsbeleid binnen de hogescholen en feedback hierop te krijgen, werd een informatiegroep opgericht onder de vorm van een Forum Gelijke Kansen. Hierin is iedere instelling afgevaardigd.

3.1.7 visietekst 2013

Naar aanleiding van de rapporten van de commissie-Soete over de optimalisatie en rationalisatie van het hogeronderwijslandschap en -aanbod keurde de raad van bestuur de voorgedragen visietekst door de werkgroep Financiering goed (zie bijlage 4, 3.1. Financiering).

Deze tekst wordt beschouwd als een eerste kader en krijgt verdere uitwerking in 2010.

3.1.8 studiegelden

Met betrekking tot het tarief van de studiegelden geeft de decreetgever enige autonomie aan de hogescholen binnen een door hen opgesteld kader. Op associatieniveau bestaan enkele afspraken tussen instellingen over de te innen studiegelden. In de VLHORA werden geen afspraken gemaakt over een gelijkschakeling over de hogescholen heen (dit in tegenstelling tot de VLIR). Daarop gaf de raad van bestuur de werkgroep Financiering, Onderwijs en Studentenvoorzieningen de opdracht een algemeen advies voor te bereiden aangaande de studiegelden, om uniformiteit te verzekeren.

Op 2 oktober 2009 keurt de raad van bestuur het volgend advies goed:

- Over de volledige lijn wordt binnen elke categorie (bijna-beurs-, beurs- en niet-beursstudenten) het decretale maximum gevraagd;
- Verhogen van het bedrag voor bijna-beursstudenten naar het niveau van niet-beursstudenten bij inschrijvingen tot en met 53 studiepunten;
- Gelijkschakeling van het bedrag naar het niveau van de hogescholen (100 euro) voor beurstarifistudenten (bij 54-66 studiepunten + bijkomende inschrijvingen > 54 studiepunten);
- Alle bedragen moeten geïndexeerd worden.

Dit standpunt wordt in 2010 verder afgetoetst met de VLIR om tot een gemeenschappelijk advies te komen.

3.1.9 financiering van de bachelor-na-bacheloropleidingen

Artikel 19 van het Financieringsdecreet geeft de mogelijkheid om vanaf het begrotingsjaar 2011 een bedrag van ten hoogste 1 procent vooraf te nemen van het bedrag van de totale werkingsuitkering voor de bijkomende financiering van bachelor-na-bacheloropleidingen en voor de financiering van master-na-masteropleidingen.

De algemene vergadering van 16 november 2009 neemt de VLHORA het volgend standpunt in:

De VLHORA wenst niet in te gaan op een volledige financiering van de bachelor-na-bacheloropleidingen en de gedeeltelijke financiering van de master-na-masteropleidingen, maar pleit wel voor het vrijmaken van het studiegeld van deze opleidingen. De ongelijke behandeling van de financiering van de bachelor-na-bacheloropleidingen en de master-na-masteropleidingen is een schending op de wet op het gelijkheidsbeginsel; de VLHORA klaagt dit aan. Voor de BNB's van het studiegebied Onderwijs lijkt het evident dat de minister van Onderwijs het volledige bedrag van de financiering voor zijn rekening neemt, vermits het basisprincipe inhield dat de betrokken sector de helft zou financieren. De VLHORA stelt dat dit standpunt alleen geldig is als voor de opleidingen aan de universiteiten ook geen financiering wordt aangevraagd en voorzien.

3.2 personeel

3.2.1 algemeen

In het werkjaar 2009 heeft de werkgroep Personeel een aantal dossiers verder opgevolgd en nieuwe beleidsbesprekingen opgestart:

ziekteverlof

Op dit ogenblik geldt, onder andere voor wat de regelgeving rond ziekteverlof betreft, een afzonderlijke regeling per personeelsstatuut in de hogescholen. Zo is er een onderscheid ontstaan tussen tijdelijk-vastbenoemd, maar evenzeer tussen OP-ATP. Momenteel is de regelgeving een kluwen van diverse bepalingen met elk een eigen rechtsgrond. Dit kluwen naast de regelgeving uit de private sector voor de contractuele personeelsleden creëert verwarring en maakt de zaken onnodig ingewikkeld.

Uitgangspunt voor de VLHORA is een maximale harmonisering van de verlofstelsels (binnen het hoger onderwijs, in casu hogescholen en universiteiten).

Sinds 2006-2007 probeert de VLHORA intern tot een consensus te komen over een betere en uniforme regeling van ziekteverlof voor de personeelsleden van de hogescholen, en bespreekt de werkgroep Personeel deze problematiek in diverse fora. Op 4 juni 2007 vond een informeel overleg met de vakbonden plaats om de toenmalige nota's te toetsen.

Op de vergadering van het Vlaams Overlegcomité voor het Hoger Onderwijs (VOC-HO) van 12 mei 2009 nam de VLHORA het initiatief op zich om een dossier op te stellen over het ziekteverlof. Ze stelt zich tot doel een overzicht te geven van:

- de huidige regelgeving,
- de vigerende problemen,
- de algemene principes/mogelijke stelsels,
- de discussiepunten/knelpunten,
- aanbevelingen voor de aanpassing van de regelgeving.

Eind 2009 beslist de werkgroep Personeel de problematiek te laten behandelen door een focusgroep – bestaande uit leden van de werkgroep Personeel – die een volledig nieuw BVR ziekteverlof zal uitwerken.

loopbaanonderbreking

De contractuele personeelsleden van de autonome hogescholen kunnen geen loopbaanonderbreking nemen conform het B.V.R. d.d. 24-05-2002 betreffende de onderbreking van de beroepsloopbaan van de personeelsleden van de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap en van de Hogere Zeevaartschool (B.S. van 07-09-2002). Hierin wordt de categorie van de contractuele personeelsleden van de Vlaamse Autonome Hogescholen niet opgenomen. De werkgroep werd belast met de analyse van deze problematiek en het formuleren van voorstellen in samenspraak met de overheid.

deeltijds TBS 55+

De huidige TBS-reglementering (besluit van 22 februari 2002) bevat twee bepalingen die de regeling zeer voordelig maken voor personeelsleden die voltijds benoemd zijn en gedurende meerdere jaren met verminderde prestaties hebben gewerkt (zoals loopbaanonderbreking, verlof voor verminderde prestaties, afwezigheid/deeltijdse TBS wegens persoonlijke aangelegenheden).

Naar aanleiding van de besparingen en het voorstel om de deeltijdse TBS 55+ af te schaffen, besprak de werkgroep Personeel deze thematiek en werkte een alternatieve visie uit:

Vooraleer algemene maatregelen te nemen, is het aangewezen de berekeningswijze van het wachtgeld onder de loep te nemen. De extreme kosten van dit systeem zijn voor een groot deel het gevolg van de berekeningswijze van het wachtgeld. Deze berekeningswijze aanpassen, houdt meteen in dat de deeltijdse TBS vanaf de leeftijd van 55 jaar misschien kan behouden blijven. De afschaffing hiervan kadert immers niet in een beleid waarbij langer werken gestimuleerd wordt, en de bespreking moet kaderen binnen het breder kader van het eindeloopbaandebat.

stuvodecreet

Op de beleidsagenda staat de mogelijke integratie van de vzw's Studentenvoorzieningen in de hogescholen. Deze integratie wordt voorbereid door een stuurgroep binnen AHOVO en de daaruit volgende thematische subwerkgroepen. In dit kader werd de werkgroep Personeel belast met de analyse van de personeelsstatuten van de studentenvoorzieningen.

facultatieve postnatale verlofdagen

Aanstaande of kersverse moeders kunnen twee weken van hun facultatieve prenatale rust omzetten in verlofdagen postnatale rust. Deze nieuwe regel rond moederschaprust is al van toepassing op bevallingen die plaatsvonden vanaf 1 april 2009. Het nieuwe systeem wil ervoor zorgen dat de moeder geleidelijk aan het werk kan hervatten. Zij heeft de mogelijkheid om de verlofdagen van postnatale rust gespreid op te nemen in een periode van maximaal acht weken, te tellen na de eigenlijke periode van postnatale rust. De werkneemster die gebruik wil maken van deze mogelijkheid moet de werkgever schriftelijk op de hoogte brengen van de omzetting en de planning van haar verlofdagen. De werkgever moet ten laatste vier weken voor het einde van de verplichte periode van postnatale rust verwittigd worden.

Bij de bespreking van de nieuwe regelgeving op de facultatieve postnatale verlofdagen heeft de werkgroep Personeel de overheid gewezen op het specifieke karakter van het hoger onderwijs en de noodzaak aan een aangepaste regeling. Dit heeft geleid tot de uiteindelijke bespreking in het VOC-HO, waarbij het VLHORA-voorstel werd aanvaard.

pensioenrechten niet-verworven salarisschaal

Het Hogescholendecreet biedt de mogelijkheid om personeelsleden die buiten hun organieke ambt een bijkomende opdracht vervullen, hiervoor een bijkomende bezoldiging te geven, de zogenaamde niet-verworven salarisschaal. Op deze niet-verworven salarisschalen worden socialezekerheidsrechten ingehouden. Als het gaat om een decretaal mandaat van algemeen directeur, departementshoofd of bibliothecaris, wordt bij de berekening van het bedrag van het pensioen rekening gehouden met het bedrag van de niet-verworven salarisschaal. Dit komt omdat deze decretaale mandaten bij het Koninklijk Besluit van 7 mei 2004 tot uitvoering van artikel 8, §1, derde lid en §2, vierde lid van wet van 21 juli 1844 gelijkgesteld zijn met een vaste benoeming.

Voor de niet-decretaale mandaten is er geen gelijkstelling met een vaste benoeming, waardoor er bij de berekening van het pensioenbedrag geen rekening gehouden wordt met het bedrag van de niet-verworven salarisschaal voor deze mandaten.

In het kader van een parlementaire vraag waarin – naar aanleiding van een individueel geval – de vraag gesteld wordt of de minister ook een regeling wil uitwerken om pensioenrechten toe te kennen aan personeelsleden met een niet-decretaal mandaat, werden de besprekingen in de werkgroep Personeel opgestart.

De VLHORA nam het volgende algemene standpunt aan met betrekking tot de uitbreiding naar alle mandaten: Er zijn al gelijkaardige mechanismen in het beleid voorzien waarbij het personeelslid van dezelfde voorwaarden kan genieten. Het is een beleid dat intern in de instelling moet gevoerd worden.

Het 'tijdelijke' karakter van deze maatregel moet behouden worden.

De VLHORA sluit een bespreking van dit voorstel in de toekomst echter niet uit.

Bij de bespreking in de werkgroep werden nog een aantal bijkomende problemen gesignaleerd, en heeft de werkgroep het engagement aangegaan om het systeem van de RSZ- en FOP-bijdragen op mandaatvergoedingen en niet-verworven weddenschalen in de hogescholen te bespreken met de overheid. Een eerste overleg vindt plaats in 2010.

vademecum personeelsstatuut hogescholen

Uit contact met het werkveld en eigen ervaring merkt de werkgroep op dat er nood is aan een duidelijk overzicht van de wetgeving en de verscheidene personeelsstatuten binnen de hogescholen. Vaak ontbreekt het aan duidelijkheid waar iedere regeling terug te vinden is, op wie een bepaalde regeling van kracht is en waarom bepaalde regels er zijn. Een vademecum lijkt dus geen overbodige luxe.

Aangezien er al voorbereidend werk werd verricht rond 'verlofstelstels' start de werkgroep Personeel een pilootproject rond deze stelsels op. Gezien de omvang van de regelgeving is het noodzakelijk de haalbaarheid en werkwijze op kleine schaal te testen, alvorens een allesomvattend vademecum op te stellen.

3.2.2 Vlaams onderhandelingscomité

algemeen

stand van zaken van de uitvoering cao I en cao II

In het VOC-HO werd, op vraag van de delegatie besturen, een stand van zaken toegelicht met betrekking tot de uitvoering van de cao's hoger onderwijs. Per actiepunt werden afspraken gemaakt om te komen tot resultaten. Een eerste actiepunt is het aanpakken van de werkdruk en de planlast in het hoger onderwijs met de actualisatie van het 'Actieplan over administratieve vereenvoudiging en kwaliteitsvolle regelgeving'. Hiervoor werden in het departement Onderwijs en Vorming drie werkgroepen geïnstalleerd die elk zullen werken rond een deelaspect van de problematiek waarin afgevaardigden vanuit de VLHORA, de VLIR en de administratie zetelen:

- Cluster 1: rapportering en databanken,
- Cluster 2: flexibilisering en studentenadministratie,
- Cluster 3: basisdecreet.

De werkzaamheden van de werkgroep Jaarverslag van het departement worden overgenomen in de werking van cluster 1.

verlofdagen en postnatale rust

Aanstaande of kersverse moeders kunnen twee weken van hun facultatieve prenatale rust omzetten in verlofdagen postnatale rust. Deze nieuwe regel rond moederschaprust is al van toepassing op bevallingen die plaatsvonden vanaf 1 april 2009. Het nieuwe systeem wil ervoor zorgen dat de moeder geleidelijk aan het werk kan hervatten. Zij heeft de mogelijkheid om de verlofdagen van postnatale rust gespreid op te nemen in een periode van maximaal acht weken, te tellen na de eigenlijke periode van postnatale rust. De werkneemster die wil gebruikmaken van deze mogelijkheid moet de werkgever schriftelijk op de hoogte brengen van de omzetting en de planning van haar verlofdagen. De werkgever moet ten laatste vier weken voor het einde van de verplichte periode van postnatale rust verwittigd worden.

Aangezien de federale overheid een uitzonderingsregel heeft opgenomen in de Arbeidswet staat het de onderwijssector vrij een specifieke regeling uit te werken, mits goedkeuring binnen de bevoegde overlegorganen (VOC-HO voor het hoger onderwijs). De delegatie besturen bereikte een akkoord met de vakbonden en de overheid:

Er kunnen maximaal twee weken bevallingsverlof omgezet worden in verlofdagen van postnatale rust. Voor het onderwijzend personeel geldt dat de periode van twee weken genomen moet worden in twee blokken van zeven aaneensluitende kalenderdagen. Dit betekent dat de periode van zeven dagen niet ingekort kan worden. Voor het administratief en technisch personeel geldt dat de periode van twee weken wel genomen mag worden in afzonderlijke dagen. Hier geldt de bepaling uit de Arbeidswet dat de werkgever deze periode, in functie van het aantal dagen voorzien in het werkrooster van de werkneemster, moet omzetten in verlofdagen van postnatale rust. Zo kan een ATP lid dat voltijds werkt gedurende vijf dagen per week maximaal tien verlofdagen van postnatale rust krijgen; bij een tewerkstelling van vier dagen per week is dit acht dagen...

OD-XIX

Met enige vertraging werd het Decreet betreffende het onderwijs XIX (OD-XIX) op 28 augustus gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Het ontwerp werd al aangenomen in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement op 30 april 2009 en bekrachtigd door de Vlaamse regering op 8 mei 2009. De Vlaamse Hogescholenraad kon in het Vlaams Onderhandelingscomité voor het Hoger Onderwijs een groot deel van haar ingediende amendementen in het decreet krijgen.

Een terugblik op de grootste wijzigingen.

Naast de bekrachtiging van enkele naamsveranderingen (HUB-KUBrussel, HUB-EHSAL en Artesis Hogeschool Antwerpen) en technische correcties (met betrekking tot het leerkrediet, financiering...) voert het decreet ook beleidsmatige wijzigingen door. De verbodsregels op combinatie van ambten binnen eenzelfde hogeschool werden herleid tot slechts een combinatieverbod binnen ambten van groep drie.

Eveneens zijn er wijzigingen met betrekking tot de bekendmaking van een vacature tot uitbreiding van aanstelling of benoeming, en is de mogelijkheid ingeschreven om de opdracht van werkleider van een personeelslid met al een deeltijds ambt in deze opdracht uit te breiden.

Met het oog op het toenemende belang van internationalisering wensten hogescholen om personen die niet voldoen aan de bepalingen van de taalwetten, toch tot lid van het onderwijzend personeel aan te stellen. Deze taalvoorwaarde is voortaan geen belemmering meer voor onderwijzend personeel, evenmin als de voorwaarde om onderdaan te zijn van een lidstaat van de Europese Unie of van de Europese Vrijhandelsassociatie voor onderwijzend, administratief en technisch personeel. In deze gevallen moet het hogeschoolbestuur wel omstandig motiveren.

Het Hogescholendecreet en het Decreet van 22 februari 1995 betreffende de wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening laten op vier punten toe een bijkomende vergoeding te betalen aan statutair personeel. Naast deze vier punten was er echter nood aan een vergoeding voor specifiek bijkomende prestaties, zonder dat er specifieke inkomsten van derden tegenover die prestatie staan. Nu worden onder andere middelen van het Vormingsfonds gebruikt om vorming te voorzien op gebieden waar eigen personeelsleden, mits vergoeding, deze vorming zouden kunnen geven. Het Onderwijsdecreet voorziet voortaan in de mogelijkheid om een vergoeding van ten hoogste 20 procent van het jaarsalaris waarop het personeelslid recht heeft, toe te kennen voor het leveren van specifieke bijkomende prestaties. Het hogeschoolbestuur stelt de criteria voor het toekennen van deze vergoeding vast.

Naast beleidsmatige wijzigingen vermeldt OD-XIX eveneens de oprichting van VLUHR, de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad, als opvolger van VLHORA en VLIR, met bepalingen omtrent bevoegdheden, taken, personeel, samenstelling en rapportering. De VLUHR krijgt al gedeeltelijk vorm op 1 januari 2010.

Op het vlak van onderwijsbeleid kunnen instellingen vanaf juni 2009 masteropleidingen uitbreiden met 60 studiepunten, mits argumentatie en goedkeuring van de Vlaamse regering, in het kader van hun rationalisatieplan.

De meeste wijzigingen traden in werking op 1 september 2009.

Protocol van de besturen: zie bijlage, 3.2. Personeel

rogrammadecreet derde begrotingscontrole 2009 en Programmadecreet begroting 2010

Zie 3.2. Financiering, 'Programmadecreet derde begrotingscontrole 2009 en Programmadecreet begroting 2010'

Protocol van de besturen: zie bijlage, 3.2. Personeel

3.3 beleidsnota (na memorandum 2009)

3.3.1 beleidsnota Onderwijs 2009-2014

De beleidsnota Onderwijs 2009-2014 'Samen grenzen verleggen voor elk talent' start vanuit het uitgangspunt 'gelijke kansen', en wil hierbij focussen op vier grote problemen binnen het Vlaamse onderwijs:

- (1) We moeten zorgen voor minder ongekwalificeerde uitstroom,
- (2) We moeten de zwakkere leerlingen optillen,
- (3) We moeten de sociale erfelijkheid van lage scholing doorbreken,
- (4) We moeten de sterkere leerlingen en studenten beter doen presteren.

Om dit te realiseren wordt ingezet op een beleid dat tot stand komt door een hecht partnerschap tussen school, leerlingen en ouders en een intens overleg tussen overheid, onderwijsnetten en vakorganisaties.

De beleidsnota bevat enkele belangrijke strategische en operationele doelstellingen voor het hoger onderwijs:

kansen geven aan elk talent

Om de participatie aan het hoger onderwijs verder te verhogen, wordt gestreefd naar een evenwichtig aanbod van hoger beroepsonderwijs en professionele bachelors, wordt de studiefinanciering verruimd en worden de studentenvoorzieningen gemoderniseerd. Meer studenten moeten de kans krijgen om een periode in het buitenland te studeren. Ook de participatie aan levenslang leren moet omhoog. Om de financiële drempels weg te nemen, zullen de cursisten in het hoger beroepsonderwijs en het tweedekansonderwijs studiefinanciering krijgen. Er zal een uniek loket worden opgericht voor de erkenning van competenties die mensen via niet-formeel en informeel leren hebben verworven, en alle aanbieders van opleidingen voor volwassenen zullen aangezet worden om afstandslernen in Vlaanderen kwaliteitsvol verder uit te bouwen. De intense samenwerking tussen de hogescholen en de CVO's wordt aangemoedigd en opgevolgd, en de evaluatie van het HBO-decreet staat vanaf 2013 op de agenda. Het hogeronderwijslandschap vormgeven en rationaliseren, waaraan een maatschappelijk debat voorafgaat en met aandacht voor het hoger kunstonderwijs, mag niet ontbreken.

Leerlingen voorbereiden op een succesvolle start op de arbeidsmarkt

Dit zal gebeuren in nauwe samenwerking met de beleidsdomeinen Vorming en Werk. Een belangrijke stap hierbij is talenten en competenties zichtbaar maken. Dit gebeurt via de kwalificatiestructuur. Om de relevantie van de arbeidsmarktgerichte opleidingen te verzekeren, is werkplekleren noodzakelijk, ook in het volwassenenonderwijs. Kwaliteitsstandaarden voor werkplekleren moeten worden uitgewerkt en opgenomen in de visitaties. Verder wordt werk gemaakt van het vereenvoudigen van de bestaande diverse statuten, vergoedingen en premies. Om flexibel te kunnen inspelen op de evoluties op de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld groene technologie, de toenemende vraag in de zorgsector, ...) moeten de programmatieprocedures voor de arbeidsmarktgerichte opleidingen worden vereenvoudigd en versneld.

Het leren van het Nederlands en vreemde talen stimuleren om mee te doen in de geglobaliseerde samenleving

Voor het hoger onderwijs focust men vooral op de lerarenopleiding. In samenspraak met de aanbieders van deze opleidingen zal onderzocht worden of het mogelijk is om bij de instroom een starterstoets taalbeheersing en bij de uitstroom een kader voor het bepalen van het uitstroomniveau Nederlands als instructietaal in te voeren.

De leraar erkennen als sleutelfiguur in de vorming van open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden

De lat voor de initiële lerarenopleiding moet hoger liggen. Bovendien moet de rechtspositie in het hoger onderwijs worden gestroomlijnd via een integratie van de personeelsstatuten.

Ervoor zorgen dat elke onderwijsinstelling topkwaliteit kan bieden

Voor het hoger onderwijs werken alle betrokken actoren verder aan het invoeren van het gewijzigd accreditatiestelsel. Een randvoorwaarde voor kwaliteit is uiteraard financiering. De belofte om het budget voor het hoger onderwijs in de komende regeerperiode substantieel te verhogen, met 10 procent, staat ook ingeschreven in de beleidsnota; het Financieringsdecreet wordt geëvalueerd. De regelgeving vereenvoudigen en transparanter maken door onder andere de voorbereiding van een basisdecreet, maakt eveneens deel uit van de doelstellingen.

3.3.2 beleidsopvolging

Eind november 2009 werden de besprekingen van de beleidsnota's opgestart in de respectievelijke commissies en de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement. Met de beleidsnota Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek & Innovatie 2009-2014 was dit niet anders. Als kritische actor binnen het hogeronderwijslandschap heeft de Vlaamse Hogescholenraad zich niet weerhouden deze besprekingen van nabij op te volgen en ten gepaste tijde adviezen te formuleren. Deze nota's laten de Vlaamse hogescholen dan ook niet onberoerd. Een aantal punten uit haar memorandum is terug te vinden. De Vlaamse hogescholen eisen echter van hun eigen studenten, personeelsleden excellentie en verwachten dan ook eenzelfde streven in het beleid van de ministers.

gesprek minister van Onderwijs

Als eerste opvolgingsactie nodigde de Vlaamse Hogescholenraad op haar Algemene Vergadering op 15 september 2009 de minister van Onderwijs uit om nader kennis te maken en van gedachten te wisselen aangaande het beleid voor het hoger onderwijs voor de volgende legislatuur. Door lopende begrotingsbesprekingen en besparingsoefeningen werd weinig zicht geboden op het toekomstige beleid en de concrete besparingen. Dat het onderwijs in 2010 en 2011 achtereenvolgens 67 en 137 miljoen euro moet besparen, leek buiten kijf te staan. Hierover maakt de Vlaamse Hogescholenraad zich dan ook geen illusies.

Financiering blijft echter een zwaar strijdpunt voor de VLHORA, waarvan de concrete bezorgdheden in een twaalfpuntenplan werden gesynthetiseerd. Andere actiepunten zoals rationalisatie, het academiseringsproces... kregen ingang in de discussieronde. Vanuit de minister kwam voornamelijk het engagement om zijn toekomstige beleid met openheid en luisterbereidheid te voeren.

adviezen beleidsnota Onderwijs en beleidsnota Wetenschappelijk Onderzoek & Innovatie

Zowel de evoluties binnen het domein onderwijs als die binnen het domein wetenschappelijk onderzoek & innovatie blijft de VLHORA van nabij in haar werkgroepen en via haar beleidsmedewerkers opvolgen. Uit de adviezen op de beleidsnota stipt de raad van bestuur de volgende punten als prioritair aan: het maatschappelijk debat, de financiering van alle opdrachten van de hogescholen (en de verhoging van de middelen), het nieuw visitatie- en accreditatiestelsel en het HBO-dossier.

Het advies op de beleidsnota Onderwijs 2009-2014 en de beleidsnota Wetenschappelijk Onderzoek & Innovatie 2009-2014 vindt u in bijlage.

3.4 onderwijs

3.4.1 rationalisatie

In februari heeft de raad van bestuur kennis genomen van het tweede rapport-Soete en heeft hij mits een reeks aanpassingen, ingestemd met het door de ad-hocwerkgroep geformuleerde standpunt inzake de rapporten-Soete.

In het kader van de rationalisatie en de hertekening van het hogeronderwijslandschap is besloten een brede discussie op te starten, voornamelijk over de verbreding van de opleidingen industriële wetenschappen en de opleidingen verpleegkunde enerzijds en over de mogelijke opsplitsing van de opleidingen bedrijfsmanagement anderzijds. De hogescholen, zo werd beslist, kunnen rationalisatiedossiers opmaken en die ter advies voorleggen aan de raad van bestuur. Bij deze dossiers zullen telkens de afspraken uit het *Gentleman's Agreement* moeten worden nageleefd en kunnen geen verdoken nieuwe opleidingen ontstaan.

3.4.2 Gentlemans' Agreement

Over de naamgeving van de opleidingen en afstudeerrichtingen en over de daarover gevoerde communicatie hebben de Vlaamse hogescholen zich tijdens de Algemene Vergadering van 15.09.09 geconformeerd, en beslist het daarover eerder aangegane *Gentlemen's Agreement* te actualiseren en te herbevestigen. Een overeenkomst is daarvoor ter ondertekening aan alle 22 leden voorgelegd.

Onder punt drie geeft dit *Gentleman's Agreement* aan dat de Algemene Vergadering jaarlijks haar houding bepaalt met betrekking tot de wenselijkheid tot het aanvragen van nieuwe opleidingen en afstudeerrichtingen. De Algemene Vergadering van 16.12.09 heeft beslist hieraan een addendum toe te voegen dat voorziet dat:

- voor het academiejaar 2011-2012 geen aanvraagdossiers worden ingediend voor nieuwe opleidingen en afstudeerrichtingen;
- voor het academiejaar 2010-2011 alleen aanvraagdossiers kunnen worden ingediend voor een eenmalige wijziging van de vertaling van een benaming in het kader van de besprekingen over de vertalingen naar het Engels. Die Engelstalige lijst zou worden bepaald in de raad van bestuur van 4 december 2009;
- voor het academiejaar 2011-2012 wijzigingen (kwalificatie, taal of aard) in de benaming van bestaande opleidingen en afstudeerrichtingen kunnen ingediend worden, mits rekening te houden met afspraken rond het verbreden en eventueel opsplitsen van bestaande opleidingen.

Duidelijkheid over de besluitvorming betreffende nieuwe bachelor-na-bacheloropleidingen, programmatiestop of niet, wordt door de Algemene Vergadering slechts geboden op de Algemene Vergadering van 8 januari 2010.

3.4.3 vertaling van 'hogeschool' naar het Engels

Op vraag van de raad van bestuur van VLHORA maakte de cel Internationalisering een studie over de gangbare Engelse vertalingen van het woord 'hogeschool' in de andere landen van de EU. De werkgroep Onderwijsbeleid stelde daarop als vertaling 'university of applied science' voor, zoals gebruikelijk binnen het inmiddels opgang

makende UAS-netwerk van Europese hogescholen. Dit betekende enerzijds echter een wijziging voor de tot nog toe door de Vlaamse hogescholen gehanteerde term 'university college', en anderzijds lag dit zeer moeilijk voor onder meer de kunstopleidingen en de handelswetenschappen. Daarom heeft de raad van bestuur beslist om de Engelse vertaling 'university college' te behouden, wat hij op 02.10.09 nogmaals uitdrukkelijk heeft herbevestigd.

3.4.4 Engelse vertalingen van de opleidingen en afstudeerrichtingen

Na voorbereidende besprekingen in de werkgroep Onderwijsbeleid is een herwerkte lijst met Engelse vertalingen van alle opleidingen en afstudeerrichtingen ter controle voorgelegd aan de hogescholen. De mogelijkheid werd hen geboden om nieuwe en actuelere vertalingsvoorstellen te formuleren. Na ontvangst daarvan werkte de werkgroep Onderwijsbeleid een nieuw voorstel uit. De Algemene Vergadering van 15.09 nam hiervan kennis en gaf opdracht nog overgebleven knelpunten verder uit te klaren, met name de vertaling van 'industriële wetenschappen', te bespreken met VLIR en de andere per studiegebieden met alle betrokkenen verder uit te klaren.

In oktober 2009 hebben deze overlegvergaderingen plaatsgehad, waarbij ook de vertaallijst van de opleidingen aan de universiteiten werd vergeleken met de lijst van opleidingen aan de hogescholen.

De raad van bestuur stelde in zijn decembervergaderingen nog 'taalkundige vertaalvragen' vast en besliste ook om specifiek voor de studiegebieden Biowetenschappen en Industriële Wetenschappen en Technologie de betrokken algemeen directeurs samen te brengen, teneinde een beslissing over de vertaling van 'industriële wetenschappen' en 'biowetenschappen' uit te werken.

De VLHORA heeft een lijst goedgekeurd van de titels ter specificatie 'of arts'/'of science' voor de academiserende opleidingen en heeft het overleg opgestart met VLIR en VVS, teneinde te komen tot een gezamenlijk advies. Voor de professionele opleidingen is een afwachtende houding aangenomen en wenst men de Europese ontwikkelingen op te volgen.

3.4.5 Hogeschoolopleidingen en afstudeerrichtingen

Zoals bepaald in het *Gentlemen's Agreement* konden de hogescholen tot 1 oktober bij de VLHORA aanvraagdossiers voor advies indienen voor een nieuwe benaming, Engelse vertaling en aard van een bestaande opleiding of afstudeerrichting voor het academiejaar 2010-2011. Op 2 oktober heeft de raad van bestuur kunnen vaststellen dat in deze geen aanvraagdossiers voor advies werden ingediend.

3.4.6 Hoger Kunstonderwijs

Wat de vertaling naar het Engels betreft van de benaming 'hogeschool', heeft het kunstonderwijs bezwaren geuit tegen de Engelse term 'university of applied science' en de voorkeur gegeven aan 'university college', de algemene vertaling die ten slotte ook door de raad van bestuur als beste vertaling werd behouden.

3.4.7 Opleiding verpleegkunde

De Europese Commissie maakte haar opmerkingen bekend aangaande het niet conform zijn van de opleidingen verpleegkunde in Vlaanderen met de EU-richtlijn rond de toegang tot beroepen. De hogescholen zijn daarop gevraagd correct te communiceren over de specialisatieopleidingen in de verpleegkunde, vooral in het besef dat een specialisatie niet kan opgezet worden tijdens de driejarige bacheloropleiding; dat kan alleen in de bachelor-na-bacheloropleidingen. De raad van bestuur vroeg de VLHORA-werkgroep Verpleegkunde om de problematiek van dichtbij op te volgen.

In feite betreft het een ingebrekestelling van België door de Europese Commissie aangaande de toegang tot het beroep van verpleegkundige en de eisen die daartoe in de Europese richtlijn vermeld staan. Op 9 maart 2009 werd een eerste coördinatievergadering tussen de Gemeenschappen gepland. De raad van bestuur van VLHORA drong naar aanleiding hiervan bij de vertegenwoordiger van de onderwijsminister aan op respect voor de verworvenheden van het Structuurdecreet en aanvullende decreten inzake flexibilisering en op een ruime interpretatie van de richtlijn.

Een omzendbrief omtrent de juiste melding van de behaalde opleiding verpleegkunde op het diploma is door de overheid in het vooruitzicht gesteld.

3.4.8 opleiding Geriatrie

Minister Vandenbroucke zond een brief aan VLHORA waarin hij aandacht vraagt voor de inhoud van de zorgprogramma's geriatrie en voor de competenties bij studenten en afgestudeerden inzake geriatrie. De oorsprong van deze brief, waarvan de raad van bestuur heeft kennis genomen, is te vinden in de opmerkingen geformuleerd door de Europese Commissie naar aanleiding van de opvolging van de EU-richtlijn betreffende de verpleegkundeberoepen.

De VLHORA-werkgroep Verpleegkunde nam zich voor de problematiek op te volgen.

3.4.9 macrodoelmatigheid nieuwe opleidingen

In 2009 zijn vijf dossiers voor nieuwe opleidingen ingediend. Conform de vastgestelde procedure is een ontwerpadvies opgemaakt door het VLHORA-secretariaat en hebben de hogescholen de mogelijkheid gehad hun commentaar bij de aanvraagdossiers in te dienen.

De Algemene Vergadering van 16 januari 2009 heeft in dit verband beslist om het moratorium voor de indiening van nieuwe opleidingen en nieuwe afstudeerrichtingen met één jaar te verlengen, maar met deze uitzonderingen: Nieuwe afstudeerrichtingen bij de opleiding verpleegkunde kunnen in overweging genomen worden indien ze het resultaat zouden zijn van consensus of van wetenschappelijk onderzoek.

Nieuwe opleidingen die leiden tot een banaba of manama kunnen ingediend worden.

Nieuwe opleidingen die het resultaat zijn van een rationalisatie-/optimalisatieoefening kunnen eveneens.

Dit zijn de ingediende en beoordeelde aanvragen:

Professioneel gerichte bachelor in de toegepaste gerontologie, Katholieke Hogeschool Limburg

Omdat het dossier niet handelde over de aanvraag van een nieuwe opleiding voor het academiejaar 2010-2011 is het voor commentaar voorgelegd aan de hogescholen. Het ligt in de bedoeling om de opleidingen aan te bieden samen met Nederlandse partnerinstellingen.

Verwijzend naar de beslissing van de Algemene Vergadering van 16 januari 2009 wordt het dossier als niet ontvankelijk beschouwd.

Indien de hogeschool de opleiding in academiejaar 2011-2012 wenst aan te bieden, moet volgend kalenderjaar een nieuwe aanvraag ingediend worden. Voorafgaand zal het al dan niet behouden van het moratorium nieuwe opleidingen in het bestuur en de algemene vergadering besproken worden.

Bachelor-na-bacheloropleiding in de psychosociale gerontologie, EHSAL, Europese Hogeschool Brussel

Na stemming besloot een meerderheid van de raad van bestuur tot een positief advies.

Master-na-master of technology for integrated water management, Universiteit Antwerpen

De vergadering adviseerde positief.

Bachelor-na-bachelor capaciteitsopbouw Noord-Zuid, Katholieke Hogeschool Leuven

Bachelor-na-bachelor internationale samenwerking Noord-Zuid, Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen en Hogeschool West-Vlaanderen

Omdat beide bachelor-na-bacheloropleidingen hetzelfde thema behandelen zijn ze samen behandeld. De indieners van de aanvraagdossiers hebben van VLHORA een brief ontvangen met de vraag om in het kader van de transparantie voor beide eenzelfde benaming te voorzien. Na stemming over de macrodoelmatigheid van beide aanvraagdossiers volgde een positief advies.

De raad van bestuur besliste aldus over de macrodoelmatigheid van de ingediende aanvragen:

- Niet ontvankelijk voor de professioneel gerichte bachelor in de toegepaste gerontologie
- positief voor
 - de bachelor-na-bacheloropleiding in de psychosociale gerontologie
 - de master-na-master of technology for integrated water management
 - bachelor-na-bachelor capaciteitsopbouw Noord-Zuid
 - bachelor-na-bachelor internationale samenwerking Noord-Zuid.

3.4.10 hoger beroepsonderwijs en HBO-decreet

Na de goedkeuring van het HBO-decreet heeft VLHORA zich gebogen over de aan te nemen houding omtrent het aanvragen van nieuwe opleidingen, en zich de vraag gesteld of in deze niet beter een gecoördineerde aanpak, ook wat het aanmaken van de beroepsprofielen betreft, zou zijn aangewezen. Bovendien vond de Algemene Vergadering dat een afsprakenkader met de andere aanbieders van HBO echt noodzakelijk is.

Namens de Algemene Vergadering van VLHORA is omtrent HBO5 een brief gericht aan de minister van Onderwijs met daarin de volgende eisen:

- De term 'hogeschool' kan niet door de CVO's gehanteerd worden;
- Er dient een sluitende procedure uitgewerkt over de naamgeving: een eenduidige titel voor de opleiding en het diploma en benamingen die niet dezelfde zijn als de bacheloropleidingen;
- De procedure van het *Gentlemen's Agreement* (zie hoger) moet ook voor deze opleidingen en hun aanbieders worden ingevoerd;
- De indeling van de HBO-opleidingen moet gebeuren in de bestaande studiegebieden;
- Een forum over levenslang leren dient te worden opgezet.

De raad van bestuur stelde een ad-hocwerkgroep samen om de inschalingsmethodiek van de HBO-opleidingen te bestuderen, en oordeelde ook dat de maximumomvang van een HBO-5-opleiding echt niet meer dan 120 studiepunten mag bedragen.

De Algemene Vergadering gaf de werkgroep Tertiair Short Cycle de opdracht om aan de hand van de bovenstaande principes het dossier verder klaar te maken.

Aangaande de omvang en inhoud van de zogenaamde 'aanvullingstrajecten' tussen een HBO- en een bacheloropleiding werkte de VLHORA-werkgroep Tertiair Short Cycle een concreet voorstel uit, uitgaande van het feit dat de eerste ervaringen leren dat een minimum van 90 studiepunten vereist zal zijn bij verwante en corresponderende opleidingen. Individueel kan uiteraard steeds gebruikgemaakt worden van EVC.

De raad van bestuur stemde hiermee in en vroeg uitdrukkelijk om de EVC-regeling in elk geval toe te voegen, alsook de lerenden met beroepservaring, en besliste om een overlegvergadering te plannen waarin de koepels van de CVO's zijn vertegenwoordigd.

3.4.11 kwalificatiestructuur: inschaling van de specifieke lerarenopleidingen

Het ontwerp van Decreet op de kwalificatiestructuur is ingediend bij het parlement; de commissie Onderwijs heeft dit tijdens haar bijeenkomst van donderdag 26 maart 2009 besproken. Gezien de minister te kennen gaf dat hij de inschaling alsnog wilde regelen, en dit liefst op basis van een standpunt dat wordt gedragen door zowel de universiteiten, de hogescholen als de CVO's, werd de raad van bestuur van de VLHORA gevraagd om het voorstel van standpunt via schriftelijke procedure goed te keuren. Deze schriftelijke procedure werd ingezet op 23 maart 2009 en afgesloten op 24 maart 2009. Op basis van de reacties werd, in samenwerking met de VLIR, op 25 maart 2009 een brief aan minister Vandebroucke verstuurd met de volgende informatie:

geen hoogdringendheid

Voor de internationale erkenning van de lerarenopleiding is een snelle inschaling geen noodzakelijke vereiste: de registratie van de opleiding in het Hogeronderwijsregister is voldoende om bijvoorbeeld de toegang tot het beroep van leraar in Nederland mogelijk te maken op basis van de in Vlaanderen bestaande combinatie van kwalificaties: het basisdiploma (niveau secundair, bachelor of master) en het diploma van leraar. Deze regeling moet wettelijk nog worden aangevuld met het opnemen van de specifieke lerarenopleiding als zijnde een opleiding van hoger onderwijs in artikel 11 van het Structuurdecreet. Hierover bestaat al een afspraak tussen de NVAO en de Vlaamse Overheid.

een gedragen en gedegen oplossing

De samenwerking tussen de Centra voor Volwassenenonderwijs, hogescholen en universiteiten binnen de expertisenetwerken is nog zeer pril en de ervaringen met het huidige systeem zijn beperkt. De visitatie van de specifieke lerarenopleiding (vóór eind 2012) en de beleidsevaluatie zijn gepland op een termijn die het huidige systeem toelaat zijn eigen merites op te bouwen. Een voorstel van inschaling moet gebaseerd worden op de resultaten van de voornoemde evaluaties, en opgesteld worden in overleg met de Centra voor Volwassenenonderwijs, hogescholen en universiteiten.

besluit

Zowel de VLIR als de VLHORA gaat niet akkoord met een algemene inschaling van de specifieke lerarenopleiding (SLO) op niveau 6. De VLIR en de VLHORA vragen de minister om de inschaling van de SLO enerzijds te baseren op de resultaten van de visitaties van de specifieke lerarenopleidingen en van de beleidsevaluatie in het kader van het Decreet op de lerarenopleiding van 6 december 2006, en anderzijds op een grondig overleg tussen de verschillende partners.

3.4.12 Learning Outcomes

In het ontwerpdecreet op de Vlaamse kwalificatiestructuur is aan VLIR en VLHORA de opdracht gegeven tot de coördinatie van de werkzaamheden om de domeinspecifieke opleidingen van de niveaus 6, 7 en 8 te bepalen en te beschrijven. De domeinspecifieke leerresultaten van de opleidingen zullen nadien door de NVAO worden gevalideerd.

Het project Learning Outcomes wordt voorbereid en uitgewerkt door een VLIR & VLHORA ad-hocwerkgroep. Met de onderwijsminister werd overeengekomen om de voorziene deadline van het hele project te verdagen van 2013 naar het einde van het academiejaar 2017-2018 en om de nodige financiële middelen ter beschikking te krijgen voor de uitwerking ervan.

De bestuursorganen van VLIR en VLHORA hebben zich akkoord verklaard met het opstarten van een pilootfase om de beschrijving van de leerresultaten uit te testen in twee domeinen: de professionele en academische

opleidingen in de bouwkunde en in de communicatiewetenschappen. Ze kwamen concreet overeen de volgende opleidingen daarin te betrekken: academisch gerichte bachelor en master industriële wetenschappen: bouw, de professionele bachelor bouw, de academische bachelor en master ingenieurswetenschappen: bouw, de professionele bachelor communicatiemanagement en de academische bachelor en master communicatiewetenschappen.

Conform het decreet heeft de werkgroep een handboek uitgewerkt ten behoeve van de experts die in Vlaanderen belast zullen worden met het beschrijven van de *learning outcomes* van alle Vlaamse opleidingen. Bijzondere aandacht zal daarbij worden besteed aan de wijze waarop de internationale benchmarking van de leerresultaten kan gebeuren. Overeengekomen is hierbij het tijdsplan van de visitaties te volgen.

De overheid stelde een forfaitair bedrag ter beschikking voor het in dienst nemen van een deeltijds procesbegeleider voor één jaar. Een competentieprofiel werd opgesteld en een vacature uitgeschreven. Na selectie van de mogelijke kandidaten is beslist mevrouw Conny Devolder aan te stellen.

3.4.13 verkorte studietrajecten

Omtrent de reactie van VLHORA over de zogenaamde fictieve opleidingsonderdelen die gecreëerd worden om vrijstellingen te kunnen verlenen, hebben de regeringscommissarissen gemeld dat in nauw overleg met het kabinet en de administratie Onderwijs verder wordt gewerkt aan een visie om in de geest van het Flexibiliseringsdecreet hieraan een eenduidige interpretatie te geven.

3.4.14 diplomasupplement

De raad van bestuur bekrachtigde het VLHORA-advies bij het besluit van de Vlaamse regering tot wijziging van het BVR van 11 juni 2004 tot vaststelling van de vorm van de diploma's en de inhoud van het bijhorende diplomasupplement, uitgereikt door de Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs.

3.4.15 teleteaching

De raad van bestuur heeft beslist om de werkzaamheden van de werkgroep Teleteaching te voegen bij de opdracht van de werkgroep Onderwijsbeleid.

3.4.16 vraag naar EUA-lidmaatschap van een hogeschool

Op vraag van de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, die in het kader van de internationale erkenning van de academiserende opleidingen bij EUA een aanvraag tot lidmaatschap heeft ingediend, besliste VLHORA aan de

KaHoSt.-Lieven een aanbevelingsbrief te bezorgen om lid te worden van EUA. VLHORA uitte daarbij de wens om verder geïnformeerd te worden over de evolutie van dit dossier.

Hoofdstuk 4 onderzoek

4.1 wetenschappelijk onderzoek en werkgroepen

In het werkjaar 2009 hebben de werkgroep en het forum wetenschappelijk onderzoek verder initiatieven genomen ter ondersteuning van het onderzoek(sbeleid) in de Vlaamse hogescholen.

Visietekst verankering van praktijkgebaseerd onderzoek

Recente beleidsinitiatieven en omgevingsfactoren bieden een nieuw of bijkomend kader om het belang van praktijkgebaseerd onderzoek te situeren:

- Gelet op de actuele socio-economische situatie groeit het besef dat in een adequaat relancebeleid best ingezet wordt op drie elementen: welvaartscreatie, inclusie en duurzaamheid¹. Het hogescholenonderzoek draagt voluit bij tot deze drie elementen.
- Op 20 januari 2009 werd het proces Vlaanderen In Actie afgerond met het formuleren van een reeks noodzakelijke doorbraken en met de ondertekening van een toekomstpact voor Vlaanderen: Pact 2020. In de cluster 'Concurrentie- en innovatievermogen, ondernemerschap en internationalisering' is de centrale doelstelling: "Vlaanderen maakt werk van een netwerkgebaseerd, horizontaal en resultaatgericht innovatiebeleid." Hiervoor, zo stelt het Toekomstpact, moet een ambitieus investeringsprogramma voor de hele innovatieketen worden uitgewerkt. Op de grens tussen kenniscreatie en implementatie bekleden de hogescholen een cruciale plaats in de innovatieketen.
- Gelet op de nood aan een meer integrale innovatiezorg haalt Vlaanderen In Actie², als een van de hefboomen om tot doorbraken inzake innovatie te komen, een voldoende breed innovatie-instrumentarium aan.

De VLHORA vindt het versterken van de omvang en de doelstellingen/mogelijkheden van de huidige PWO-middelen noodzakelijk en keurde hierover een duidelijk standpunt goed in de nota 'Verankering van praktijkgebaseerd onderzoek in de bacheloropleidingen met professionele gerichtheid'. (zie bijlage)

Ketra-fonds

Steeds meer groeit het besef dat product-, technologische- en procesinnovaties alleen niet volstaan om innovatie succesvol te maken en structureel in te bedden. Structurele en sociale innovatie spelen een belangrijke, wellicht een primordiale rol inzake innovatie. Het gaat dan om ondersteunende functies zoals onderwijs, opleiding, gezondheidszorg, fiscaliteit, sociaal overleg, arbeidsorganisaties...

Vanuit dit besef worden recent steeds meer actoren gevoelig voor deze problematiek:

- VRWB breekt in haar memorandum 2009-2014 een lans voor het onderbenutte potentieel inzake innovatie in de dienstensector en het potentieel in de culturele en creatieve sector.
- VRWB heeft eveneens recent een projectoproep gelanceerd om valorisatie in de humane en sociale wetenschappen te ondersteunen.

1 Pact 2020: Een nieuw toekomstpact voor Vlaanderen, 20 doelstellingen, pg. 6

2 VIA, Innovatie, Positioneringspaper, pg. 50-51

- Het IWT stelt vanaf 2009 beurzen open voor alle masters (dus ook sociale, economische en humane wetenschappen). Wel geldt nog steeds de voorwaarde dat het project een strategisch economisch objectief moet hebben. Later zal ook deze voorwaarde versoepeld worden en kunnen strategisch maatschappelijke projecten ook in aanmerking komen.
- VIA en het Toekomstplan Vlaanderen stellen vast dat in het innovatie-instrumentarium een segment moet ontwikkeld worden dat sociale innovaties onderbouwt, stimuleert en ondersteunt. Vandaag worden deze activiteiten slechts zijdelings gesteund.
- Vanuit de opleidingen in de hogescholen is er tevredenheid over de werking van het TETRA-fonds. Het is echter bijna onmogelijk om middels het TETRA-fonds projecten goedgekeurd te krijgen die een maatschappelijke finaliteit zonder technologisch hoofdaccent hebben.

Inzake innovatie en valorisatie in de alpha- en gammawetenschappen en in de kunsten wordt voorgesteld een nieuw onderzoeksprogramma op te zetten met de volgende doelstellingen:

- toepassingsgerichte kennisoverdracht tussen instellingen voor hoger onderwijs en socialprofitorganisaties, instellingen voor openbaar nut, overheden, dienstensector, ... mogelijk maken en ondersteunen, waarbij de finaliteit in de eerste plaats ligt in niet-technologische innovaties die bijdragen tot maatschappelijke innovatie;
- verhogen van de kennis in instellingen voor hoger onderwijs ter verbetering van het onderwijs en de maatschappelijke dienstverlening in alpha- en gammawetenschappen en kunsten.

Inzake opzet en beheer van een onderzoeksprogramma wordt gerefereerd aan de wijze waarop het TETRA-fonds werd opgezet en geoperationaliseerd. Hierbij stelt de VLHORA dat het moet gaan om een nieuw onderzoeksprogramma met nieuwe, bijkomende middelen.

Naast de ontwikkeling van een KETRA-fonds ijveren de hogescholen voor een verhoging van de middelen in het TETRA-fonds. Uit de TETRA-effectenstudie¹, in opdracht van het IWT, blijkt dat het fonds effectief de beoogde doelgroep bereikt. Kmo's zonder eigen O&O plukken meer dan andere deelnemers de vruchten van het programma. De laatste jaren zijn de aanvragen dan ook gestegen. Een verhoging van het totale budget zal leiden tot een evenredige verhoging van de economische effecten van het programma. De inhoudelijke verbreding (KETRA-fonds) is onlosmakelijk verbonden met de verhoging van de middelen.

memorandum VABBSHW

De invoering van het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand – Sociale en Humane Wetenschappen (VABBSHW) staat op stapel. Voor dit bestand, dat de telling van publicaties in genoemde kennisdomeinen zal mogelijk maken, hebben ook de hogescholen publicatielijsten van hun onderzoekers ingediend. Hoewel dit instrument vooralsnog alleen de universitaire onderzoeksfinanciering zal beïnvloeden, doordat het nu mogelijk wordt de outputparameter betreffende publicaties met die van de sociale en humane wetenschappen aan te vullen, is het duidelijk dat het hier gaat om een nieuw gegeven, met op termijn verregaande consequenties voor alle instellingen voor academisch en mogelijk ook professioneel hoger onderwijs.

Bij de methodiek en het verloop van de werkzaamheden stelt de VLHORA een aantal problemen vast die werden aangekaart bij de minister van Innovatie in een 'Memorandum VABBSHW'.

¹ TETRA/HOBUEffect en Outputmeting, eindrapport en aanbevelingen, juni 2007

Concreet gaat het om de volgende zaken:

- De VLHORA hanteert de opvatting dat de publicaties van de humane en sociale wetenschappen geïnventariseerd moeten worden, net zoals dat voor de exacte wetenschappen al het geval is. Deze inventarisatie mag zeker ook bijdragen tot een meer evenwichtige weging van de onderzoeksoutput met het oog op de verdeling van de onderzoeksmiddelen in het kader van het BOF, IOF en andere. Bij deze inventarisatie is het eveneens geboden duidelijke kwaliteitscriteria te bepalen.
- Daarnaast vrezen de hogescholen echter dat de limitatieve lijsten met tijdschriften en uitgevers, zoals die door het Gezaghebbend Panel zullen worden opgesteld op basis van de basiscriteria vervat in het BOF-besluit van de Vlaamse Regering tegen uiterlijk 1 oktober 2010, te eng kunnen worden opgevat. Bij een deel van de wetenschappers actief op het terrein van de humane en sociale wetenschappen leeft immers de niet evidente opvatting dat de geloofwaardigheid van hun disciplines in de ogen van collega's die actief zijn op andere wetenschapsdomeinen, enkel dan gewaarborgd is indien ze zich toespitsen op uitsluitend (liefst internationale, lees: Engelstalige) *peer reviewed*-tijdschriften en dito uitgeverijen. Daarbij is het zeer de vraag hoe breed of hoe smal het concept 'peer reviewed' wordt toegepast.
- Bovendien lijken ze daarbij geneigd de genres die geen pendant vinden bij de exacte wetenschappen uit het oog te verliezen, zoals catalogi van tentoonstellingen, inventarissen, vertaalwerk, tekstedities, recensies... Het gevaar is reëel dat in de ijver om 'vergelijkbaar' bevonden te worden met de bètawetenschappen de domeinspecificiteit van de alfawetenschappen (en later ook de kunsten?) wordt verloochend.
- De procedure waarbij de criteria voor het VABB-SHW worden bepaald, baart de VLHORA zorgen. Ondanks de bekwaamheid en ervaring van de panelleden lijkt het de Vlaamse hogescholen niet meer dan normaal om de uiteindelijke lijsten zoals door hen opgesteld, voor te leggen aan de universiteiten en hogescholen. Het moet voor deze instellingen mogelijk zijn op zijn minst voorstellen tot amendering te formuleren. Daarbij is het belangrijk dat de universiteiten en hogescholen, via respectievelijk VLIR en VLHORA, afzonderlijk hun bevindingen kenbaar maken, aangezien het Gezaghebbend Panel niet in gelijke mate uit hogeschoolleden, vergeleken bij de universitaire vertegenwoordiging, is samengesteld. Op de achttien effectieve en negentien plaatsvervangende leden zetelen immers telkens niet meer dan twee leden uit een hogeschool (voor de ene helft uit de Leuvense en voor de andere helft uit de Gentse associatie). Nochtans worden hier ook voor hen strategische en verrijkende keuzes gemaakt.

De VLHORA vraagt aan de minister de problemen te bespreken en desgevallend een adviesmogelijkheid te voorzien.

defiscalisering

De Programmawet van 24 december 2002 bepaalt in artikel 385 dat de universiteiten en hogescholen die bezoldigingen uitbetalen of toekennen aan assistent-onderzoekers (...) worden vrijgesteld van het storten aan de schatkist van 50 procent van die bedrijfsvoorheffing (vanaf 1 januari 2005 werd dit 65, vanaf 1 januari 2009 75 procent). De memorie van toelichting bij de Programmawet preciseerde dat de federale overheid met deze maatregel universiteiten en hogescholen meer financiële ruimte wilde geven om bijkomende wetenschappelijke onderzoekers aan te werven of om het budget voor het eigenlijk wetenschappelijk onderzoek te verhogen. Ondertussen heeft een aantal universiteiten van de Europese Commissie via e-mail een beslissing gekregen met betrekking tot de vrijstelling van bedrijfsvoorheffing. Volgens de EU moet de vrijstelling in mindering komen van de *eligible costs*.

Deze beslissing komt erop neer dat Europa het voordeel van deze vrijstelling van bedrijfsvoorheffing opeist voor alle onderzoekers die meewerkten aan alle overige Europese contracten. Deze beslissing is in contradictie met de intentie van het Koninklijk Besluit, namelijk een grotere investering in onderzoek door de Belgische universiteiten en hogescholen. In 2009 werden gesprekken opgestart met de Europese Commissie en werd een voorstel van wetsontwerp ingediend bij het kabinet-Van Rompuy dat de wetgeving aanpast aan de oorspronkelijke intentie van de wetgever (interpretatief wetsvoorstel). Eveneens lopen besprekingen hierover verder in 2010 in de FRWB.

4.2 grensoverschrijdende samenwerking

De Franse ambassade wil de samenwerking op het vlak van onderwijs, onderzoek en innovatie tussen de regio's Nord-Pas-de-Calais, Wallonië en Vlaanderen bevorderen.

Om tot een structurele samenwerking te komen, vond in de loop van 2009 overleg plaats tussen de betrokken partijen bij de opzet van een dergelijke samenwerking tussen Nord-Pas-de-Calais, Vlaanderen en de Franstalige Gemeenschap.

De noodzaak aan een netwerk om verlies aan en inefficiënte aanwending van middelen te vermijden en de continuïteit van het beheer van projecten te verzekeren, werd op deze overlegmomenten bevestigd. In dit netwerk zouden bestaande maar ook nieuwe projecten kunnen worden opgenomen.

Ondanks de erkenning van de noodzaak aan dergelijke samenwerkingsverbanden botsen de verschillende partijen nog steeds op knelpunten:

Noodzaak aan een ondersteunende administratie (beperkt in medewerkers en financiële middelen) die een minimale dienstverlening voorziet en een overzicht behoudt op deze samenwerking.

Tussen de landen/regio's zijn er onderlinge verschillen wat betreft diplomavooraarden, thesisvereisten, overdracht competenties...

De bestaande middelen en financieringsbronnen hebben hun limieten bereikt en zijn te verspreid (Europese fondsen, regionale fondsen, ministeries...) om op een eenvoudige manier samenwerkingsprojecten op te starten. Daardoor worden instellingen in de praktijk ontmoedigd om samenwerkingsverbanden aan te gaan. Een 'uniek loket' dat alle fondsen centraliseert rond een project en via 'annual callings' fondsen herverdeelt, kan een oplossing bieden.

Hiertoe werd beslist zes expertgroepen op te richten die rond een specifiek thema oplossingen aanreiken. Hieronder kunt u een overzicht terugvinden van de thema's en de deelthema's:

<i>Thèmes génériques</i>	<i>Sous-thèmes identifiés</i>	<i>Commentaires et pistes de travail</i>
La formation de 3 ^{ème} cycle (doctorat)	Co-tutelles de thèses	<i>Etablir un guide de la co-tutelle de thèse. Identifier les éventuels freins d'ordre juridique ou administratif</i>
	Valorisation du doctorat et lien avec le monde non académique	<i>Dans la continuité du projet Prodoc (insertion professionnelle des doctorants)</i>

Recherche appliquée et innovation	Brevets et gestion de la propriété intellectuelle	
	Lien avec le milieu industriel	
Formation	Co-diplômes en particulier les masters conjoints	<i>Guide pour établir un master conjoint</i>
	Formations conjointes de courte durée	<i>Pour un semestre ou une unité d'enseignement</i>
	Universités d'été communes	
Mobilité étudiante	Stages	<i>Notamment les stages Erasmus</i>
	Mobilité de courte durée	
Ingénierie de projets	Inventaire des acteurs et des compétences potentiellement mobilisables au sein des établissements universitaires	<i>Qui fait quoi au sein de l'établissement ? Identifier les personnes ressources et le diffuser.</i>
	Réponse commune à certains appels d'offres européens ou internationaux	
Mise en œuvre de la coopération	Mise en place d'une structure opérationnelle	<i>Comment la mettre en œuvre? Structure du réseau</i>
	Question du financement et du mode d'organisation	<i>Appels à projets Centralisation des fonds</i>

De koepelorganisaties van de desbetreffende universiteiten en hogescholen staan in voor het aanbrengen/voorstellen van de experts die zullen zetelen in de werkgroepen. De werkzaamheden worden afgesloten op het einde van februari 2010.

4.3 studiedag

'De rol van de hogescholen inzake innovatie en valorisatie'

De principes van de Bologna-verklaring zijn voor Vlaanderen de basis geweest voor het academiseren van de tweecyclopleidingen aan de Vlaamse hogescholen. Deze beleidskeuze bouwt verder op het Hogescholendecreet, dat onderzoek tot de missie van hogescholen laat behoren. Bijna tien jaar na de Bologna-verklaring is er zonder twijfel sprake van onderzoek aan de hogescholen. Bovendien ontwikkelde zich, naast het proces van academisering, het praktijkgebaseerd onderzoek binnen de professionele bacheloropleidingen. In Vlaanderen in Actie worden de hogescholen dan ook erkend als belangrijke partner in het innovatieverhaal.

Op 30 november 2009 hield de Vlaamse Hogescholenraad zijn jaarlijkse studiedag in het Vlaams Parlement met het onderwerp 'De rol van de hogescholen inzake innovatie en valorisatie' als rode draad . Met een opkomst van tweehonderd deelnemers, bestaande uit beleidsverantwoordelijken, leden van advies- en overlegorganen en experts uit het Vlaamse hogeronderwijslandschap en het domein van wetenschapsbeleid en innovatie, alsook geïnteresseerden vanuit de bedrijfswereld, kon het congres al in topvorm starten. Inhoudelijk was er een evenwicht tussen het eerder beleidsmatig en theoretisch ochtendprogramma en het praktijkgerichte namiddagprogramma. Professor Ellen Hazelkorn en Philip Vanneste wisten elk hun eigen visie te geven op de specifieke rol van hogescholen inzake innovatie, vanuit internationaal en nationaal perspectief. De workshops in

de namiddag belichtten de toepassing van innovatie en valorisatie in de hogescholen aan de hand van concrete projecten of onderzoeken, en het panelgesprek onder leiding van Guy Tegenbos bracht de verschillende leden met elkaar in discussie over het centrale thema. Tussendoor was er ruimte voor netwerking, contact met de sprekers, een hapje en een drankje. Afgesloten werd er door Bart Motmans, raadgever Wetenschap en Innovatie (ter vervanging van minister van Innovatie Ingrid Lieten) en een receptie.

Uit de evaluatieformulieren bleek een grote tevredenheid over de inhoud en de organisatie van de studiedag.

4.4 beleidsnota onderzoek

De Vlaamse Hogescholenraad heeft een advies uitgewerkt over de beleidsnota Wetenschap en Innovatie 2009-2014. (zie 3.3 'beleidsnota')

4.5 brief aan de president van Europa

In november 2009 werd toenmalig premier Van Rompuy verkozen tot eerste permanente voorzitter van de Europese Raad. De Vlaamse Hogescholenraad erkent de Europese Unie in haar belangrijke rol inzake onderzoek en onderwijs. In een brief aan de heer Van Rompuy werd, naast felicitaties, aandacht gevraagd in zijn beleid en werkzaamheden voor de belangrijke rol die hogescholen in Vlaanderen en Europa spelen op het gebied van innovatie (zie bijlage).

4.6 elektronische databanken en vzw Elektron

4.6.1 gegevensbanken

In de begroting van 2009 werd een bedrag van 580.529 euro voorzien voor elektronische databanken. Hiervan werd 489.875,2 euro effectief aangewend voor de aankoop van databanken. Dit jaar werd – zoals voorheen – een kostenverdeling, parallel aan de verdeling van de werkingsenveloppe over de hogescholen, gehanteerd.

Het grote overschot in 2008, door een gunstige dollarkoers en het aanzienlijk goedkoper worden van de 'Web of Science'-databank door een teruggave op de backfiles, stelde het forum Elektronische Databanken in staat om de aankoop van een extra databank te realiseren, namelijk de databank van Bohn Stafleu van Loghum (BSL). De onlinedatabank van Bohn Stafleu van Loghum bevat ruim honderd tijdschriften op het gebied van gezondheidszorg en welzijn. Het is belangrijk op te merken dat deze databank vooral toegankelijk en bruikbaar is voor professionele bachelors (in het verleden kwamen deze opleidingen minder aan bod, cf. ASPP, BSP en WoS), Nederlandstalig is en full-text aanbiedt.

<i>naam databank</i>	<i>uitgever</i>	<i>aantal hogescholen</i>	<i>looptijd</i>
<i>Web of Science</i>	<i>Thomson</i>	22	2008-2010
<i>Current Contents</i>	<i>Thomson</i>	22	2008-2010
<i>ASPP</i>	<i>IEEE</i>	13	2009
<i>Academic Search Elite</i>	<i>Ebsco</i>	22	2007-2009
<i>Business Source Elite</i>	<i>Ebsco</i>	22 (<i>bachelor H&B</i>)	2007-2009
<i>Business Source Premier</i>	<i>Ebsco</i>	22 (<i>master H&B</i>)	2007-2009
<i>Science Direct</i>	<i>Elsevier</i>	22	2009-2012
<i>Grove Art/Music</i>	<i>OUP</i>	10 (<i>AV-beeld, kunst, interieurarchitectuur</i>)	2009
<i>Swetswise</i>	<i>Swets</i>	22	2007-2009
<i>Invert</i>	<i>KhK</i>	22	2009
<i>BSL</i>	<i>BSL</i>	22	2009-2011

statistieken 2008

Bij het overhevelen van de bevoegdheden en de middelen tot de aankoop van gemeenschappelijke databanken van de overheid naar de hogeronderwijsinstellingen werd dit voornamelijk opgevangen binnen VLHORA en de vzw Elektron/VOWB. Om de werking te verantwoorden en het nut van overleg en gemeenschappelijke aankoop aan te tonen, stelt het forum Elektronische Databanken ieder jaar een samenvattend gebruikersstatistiekenrapport op.

Algemeen kan worden vastgesteld dat de stijgende trend zich in 2008 voor de meeste databanken blijft doorzetten. Gemiddeld steeg het gebruik (aantal zoekvragen) van de databanken met 23 procent ten opzichte van 2007. De sterkste stijgers vinden we terug bij de full-textdatabanken. Dit mag geenszins verwonderen. Aan databanken zoals ScienceDirect en de EBSCO-databanken werden in de loop van 2008 in totaal net geen 500.000 zoekvragen gesteld. Dit is een bijna verdriedubbeling op een vijftal jaar tijd. De volgehouden inspanningen van hogeschoolbibliothecarissen om het gebruik van databanken ingang te doen vinden in functie van wetenschappelijk onderzoek en -onderwijs werpen opnieuw hun vruchten af.

Enkele databanken zagen het gebruik echter ook dalen. Opvallend hierbij is de daling met meer dan 50 procent bij Current Contents Connect. Deze daling hoeft ons echter geen zorgen te baren; Current Contents Connect is een kleinere databank die samen met Web of Science wordt aangeboden en waarvan de kostprijs in het geheel van de Elektronkorf eerder verwaarloosbaar is.

Het meest opvallende meergebruik is terug te vinden bij de databank GroveArt: namelijk een stijging van ruim 55 procent. Blijkbaar vindt elektronische informatie ook haar weg naar de student en onderzoekers in de kunstopleidingen.

Net zoals in het verleden werd ook voor 2008 de feitelijke kostprijs berekend voor een opgevraagd artikel uit een full-textdatabank. Wetende dat traditioneel IBL-verkeer tussen de 6 en 10 euro per artikel plus een 'wachtijd' kost,

mag worden besloten dat de full-textdatabanken zichzelf ruimschoots terugbetalen. De gemiddelde kostprijs voor een full-textartikel uit een elektronische databank blijft immers ver onder dit bedrag.

4.6.2 hervorming VOWB-Elektron

In 2008 werden besprekingen opgestart over de toekomstige hervorming van VOWB-Elektron. De nood aan een nieuwe organisatie voor gegevensbanken is groot, gelet op de volgende feiten:

De K.U.Leuven heft BTW op haar personeelsleden die voor VOWB-Elektron werken. Tot nu toe konden deze bijkomende kosten ondervangen worden door aangelegde reserves uit het verleden. Vanaf 2010 zal de werking echter worden bedreigd door deze grote bijkomende kosten die noodgedwongen zullen worden doorgerekend aan de leden.

Vanuit het departement EWI kwam al de vraag naar een nieuwe structuur voor VOWB-Elektron in het kader van zijn e-researchproject. VOWB-Elektron heeft hierbij een onderzoek naar *best practices* aangevraagd.

De ingewikkelde structuur met twee aparte vzw's.

De overlappende domeinen ICT & elektronische databanken.

In 2009 werden de gesprekken hierover verdergezet.

4.6.3 koepel voor aankoopcentrale

De noodzakelijke hervorming van VOWB-Elektron en de nood aan nauwere samenwerking tussen het forum ICT en het forum Elektronische Databanken heeft tot de opstart geleid van een werkgroep die de realisatie en haalbaarheid van een aankoopcentrale voor IWT en *e-content* moet bespreken. De realisatie van een dergelijke onderneming wordt als prioritair binnen het forum ICT behandeld. Niet alleen het schaalvoordeel in de prijsonderhandelingen, maar ook de vermindering van de administratieve lasten en het centraliseren van de dienstverlening zijn aanzienlijke voordelen. Binnen deze werkgroep is de juridische, financiële en inhoudelijke expertise van de hogeschole aanwezig

Ongeacht de evolutie van de discussie en operationalisering omtrent de oprichting van een koepelorganisatie achten de fora een nauwere samenwerking opportuun door een wederzijdse vertegenwoordiging te voorzien in de forumvergaderingen.

4.6.4 leenrecht en beschermingsduur geluidsopnames

verlenging van de beschermingsduur van geluidsopnames

De Europese Commissie heeft in 2009 de procedure in werking gesteld om de beschermingstermijn van geluidsopnames te verlengen van 50 tot 95 jaar na het maken van de opname. Deze verlenging zou in het voordeel moeten spelen van de uitvoerende kunstenaars en de producenten. Met dit voorstel legt de Europese Commissie evenwel de resultaten van een studie, die ze daarover zelf had besteld bij het Instituut voor

Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam (IViR), naast zich neer. Ondanks breed protest van Europese specialisten auteursrecht zet de Commissie haar wil door en is dit dossier nu aanbeland in het Europees Parlement.

De meeste geluidsopnamen zijn na vijftig jaar commercieel gebruik niet meer rendabel. Deze werken blijven, onder het voorliggende voorstel, nog geruime tijd gearchiveerd bij de platenmaatschappijen, zodat ze zonder voorafgaandelijke toestemming niet kunnen worden gebruikt voor nieuwe artistieke creaties of kunnen worden opgenomen in erfgoedprojecten. Daarnaast wordt het probleem van de verweesde werken nog groter dan het nu al is. De VLHORA moest vaststellen dat met deze regeling talrijke initiatieven in universiteiten, hogescholen en andere wetenschappelijke instellingen tot bewaring, ontsluiting en gebruik van het muzikale erfgoed zullen worden afgeremd, c.q. onmogelijk worden gemaakt. Subsidiar valt te vrezen dat deze verlenging van de beschermingstermijn tot 95 jaar de voorbode is van een algemene optrekking van de beschermingsduur tot 95 jaar.

De VLHORA heeft de Europese Commissie en het Europees Parlement gevraagd het voorstel tot uitbreiding van de beschermingstermijn van geluidsopnames tot 95 jaar in te trekken. Dit voorstel werd alsnog goedgekeurd in 2009.

leenrecht

Drie Belgische auteursrechtenorganisaties (Sabam, VEWA en Reprobel) vragen in 2009 een herziening van de Belgische leenregeling op vier punten:

- Uitbreiding van de leenvergoeding tot bibliotheken van instellingen van onderwijs en onderzoek.
- Uitbreiding van het begrip leenrecht naar consultatie in de leeszalen.
- Instelling van een sperperiode van zes maanden. Tot zes maanden na publicatie zouden boeken niet voor leen in aanmerking mogen komen of zelfs niet in een bibliotheek beschikbaar mogen zijn.
- Een drastische verhoging van de leenvergoeding.

VLHORA kan het niet eens zijn met deze voorstellen tot herziening van de Belgische leenregeling. Zij wensen dan ook:

geen uitbreiding van de leenvergoeding tot bibliotheken van instellingen van onderwijs en onderzoek;

geen uitbreiding van het begrip leenrecht naar consultatie in de leeszalen;

geen sperperiode voor boeken.

De VLHORA heeft de federale overheid gevraagd niet in te gaan op de vraag van de auteursrechtenorganisaties om wijzigingen aan te brengen in het leenrecht die impact zullen hebben op de Vlaamse hogescholen.

4.7 memorandum Vlaamse verkiezingen 2009

4.7.1 memorandum Vlaamse verkiezingen 2009

Naar aanleiding van de Vlaamse regionale verkiezingen en de regeringsvorming voor de nieuwe legislatuur 2009-2014 stelde de VLHORA een memorandum op met haar belangrijkste beleidsdoelstellingen. Dit memorandum werd verstuurd aan het brede maatschappelijke veld en de politieke partijen, en werd gebruikt in de aanloop van de verkiezingen om in diverse advies- en overlegorganen te kunnen wegen op de prioriteiten voor de komende legislatuur.

Integrale tekst van het memorandum 2009: zie bijlagen, 3.4. Memorandum 2009

4.7.2 regeerakkoord Vlaamse regering 2009-2014

Het regeerakkoord en de beleidsbrieven leveren ons iedere legislatuur een blik op de intenties en plannen van de Vlaamse regering:

In het regeerakkoord van de Vlaamse regering-Peeters II, 'Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden', kunnen we vooraleerst niet om de intenties op het vlak van financiering heen. Indien nodig wordt het financieringsmechanisme geëvalueerd en bijgestuurd, en de basisfinanciering wordt met 10 procent verhoogd als groeipad naar de Europese doelstelling om 2 procent van het BRP aan het hoger onderwijs te besteden.

Op het vlak van de inrichting van ons hogeronderwijslandschap wordt speciale aandacht geschonken aan de professionele bachelors. De inzetbaarheid van die diploma's op de arbeidsmarkt moet verzekerd blijven, en er worden richtingen gecreëerd die 'technici voor de toekomst' naar de arbeidsmarkt leiden, met garanties op opleidingen in groene technologie. Peeters II verbindt zich ertoe een maatschappelijk debat te voeren omtrent rationalisatie, optimalisatie en integratie van het hogeronderwijslandschap, zonder hierbij de kunstopleidingen binnen onze hogescholen te vergeten.

Om investeringen in een overaanbod aan opleidingen of afstudeerrichtingen te voorkomen, blijft de Vlaamse regering verder aandacht schenken aan een rationeel opleidingsaanbod voor het hoger onderwijs, in overleg met alle betrokken onderwijsactoren. Er komt eveneens ruimte voor een zesjarige opleiding geneeskunde, naar analogie met andere EU-landen. De beroepskolom wordt verder uitgewerkt door onder andere de uitbouw van hogere beroepsopleidingen en duidelijkheid over kwalificaties.

De Vlaamse regering zet hoog in op het hoger onderwijs als motor voor innovatie, en ziet hierin een belangrijke rol weggeld voor de hogescholen, die dicht bij de kmo-realiteit staan. De kennisontwikkeling en innovatie willen zij bevorderen door het verwijderen van drempels en het leveren van bijkomende en gecoördineerde extra inspanningen in samenwerking met de associaties, het bedrijfsleven en de overheden. De onafhankelijkheid van onderzoek moet verzekerd zijn door het behouden van publieke financiering.

De onderwijsregelgeving is toe aan vereenvoudiging en meer transparantie, en dit vertaalt zich in de tekst van het regeerakkoord. Afsluitend zijn er intenties om de participatiegraad te verhogen en de doorstroom van jongeren uit kansengroepen en sommige regio's te verbeteren; inclusief inspanningen voor een betere toegankelijkheid van het hoger onderwijs en meer ondersteuning voor studenten met een handicap. De automatische toekenning van de studietoelagen, wat al in het vorige regeerakkoord stond, wordt wegens het uitblijven van concrete realisaties herhaald.

VLHORA mocht een aantal van de eisen uit haar memorandum in het regeerakkoord terugvinden.

Hoofdstuk 5 internationalisering

5.1 stuurgroep Internationalisering en forum ADINSA

Na de oprichting van de vzw Flamenco, oktober 2008, heeft VLHORA beslist om de werking van de Stuurgroep Internationalisering na haast tien jaar werking stop te zetten, ervan uitgaand dat de opdrachten van de stuurgroep verder zouden worden waargenomen door de raad van bestuur van de pas opgerichte vzw.

Het Forum ADINSA, de Adviesgroep voor Internationale Samenwerking, onder het voorzitterschap van de heer Patrick Blondé, algemeen directeur Hogere Zeevaartschool, vergaderde in 2009 zesmaal en organiseerde in maart 2009, in samenwerking met de Bologna-expertengroep, een tweedaagse conferentie waarop tevens de internationale coördinatoren van de universiteiten werden uitgenodigd.

Tijdens deze tweedaagse zijn de twee grote projecten, enerzijds door Flamenco en anderzijds door de Bologna-experts, met name het PURE-project (zie verder) en het project 'Indicatoren internationalisering', uitvoerig voorgesteld. Op de tweede dag werd een beroep gedaan op de heer Uwe Brandenburg van CHE, het Duitse *Zentrum für Hochschulentwicklung*, die een seminarie en workshops leidde rond de vraag 'Hoe kan de stand van zaken van internationalisering in het hoger onderwijs worden gemeten?'.

De tweedaagse werd bijgewoond door tachtig deelnemers van zowel universiteiten als hogescholen.

Via dienstverlening heeft VLHORA-Internationalisering duurzaam blijven werken aan het ondersteunen van het internationaliseringsproces van de instellingen. Dat gebeurde via netwerking, persoonlijke contacten, lobbying en via het systematisch bezorgen van informatie over bijvoorbeeld stages in het buitenland, stages in ontwikkelingslanden, mogelijkheden om voor een korte periode elders te gaan lesgeven enzovoort. Daarbij kwam ook ondersteuning van onderzoek dat onderwerp was van masterthesissen, of van instellingen als NUFFIC en HIVA.

Als Bologna-expert vergaderde hij regelmatig met de collegae-experts en werd gewerkt aan het ontwerpen van een onlinebevraging 'Indicatoren internationalisering', met zelfs de ambitie om aan de hand ervan een nulmeting van internationalisering in het Vlaamse Hoger Onderwijs te bewerkstelligen. De bevraging werd begin november 2009 voor drie maanden online gezet via het onderlegde CheckMarket-bedrijf (zie www.checkmarket.be).

5.2 Flamenco

De broodnodige oprichting van een ondernemend Vlaams Agentschap voor Internationalisering stond al ettelijke jaren gepland, en de doelstellingen ervan waren al jaren binnen de VLHORA-werkgroep Internationalisering en het Forum ADINSA uitvoerig besproken. Beide verantwoordelijken voor internationalisering hebben alles in het werk gesteld om de oprichting dan uiteindelijk mogelijk te maken. De vzw Flamenco, een letterwoord voor '*Flanders' Agency for Mobility and Cooperation in Higher Education*', kon uiteindelijk dan op 8 november 2008 worden opgericht. Als voorzitters werden toen Mart Buekers van de KUL en Patrick Blondé van de Hogere Zeevaartschool aangesteld. Vanaf 1 januari 2009 is de nieuwe vzw officieel kunnen starten.

In 2009 is alles in het werk gesteld om de missie en strategie verder uit te werken en om het nieuwe agentschap zijn organisatorische, visuele en inhoudelijke identiteit te geven.

Gewerkt is aan het promoten van het Vlaamse hoger onderwijs in het buitenland, wat kon gebeuren door de overname van de website *Study in Flanders* (www.studyinlanders.be) waarop buitenlandse studenten alle in een andere instructietaal dan het Nederlands onderwezen opleidingen/modules kunnen terugvinden, met uiteraard de verwijzing naar de instelling waar ze zich daarvoor kunnen inschrijven. Voor het eerst zijn daarin nu ook de Engelstalige modules aangeboden door Vlaamse hogescholen vermeld, op vraag van het ADINSA-team.

Flamenco is eind 2008 en begin 2009 daarin, ondersteund door het departement Vlaanderen Internationaal, onder de titel 'Think Europe' begonnen met een eerste reeks info- en debatavonden over de Europese Unie.

De eerste avond had plaats in het Comité van de Regio's met als sprekers Luc Van den Brande, voorzitter, mevrouw Maij Wegghen, Commissaris van de Koningin in Noord-Brabant en Theo Jans van het *Institute of European Studie*. De avond belichtte de totstandkoming van de Europese regelgeving.

De tweede avond handelde over de Lissabon-strategie, met als spreker Kurt Vandenberghe, hoofd van het kabinet van Eurocommissaris van Onderzoek Janez Potočnik, en over aantrekkelijk hoger onderwijs – van Bologna naar Lissabon – door de heer Peter van der Hijden, plaatsvervangend hoofd van de unit Leerplicht en Hoger Onderwijs van de DG Onderwijs en Cultuur van de Europese Commissie.

De derde debatavond ging onder de titel 'Naar een verdere uitbreiding van de EU? Wordt Turkije een EU-lidstaat en wat met Kroatië, Servië, Kosovo?' en liet experts aan het woord van de universiteiten van Gent, Manchester en Amsterdam. Alle avonden konden rekenen op ruime belangstelling van een geïnteresseerd publiek.

5.3 PURE-project

In de periode 2004-2007 heeft de OESO in veertien regio's een vergelijkende studie opgezet, waarbij werd nagegaan op welke wijze de universiteiten en hogescholen binnen hun derde opdracht – de maatschappelijke dienstverlening – effectief een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van hun regio. Het syntheserapport daarover is in 2007 gepubliceerd onder de titel 'Higher Education and Regions – Globally Competitive, Locally Engaged' (zie: www.oecd.org).

Een van de conclusies luidde dat de potentialiteit van universiteiten en hogescholen om bij te dragen tot de economische, sociale en culturele ontwikkeling van hun regio, zeker niet ten volle wordt benut. Het rapport raadt onder meer aan dat hogeronderwijsinstellingen zich meer zouden engageren in de kmo-sector, meer zelf ondernemend zouden zijn en hun dienstverlening zouden afstemmen op de noden van ondernemers en arbeidsmarkt. Maar ook op het culturele en sociale vlak mogen, aldus het rapport, de gemeenschap en de regio meer initiatieven verwachten vanuit de kenniscentra.

Een gelijkaardig onderzoek wordt nu in 2009-2010 door het internationaal PASCAL-netwerk in zeventien andere regio's opgezet (www.obs-pascal.com) onder de benaming 'PURE' (Pascal Universities Regional Engagement). Het wordt geleid door een team van Glasgow University. Dankzij de morele en financiële steun vanwege het Vlaams Departement Onderwijs en Vorming, geconcretiseerd in het Ministerieel Besluit van 12 december 2008, neemt Vlaanderen in 2009 en 2010 als regio deel aan dit groots opgezette project, waarbij ook samenwerkingclusters worden gevormd tussen deelnemende regio's en een set van *best practices* worden verzameld en beschreven.

Om met Vlaanderen te kunnen deelnemen aan het project werd een eerste subsidie van 50.000 euro door de Vlaamse regering toegekend.

De contractuele overeenkomst tussen Observatory PASCAL en de vzw Flamenco werd eind 2008 ondertekend. Ze houdt een twee jaar durend studie- en onderzoeksengagement in, lopende van 1 januari 2009 tot 31 december 2010.

Het PASCAL International Observatory (cf. www.obs-pascal.com) is een goed gestructureerde organisatie die haar sterkte put uit met haar geliëerde experts onder wie vooraanstaande OESO-medewerkers en -evaluatoren. Het is gegroeid uit de OESO-projecten inzake regionale ontwikkeling en is gecreëerd in 2002 op de internationale OESO-conferentie in Melbourne. Ze heeft een Europese basis aan de University of Glasgow, een Amerikaanse aan de Northern Illinois University en een Australisch administratief hoofdkwartier aan de RMIT University of Melbourne.

In de volgende zeventien landen en regio's loopt in 2009-2010 het gelijkaardige PURE-project: Buskerud County (Noorwegen), Darling Downs (Australië), Essex County (Groot-Brittannië), Vlaanderen (België), Gaborone City (Botswana), Glasgow city (Schotland), Kent County (Groot-Brittannië), Jamtland Region (Zweden), Lesotho, Melbourne City (Australië), Northern Illinois (USA), Puglia Region (Italië), South-Trans-Danubian Region (Hongarije), Thames Gateway, London (Groot-Brittannië), Varmland (Zweden).

Ter voorbereiding hebben de Flamenco-personeelsleden een aantal PASCAL-conferenties bijgewoond (Kaunas 7-8.12.07, Limerick 28-30.05.08, Glasgow, 24-25.09.08) en zich in de materie verdiept via de door OESO en PASCAL aangeboden nota's, *good practices* en regelmatig verschenen briefingpapers. Na ondertekening van de contractuele overeenkomst is Jan Geens aangesteld als LP, ofwel Linkpartner, en verantwoordelijk gesteld voor de uitwerking van het project in Vlaanderen, samen met een beperkte groep Vlaamse experts die dan de RDG (*Regional Development Group*) worden genoemd.

In de regelmatig toegestuurde briefingpapers worden de doelstellingen en opdrachten voor elke regioverantwoordelijke uitvoerig toegelicht.

Concreet heeft dat voor de LP van Flamenco en mevrouw Olijve in 2009 geleid tot het opzetten van:

- Een *Regional Consultative Group* plus overleg over de uitwerking van het onderzoek.
- Het uitwerken van twee *Regional Briefing Papers* (RBP) ten behoeve van het *peer review*-team.
- Het informeren van de internationale en 'third mission'-coördinatoren van de Vlaamse HEI's over het opzet van het project.
- Het aanschrijven, informeren en vragen om de medewerking van de instellingen via briefwisseling gericht aan de algemeen directeurs van de hogescholen en de rectoren van de universiteiten.
- De directe voorbereiding van de eerste *peer review*: ontvangst, verblijf en vervoer van de *peers*, uitwerken van het bezoekprogramma, aanzoeken van de gesprekspartners enzovoort.
- Het voorstellen tijdens de Bologna-expertenconferentie van 12 en 13 maart 2009 van het benchmarkinstrument 'Benchmarking the regional contribution of universities'.
- De eerste *peer review* had plaats van 25 tot 27 maart 2009. Voorafgaand aan de gesprekken organiseerde vzw Flamenco een seminarie over de derde opdracht en het opzet van het PURE-onderzoek in het auditorium bij VLEVA. Tijdens dit seminarie zette professor David Charles, de leider van het reviewteam en professor aan de universiteit van Newcastle, uiteen welke internationale doelstellingen het PURE-project nastreeft en op welke wijze HEI's invulling kunnen geven aan hun derde opdracht: de maatschappelijke dienstverlening. Als socioloog maakte hij duidelijk hoe die derde opdracht ook verbonden is met het moderne denken over het verhogen van 'social capital' en met de ontwikkeling van de kennismaatschappij.

De eerste *peer review* vond in Vlaanderen plaats van 25 tot 27 maart 2009. Het reviewteam bestond uit:

- Professor Dr. David Charles, Lead Reviewer, University of Newcastle
- Professor Dr. John Field, Professor of Lifelong Learning and Co-Director of the Centre for Research in Lifelong Learning, Stirling Institute of Education.
- Professor Dr. Barry Hake, professor sociologie aan de Universiteit van Leiden
- Dr Peter Welsh, Council Manager of Kent County

Voor de gesprekken met het reviewteam werd een beroep gedaan op vertegenwoordigers en stakeholders van de vijf associaties van universiteiten en hogescholen, op vertegenwoordigers van het ministerie van Onderwijs en van het bedrijfsleven, en op vertegenwoordigers van steden en gemeenten. Bijzonder geapprecieerd door het team was de aanwezigheid bij de gesprekken van studentenafgevaardigden en bij de gesprekken op vrijdag 27 maart de aanwezigheid van een afgevaardigde van Vlaamse Gemeenschap, die het 'Vlaanderen in Actie'-plan vertegenwoordigde. Een plaatsbezoek werd gebracht aan de Universiteit van Hasselt en de Limburgse Hogescholen op donderdag 26 maart.

Het reviewteam finaliseerde eind juni 2009 het verslag van deze eerste *peer review*.

Van 18 tot 22 mei organiseerde Observatory PASCAL daarop een conferentie over 'Regional Engagement' aan de University of British Columbia in Vancouver, Canada. Alle Linkpersons uit de zeventien internationale regio's verzamelden er tevens op de Pascal PURE Workshop die plaats had op 21 mei.

Tijdens deze workshop heeft elke deelnemende regio de stand van zaken betreffende de opvolging van het PURE-project uiteengezet. De Vlaamse situatie is er voorgesteld.

Elk van de in 2010 uit te voeren plannen en werkzaamheden zijn er uitvoerig besproken en toegelicht.

Afgesproken werd er dat in de periode januari-december 2010 voor het PURE-onderzoek in de regio Vlaanderen de volgende opdrachten moeten worden uitgevoerd:

- Twee benchmarkonderzoeken: 1) *Benchmarking the regional contribution of universities*, en 2) Benchmarking van bedrijfsleven en organisaties met betrekking tot hun contacten met de kenniscentra. Beide benchmarkinginstrumenten zijn voorbereid door specialisten van de universiteiten van Newcastle en Glasgow.
- Het oplijsten van *best practices* inzake maatschappelijk engagement, zoals die door Vlaamse universiteiten en hogescholen zijn opgezet.
- Bijzondere onderwerpen behandelen in werkgroepen die ontstaan uit de clustering van deelnemende regio's.
- De disseminatie van de verworven kennis en *good practices* bij alle stakeholders.
- Het mee uitschrijven van een internationaal eindrapport.

5.4 promotie van het Vlaamse hoger onderwijs

De vzw Flamenco heeft in 2009 ook het opleidingsaanbod van het Vlaamse hoger onderwijs, waar dat kon, systematisch bekendgemaakt. Daarvoor werd een Engelstalige PowerPoint-presentatie (PPP) ontworpen die het hele Vlaamse hoger onderwijs concreet voorstelt. Deze PPP is in 2009 op heel wat plaatsen in het buitenland gehanteerd ter ondersteuning van uiteenzettingen over het hoger onderwijs in Vlaanderen, en werd tevens ingezet bij de ontvangst van een Thaise en een Braziliaanse delegatie.

De Thaise delegatie, bestaande uit veertien rectoren van universiteiten en hogescholen, werd ontvangen op vraag van het departement Onderwijs en Vorming, en toonde grote belangstelling voor het Bologna-proces en de in geïmplementeerde bamastructuur.

Vicerectoren van tien Braziliaanse universiteiten brachten op initiatief van de Belgische ambassadeur in België en van de Braziliaanse ambassade een vijfdaags bezoek aan de universiteiten in België. De VLHORA organiseerde samen met het WBI (*Agence Wallonie Bruxelles Internationale*) de vijfdaagse missie langs alle universiteiten. Een intentieverklaring voor deelname aan gemeenschappelijke projecten met Vlaamse instellingen werd door de delegatie ondertekend. De Belgische ambassadeur in Brazilië drong er nadien bij Flamenco op aan om effectief een akkoord te sluiten.

5.5 Study in Flanders

In mei 2009 werd het project 'Study in Flanders' door VLIR-UOS overgedragen aan de vzw Flamenco.

Het versterkt via elektronische en andere dragers informatie aan buitenlandse studenten over de Vlaamse hogeronderwijsinstellingen en zijn anderstalige opleidingen. Daarvoor is een website opgezet, de databanken hogeronderwijsinstellingen en opleidingsprogramma's, en staan beursstanden, affiches, flyers en een brochure ter beschikking.

Sinds de overdracht zijn aan de website nieuwe tools toegevoegd en wordt via zoekrobots een beter terugvindbaarheid gegarandeerd. Op vraag van de hogescholen via ADINSA, werd de databank opleidingsprogramma's nu ook uitgebreid met de korte opleidingen van minimaal 20 ECTS.

Najaar 2009 verscheen een geactualiseerde herdruk van de brochure 'Study in Flanders'.

5.6 ontwikkelingssamenwerking

Einde december 2008 zijn namens VLHORA de algemeen directeurs, de coördinatoren Internationalisering en de ICOS-verantwoordelijken gevraagd een enquête met betrekking tot de in hun hogescholen bestaande vormen van ontwikkelingssamenwerking te willen invullen.

De achterliggende bedoeling ervan werd als volgt omschreven: "Om politici ervan te kunnen overtuigen dat de hogeschoolopleidingen in Vlaanderen en Wallonië zeer geschikt zijn om eveneens een belangrijke rol te spelen in de toekomstige ontwikkelingssamenwerking – maar ze daarvoor over de nodige middelen moeten kunnen beschikken – wordt, op vraag van ADINSA en de VLHORA, momenteel een volledige inventaris aangelegd van de ontwikkelingssamenwerkingsprojecten, kleine en grote, die door de Vlaamse hogescholen in/met/voor landen van het Zuiden worden ondernomen."

De door alle hogescholen beantwoorde enquête is verwerkt. Een inventaris is opgemaakt van de door hogescholen ondernomen ontwikkelingssamenwerking.

Na de bespreking in de ADINSA-vergadering van april is het volledige dossier voorgelegd aan van de raad van bestuur. Gezien de relevantie van de inventaris is besloten de directeur van VLIR-UOS uit te nodigen op een ADINSA-vergadering.

De ADINSA-vergadering benadrukte daarbij dat het niet de bedoeling mocht zijn om alleen maar de zaak van de reisbeurzen aan te kaarten; het gaat tenslotte om veel meer dan alleen de mobiliteit van de studenten. De hogescholen willen hun bestaande ontwikkelingssamenwerking ten volle kunnen uitbouwen.

De ontwikkelingssamenwerking wordt vanaf dat moment een vast agendapunt op de ADINSA-vergaderingen. In juni 2009 kwam de directeur van VLIR-UOS op de vergadering de organisatie voorstellen. Er was een ruime mogelijkheid tot vraagstelling en er was veel interesse vanuit de hogescholen. Dit resulteerde tot de beslissing dat de directeur van VLIR-UOS samen met de voorzitter van ADINSA een ronde van Vlaanderen zou aanvatten.

5.6.1 ontwikkelingssamenwerking via VLIR-UOS

Eind 2008 heeft VLHORA kunnen kennis nemen van de tekst van een resolutie die door de senatoren de Béthune en Temmerman aan de federale regering werd voorgelegd. De aanleiding was het feit dat de regering de OS-begroting met 13 procent verminderde, waardoor VLIR-UOS en CIUF-CUD hun meerjarenplanning in gevaar zagen komen. Omdat de Vlaamse hogescholen zeker in de voorbije twintig jaar zeer veel ervaring hebben opgebouwd inzake ontwikkelingssamenwerking, en de samenwerking met het Zuiden al lang in hun werken aan internationalisering betrekken, heeft de VLHORA de senatoren toen gevraagd om in de resolutie meer aandacht aan het werk van de hogescholen te willen schenken.

De hogescholen hebben steeds veel oog gehad voor ontwikkelingssamenwerking en hebben uitsluitend op vrijwillige basis grote inspanningen geleverd om kleinschalige projecten in het Zuiden te steunen. Getuige daarvan zijn een door VLHORA in 1997-1998 gevoerd onderzoek bij de toen 29 hogescholen¹ en de studie 'Hogeschoolstudenten nemen actief deel aan ontwikkelingssamenwerking' uit 2005-2006² en de nu recent in 2009 uitgevoerde enquête (cf. supra).

Op 4 december 2009 hebben de directeur en de voorzitter van VLIR-UOS de organisatie en werking van VLIR-UOS voor de raad van bestuur van VLHORA uiteengezet en de mogelijkheden tot samenwerking met de hogescholen toegelicht.

De raad van bestuur van VLHORA was duidelijk gecharmeerd met de uiteenzetting en gedane belofte, en besliste de heer Blondé af te vaardigen als waarnemer in het VLIR-UOS-bureau en "beschouwde dit als een blijk van openheid en een stap naar de verdere groei in de samenwerking en de uitbreiding van de participatie van de hogescholen en de VLHORA in de UOS-werking en in het beleid." Tevens verheugde de raad van bestuur zich over het feit dat VLIR-UOS zich bereid verklaarde 50.000 euro uit te trekken voor een studie 'Hoe hogescholen integreren in VLIR-UOS'. Einde 2009 werd deze studie toegewezen aan de Katholieke Hogeschool Mechelen en Katholieke Hogeschool Leuven. De studie dient afgerond te zijn tegen einde 2010.

5.6.2 Ontwikkelingssamenwerking via VVOB

Conform de overeenkomst tussen VVOB en VLHORA maakte VVOB in 2009 al zeer vroeg vijftien stageplaatsen bekend in het Zuiden waarin Vlaamse hogeschoolstudenten een stage van drie maanden kunnen vervullen onder begeleiding van een permanent coöperantenteam. De studenten werden daarbij voor het eerst goed ondersteund via de vernieuwde VVOB-website. In totaal hebben zeven Vlaamse studenten zich in 2009 geëngageerd in een VVOB-project in het Zuiden. Vooraleer ze naar het Zuiden konden vertrekken, zijn ze door VVOB-medewerkers in samenwerking met twee VLHORA-experts goed geïnformeerd en onderworpen aan een motivatiegesprek.

Van elke student ontvangt VVOB en VLHORA een verslag van zijn engagement in het Zuiden.

¹ Luc Van de Velde en Hilde Meysman, 'Inventaris Expertise Ontwikkelingssamenwerking in de Vlaamse hogescholen', VLHORA, Brussel, 1997, 33 blz.

² Jan Geens, 'Hogeschoolstudenten nemen actief deel aan ontwikkelingssamenwerking', in : Delta, (2006).

5.7 samenwerking met VAIS

Op vraag van VAIS, het Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking, ressorterend onder het departement Vlaanderen Internationaal, heeft de VLHORA een door de Vlaamse administratie gepland project voor de ondersteuning van het landbouwonderwijs in Mozambique mee helpen uitbouwen. Opdracht was om in Mozambique ondersteuning te bieden in de lerarenopleidingen. Na enkele oproepen bij hogescholen en universiteiten hebben lesgevers van Groep T (lerarenopleiding) en UGent (Biotechnologie) zich gemeld. De verdere uitwerking gebeurde via zendingen van het Vlaams agentschap.

5.8 APS - screening Chinese studenten

Met betrekking tot de stand van zaken van het APS-project in Peking heeft het Departement Onderwijs en Vorming een rondvraag gedaan bij de internationale coördinatoren van de Vlaamse hoger onderwijsinstellingen ter evaluatie van de APS-regeling voor de periode 2006-2010.

APS of 'Akademische Prüfungstelle' is een project door DAAD gestart in 2001 in Peking om een kwalitatieve instroom van Chinese studenten in Duitse Hoger onderwijsinstellingen te verzekeren. Sindsdien is het aantal Chinese studenten in Duitsland spectaculair gestegen (zie: www.chinatoday.com).

Nadien heeft Oostenrijk zich bij dit Duitse initiatief aangesloten, en sinds 2006 sloten ook de Nederlands-, Frans- en Duitstalige gemeenschappen van België een akkoord tot samenwerking inzake APS met DAAD.

In de genoemde evaluatiebevraging van de APS-werking werden onder meer de drie fases van het APS-onderzoek doorgelicht. Dit zijn:

- Fase 1: het dossieronderzoek waarin de echtheid van de voorgelegde documenten wordt onderzocht.
- Fase 2: het plausibiliteitsonderzoek, waarbij tijdens een uitgebreid interview met experts wordt vastgesteld of de kennisachtergrond van de kandidaat-student overeenstemt met de voorgelegde documenten.
- Fase 3: onderzoek naar de kennis van de Engelse taal via een interview in het Engels.

Elke Chinese student die deze drie fases doorloopt, betaalt hiervoor de som van 250 euro.

De bijdrage van Vlaanderen in het APS-onderzoek gebeurt via het jaarlijks ter beschikking stellen van twee Vlaamse experts, die elk gedurende telkens dertig dagen worden ingeschakeld in de APS-screening van Chinese studenten in het DAAD-kantoor in Beijing

5.9 VLEVA

VLHORA is een van de medeoprichters van VLEVA, het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap dat sinds zijn oprichting alles in het werk stelt om de EU dichtbij het werkveld, de sectoren en het onderwijs te brengen.

Daartoe heeft VLEVA enkele werkgroepen in het leven geroepen die regelmatig vergaderen, waarbij onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven met elkaar in contact komen en worden geïnformeerd over de EU-maatregelen en -oproepen (zie verder ADINSA 1.12).

5.10 Andere organisaties

Op de vraag van BAEF om Amerikaanse studenten studiegelden te vragen gelijk aan Europese studenten, oordeelde de raad van bestuur van VLHORA dat niet kan ingegaan worden op deze vraag tot lineaire gelijkstelling van de studiegelden voor niet-Europese studenten met deze voor Europese studenten.

Het Prins Filipfonds heeft net als in de vorige jaren bij alle Belgische hogescholen en nu ook de universiteiten de oproep verspreid tot het indienen van aanvraagdossiers voor het verkrijgen van subsidies voor deelname aan studentenuitwisselingen tussen de gemeenschappen of voor het gezamenlijk ontwikkelen van cursusmateriaal.

In 2009 werden 43 kandidaturen ingediend die door een daarvoor aangestelde jury werden beoordeeld. Namens VLHORA was Jan Geens lid van de jury en namens VLIR Annegreet Olijve.

Namens de overheid is opnieuw deelgenomen aan de massale bevraging van studenten onder het label Eurostudent, daarbij gebruikmakend van de e-mailadressen die volgens de gehanteerde conventies generiek werden aangemaakt. De bevindingen uit deze bevraging worden onder meer in het ADINSA-forum besproken en opgevolgd.

CIC, het *Conseil Interréseaux Communautaire*, dat het hogescholenonderwijs van de Franstalige Gemeenschap vertegenwoordigt, bracht op zijn vraag een bezoek aan de VLHORA om zich te informeren over de stand van zaken van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

De samenwerking met de vzw JINT, het coördinatieorgaan voor internationale jongerenwerking dat wordt gefinancierd door het Vlaamse departement cultuur, werd namens VLHORA getrouw verder gezet.

De vergaderingen van VLOR, de Vlaamse Onderwijsraad, LEONET, EPOS, EAIE, CEDEFOP, ACA, Eurydice Dienstverlening en het Minderhedencentrum hebben de ADINSA-leden op 03.02.09 geïnformeerd en zo mogelijk gemotiveerd voor een experiment om meerderjarige nieuwkomers met een educatief perspectief beter toe te leiden naar hoger onderwijs. Eigenlijk betrof het een vorm van 'internationalisation at home'.

5.11 Overige acties

De ADINSA-groep schonk veel aandacht aan de door de Belgische staat uiteindelijk op 22 juli 2009 geratificeerde Conventie van Lissabon. Bij het belang ervan voor de erkenning van buitenlandse kwalificaties voor hoger onderwijs werd onder meer toegelicht dat de conventie is ontworpen om het wettelijk raamwerk inzake erkenning van kwalificaties op Europees niveau te stroomlijnen.

De conventie heeft tot doel de erkenning van kwalificaties voor hoger onderwijs verworven in de ene staat in een andere staat te faciliteren. De overeenkomst voorziet dat aanvragen eerlijk en binnen een redelijke termijn geëvalueerd worden. Ze stelt verder dat erkenning enkel kan worden geweigerd als blijkt dat de kwalificatie substantieel verschillend is van die van het gastland. De bewijslast daarvoor wordt neergelegd bij het ontvangende land of de ontvangende instantie. Daarenboven stelt de overeenkomst dat bij elke beoordeling van aangeboden kwalificaties transparante procedures moeten worden toegepast.

Overeenkomst inzake talenonderwijs in de drie Belgische taalgemeenschappen

De dienst Internationale Relaties van het Departement Onderwijs en Vorming heeft de ministeriële overeenkomst over het talenonderwijs in de drie taalgemeenschappen toegelicht. Het doel van deze overeenkomst is om toekomstige leerkrachten de kans te geven bijkomende praktijk op te doen in het Frans, Duits of Nederlands. Jaarlijks zal een studiedag met de drie gemeenschappen gehouden worden om de *best practices* en de mogelijkheden toe te lichten. De overheid heeft grote verwachtingen gecreëerd met deze overeenkomst en wil over twee jaar 50 procent van de studenten te bereiken.

De ADINSA-leden zijn via een enquête bevraagd over de al bestaande contacten met de anderstalige hogeronderwijsinstellingen in België.

EU – Green Paper on Learning Mobility

Het 'Green Paper on Learning Mobility' en de eraan verbonden enquête bood de Europese HEI's de mogelijkheid om de situatie in de regio's bekend te maken aan de Europese Commissie. ADINSA besloot aan deze rondvraag deel te nemen en een antwoord vanuit de Vlaamse hogescholen op te stellen. Een plan van aanpak werd uitgewerkt en een beperkte redactiegroep samengesteld. Uit de antwoorden van de hogescholen werd een leerrijk dossier samengesteld en overgemaakt aan de raad van bestuur van VLHORA. Het bevat zowat alle knelpunten die worden ervaren als obstakels voor jongerenmobiliteit en suggesties om eraan te werken.

5.12 Bologna-promotoren

De raad van bestuur besliste op 08.05.09 om de volgende vier Bologna-promotoren aan te stellen namens de Vlaamse hogescholen voor de periode van 1 juli 2009 tot 30 juni 2011: Hélène Vanbrabant (Karel de Grote-Hogeschool), Wim Hoste (Arteveldehogeschool), Jan Geens (VLHORA) en Jean-Pierre Roose (Erasmushogeschool Brussel).

Het project 'Indicatoren internationalisering', met als doelstelling het meten van de mate van internationalisering van het Vlaamse hoger onderwijs, is na opstelling van de vragenlijsten met indicatoren, eerst via pilootinstellingen getoetst. Als *pilots* namen deel: HUB, KHLeuven, Lessius Hogeschool en Hogeschool Gent. Na afloop van de pilootfase organiseerden de Bologna-experts op 3 juni 2009 een conferentie waarop de bevindingen van de *pilots* werden meegedeeld en het hele vragenapparaat met de aanwezige internationale coördinatoren nogmaals kritisch werd doorgenomen.

De definitieve bevraging is vanaf begin november 2009 en dat gedurende drie maanden via de firma CheckMarket online ter beschikking gesteld van alle 26 Vlaamse hogeronderwijsinstellingen. De belangstelling hiervoor, zowel bij NVAO als bij politici, is groot en de Bologna-experts hopen op voldoende respons, zodat als het ware een nulmeting met betrekking tot internationalisering zou kunnen worden gerealiseerd.

Hoofdstuk 6 studentenvoorzieningen

De werkgroep Studentenvoorzieningen VLHORA en het STUVO-platform zijn complementair. Dit verslag is een bundeling van de standpunten, de afspraken en de resultaten van beide, en is terug te vinden onder de belangrijkste thema's.

6.1 studietoelagen Vlaamse Overheid

Deze problematiek wordt vooral opgevolgd door de Overleggroep Studiefinanciering met vertegenwoordigers van de studentenvoorzieningen van de hogescholen, de universiteiten en de sociale organisaties. De vergaderingen, meestal met deskundigen uit de sociale diensten, vinden plaats op VLHORA-VLIR. Alle directeurs en coördinatoren van de studentenvoorzieningen van de hogescholen krijgen de informatie en de verslaggeving doorgespeeld. Het probleem van de laattijdige uitbetaling door de afdeling Studietoelagen blijft vooral voor de niet-digitale aanvragen. Dit heeft natuurlijk gevolgen voor de bepaling en de inning van de studiegelden bij de instellingen zelf. De voorschottenregeling werd bijgesteld en levert minder problemen op. Op vraag van enkele nieuwe medewerkers werd een vormingsmoment met meer dan veertig deelnemers georganiseerd, in samenwerking met de afdeling Studietoelagen.

Het sociaaljuridisch statuut van de student is een vast agendapunt. Verschillende leden van de werkgroep hebben, in het kader van het initiatief van de Vlaamse Onderwijsraad, meegewerkt aan de nota rond de gevolgen van de flexibilisering voor het statuut van de student. Dit heeft geresulteerd in een advies en een technisch rapport aan de minister van Onderwijs. Veel materiaal blijft echter wachten op een concrete uitwerking. In samenspraak met de Overleggroep Studiefinanciering wordt dit blijvend opgenomen. Dit heeft onder meer geresulteerd in een overleg met de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (RKW). Hierbij werden de voorstellen uit het VLOR-rapport geconcretiseerd en komen er wellicht daardoor positieve en noodzakelijke bijstellingen in de kinderbijslagreglementering. Vanuit het STUVO-platform werden twee inhoudelijke teksten geactualiseerd en ter beschikking gesteld van alle studentenvoorzieningen: een rond het jobstudentenstatuut en een over de overstap naar werk of het verder studeren in binnen- en buitenland. Tegelijk werd de veranderende wetgeving rond het studentenstatuut opgevolgd en gecommuniceerd met de studentenvoorzieningen. Samen met de Overleggroep Studiefinanciering en de JOS-Werkgroep (werkgroep databestand met aanbod voor jobstudenten in samenwerking met VDAB) werd onderhandeld met de sociale partners voor een beter en transparanter jobstudentenstatuut, dat aangepast is aan de noden van deze tijd en de gewijzigde studentenprofielen. Het is wachten tot 2010 voor een verdere doorbraak. Het sociaal statuut van de student blijft een zorg maar is meestal ondergeschikt aan de grotere juridische thema's.

6.2 overleg Regeringscommissariaat

In opvolging van het overleg met het Regeringscommissariaat in 2008 over de planlast en de rapportering werd op het niveau van de regeringscommissaris-coördinator een gemengde werkgroep opgericht. Dit leverde interessante en haalbare aanbevelingen op, die overgemaakt werden aan de minister van Onderwijs en die

tegelijk ook inspirerend waren voor de opstart van een commissie op het niveau van het departement Onderwijs rond een nieuw decreet Studentenvoorzieningen. In de marge van dit initiatief vond een eerste overleg plaats met alle financiële vertegenwoordigers van de studentenvoorzieningen over het aanleveren van een gelijke en vereenvoudigde rapportering.

6.3 financiering studentenvoorzieningen

De Vlaamse regering en de minister van Onderwijs hebben in 2009 het beloofde groeipad voltooid. In 2009 ontvingen de studentenvoorzieningen een bedrag van 293,26 euro per financierbare student (telling februari 2005). Bij de besparingsronde van de Vlaamse regering werd dit bedrag eind 2009 verminderd tot 291,38 euro. Toch blijft dit een belangrijke realisatie. Niettemin heeft de werkgroep er bij de minister op aangedrongen dat de betoelaging onvoldoende blijft omwille van het groeiend aantal studenten. De volgende stap wordt de aanpassing van de financiering van de studentenvoorzieningen aan de nieuwe onderwijsdecreten. De studentenvoorzieningen van de hogescholen hebben een concreet voorstel uitgewerkt, dat een gelijke betoelaging inhoudt voor de hogescholen en de universiteiten, met een link naar het Financieringsdecreet Hoger Onderwijs. Dit staat op de agenda van de commissie op het departement Onderwijs die zich inlaat met het uitwerken van een nieuw decreet Studentenvoorzieningen.

6.4 nieuw decreet Studentenvoorzieningen

Op initiatief van het departement Onderwijs werd een commissie geïnstalleerd. Deze commissie heeft als opdracht een nieuw decreet Studentenvoorzieningen uit te werken dat de huidige decretale bepalingen over de studentenvoorzieningen van hogescholen en universiteiten, nu nog verspreid over drie decreten, inhoudelijk actualiseert, vereenvoudigt en op elkaar afstemt. De grote kernthema's hierbij zijn de uniforme financiering voor alle studentenvoorzieningen, de actualisatie van de inhoudelijke werking, de vereenvoudiging van de administratieve procedures en de uitwerking van eenzelfde bestuursmodel. Rond dit laatste punt kiest de overheid voor een geïntegreerd model met garanties voor de 'bestuurlijke autonomie', en dat is geen gemakkelijke opdracht. Deze commissie is samengesteld uit vertegenwoordigers van de studenten, de onderwijskoepels, het college van regeringscommissarissen, de syndicale organisaties en de onderwijsadministratie. In subwerkgroepen wordt gewerkt rond de verschillende deelopdrachten. In het voorjaar 2010 moet een eerste blauwdruk klaar zijn. De werkgroep en het STUVO-platform hebben hierover in 2009 talrijke discussies gevoerd met de bedoeling om de positieve verworvenheden van het vzw-model niet te grabbel te gooien. De ontwikkelingen werden nauwgezet opgevolgd. Verder gaat hierbij ook bijzondere aandacht naar de personeelsproblematiek en het verworven patrimonium. Dit nieuwe decreet zou in voege gaan op 1 januari 2012.

6.5 BTW

De studentenvoorzieningen, onlosmakelijk verbonden met het hoger onderwijs, sluiten uiteraard aan bij de piste van VLHORA betreffende de BTW-vrijstelling. De werkgroep Financiering VLHORA en de dossierhouder Studentenvoorzieningen volgen dit dossier op. Ook in 2009 is hier alsnog geen duidelijkheid.

6.6 Good practices

De studentenvoorzieningen van de hogescholen, verenigd in het STUVO-platform, hebben al sinds jaar en dag een sterke traditie om goede ervaringen onderling uit te wisselen. Maar ook belangrijke problemen en hindernissen in de werking worden in een open geest besproken en aangepakt. Deze inhoudelijke kruisbestuiving is essentieel en werkt dynamisch. Het STUVO-platform is dan ook een inhoudelijk gebeuren dat creatieve en innoverende suggesties aanreikt. Dat was in 2009 niet anders, rond onder meer: vergelijking studentenstedenbeleid, fietsbeleid, begeleiding buitenlandse studenten, laptop- of pc-verhuur, huisvestingsprojecten, deontologische code voor de medewerkers, studiekostenonderzoek, studieleningen, basiskit voor studentenvertegenwoordigers, overleg financieel verantwoordelijken, niet-gebonden studiematerialen, gelijkschakeling studiegelden, studentencommunicatie, uitbouw sociaaljuridische databank, personeelsbeleid, aanbesteding catering, uitwisseling met de Franstalige collegae enzovoort.

6.7 Privacy van de student

In opvolging van de studiedag eind november 2008 werd een initiatief opgestart samen met de collegae van de VLIR om werk te maken van een sectoraal akkoord met de Belgische privacycommissie. In 2009 heeft een gezamenlijke werkgroep een inventaris opgemaakt van de meeste handelingen op het vlak van de bescherming van de privacy binnen de onderwijsinstellingen. Er ligt veel materiaal op de plank om te komen tot een eerste oefening rond een 'code'. Een vertegenwoordiger van de privacycommissie is hierbij een klankbord en geeft ondersteuning bij het voltooien van de werkzaamheden. Maar hij wordt geen auteur en behoudt zijn onafhankelijkheid. Uiteindelijk is het een technische kwestie. De discussie zal uitmonden in een basisstandaardpakket met afwijkende mogelijkheden, maar waarbij duidelijk de condities worden geformuleerd. In 2010 wordt een concreet resultaat verwacht.

6.8 openbaar vervoer

Vanuit de werkgroep blijft men ijveren voor een geïntegreerd mobiliteitsbeleid, waarbij de verschillende componenten en spelers op elkaar afgestemd worden. Formules zoals een reiskostenvergoeding of een terugbetaling van abonnementen lijken op zich wel interessant, maar maatschappelijk gezien is een Openbaar Vervoerskaart voor alle studenten veel effectiever en efficiënter, zowel op sociaal, ecologisch als economisch vlak. Goedkoop of gratis openbaar vervoer mag niet tot Leuven, Brussel, Kortrijk of Hasselt beperkt blijven. De studentenvoorzieningen hebben een inventaris gemaakt van het bestaande aanbod en dringen aan op meer

transparantie. Zo werd bij de bevoegde ministers erop aangedrongen om de bestaande goedkope tarieven uit te breiden naar alle studenten, ook voor diegenen die ouder zijn dan 26 jaar. Omdat dit ook tot de federale bevoegdheid behoort, blijft dit een moeilijk dossier.

6.9 studentenvoorzieningen voor het HBO?

De studenten van het HBO zijn welkom bij de studentenvoorzieningen van de hogescholen. De studentenvoorzieningen van de hogescholen zijn bereid om hun kennis en ervaring ter beschikking te stellen. Het zou zinloos zijn om naast het bestaande aanbod een apart circuit te ontwikkelen voor het HBO. Uiteraard moeten hier de nodige middelen voorzien worden. De studenten van het HBO kunnen er nu al terecht voor informatie en advies over hun statuut.

6.10 Bologna-proces

Bij de start van de Ministeriële Conferentie in april 2009 in Leuven hebben de studentenvoorzieningen van de hogescholen een basistekst gepubliceerd en overgemaakt aan de bevoegde ministers en delegatieleden. Hierbij werd de aandacht gevestigd op de sociale dimensie van het Bologna-proces, de problematiek van de mobiliteit en de toegankelijkheid van de sociale voorzieningen in de deelnemende landen.

6.11 memorandum verkiezingen 2009

Bij de verkiezingen voor het Vlaams Parlement heeft de werkgroep een memorandum opgesteld met onder meer aandacht voor de inkomstengrenzen voor de berekening van de studietoelagen van de Vlaamse overheid, het HBO, het tekort aan huisvestingsmogelijkheden voor studenten van de hogescholen, de financiering en de werking van de studentenvoorzieningen, het openbaar vervoer, het onderzoek naar de studiekosten en het sociaal statuut van de student. Delen van deze tekst werden opgenomen in het algemene memorandum van de raad van bestuur van VLHORA.

Hoofdstuk 7 andere aandachtspunten

7.1 iVLHORA

Het project 'iVLHORA' werd opgestart in 2008 en vond zijn oorsprong in een zoektocht naar een gepast antwoord op de toenemende werkdruk wat betreft de visitatieprojecten. In 2009 werd de scope van het project uitgebreid tot de volledige werking van VLHORA, als evaluatieorgaan én als koepelorganisatie. In de eerste helft van 2009 werd de uitvoering van dit project intern voorbereid, zonder dat aanspraak hoefde te worden gemaakt op de toegekende budgetten. Meer bepaald werden zowel voor de koepelorganisatie als het evaluatieorgaan extensieve procesbeschrijvingen uitgewerkt, werd de databank Relatiebeheer ontwikkeld, een klankbordgroep samengesteld met kwaliteitszorgcoördinatoren uit de hogescholen en een ontwerp van aanbesteding (met Europese bekendmaking) voorbereid. In navolging van eerdere beslissingen werden ook verder gepeild naar mogelijke samenwerking met VLIR. Deze activiteiten werden begin juli aan de raad van bestuur gerapporteerd. Deze laatste bevestigde op dat moment samenwerking met de VLIR verder na te streven, ook al had het overleg met VLIR tot dan nog geen resultaat opgeleverd. Hij besliste ook om mogelijke synergie met de databank Hoger Onderwijs en de kruispuntdatabank van de NVAO verder te onderzoeken, de aanbesteding verder uit te werken en een projectmedewerker mee op te nemen in de begrotingsberekeningen. In de voorziene planning zou de aanbesteding medio oktober 2009 worden gepubliceerd.

Begin juli bereikte de VLHORA het bericht dat de VLIR zich principieel bereid zou tonen om mee in het project in te stappen. Uit het daaropvolgende overleg is wel gebleken dat de VLIR een bijkomend behoeftenonderzoek noodzakelijk achtte, met een verschuiving in de timing tot gevolg. De VLIR heeft vervolgens het initiatief genomen en professor dokter Geert Poels van de Universiteit Gent gevraagd een analyse te maken van de behoeften van beide organisaties, rekening houdend met de beschikbare infrastructuur. De analyse en de voorstellen die eruit volgden, waren noch voor VLIR, noch voor VLHORA bevredigend en werden verder niet gevolgd. Een alternatief onderzoek werd niet geïnitieerd, en de gesprekken tussen VLIR en VLHORA leverden in 2009 verder geen resultaten op.

In opvolging van de beslissing van de raad van bestuur van juli werd met de gemandateerde stuurgroep Databank Hoger Onderwijs overlegd om na te gaan of een synergie kon worden ontwikkeld. Die verklaarde zich principieel bereid om de gegevens die instellingen aanleveren ook weer ter beschikking te stellen van de instellingen, in casu VLIR en VLHORA. Tezelfdertijd werd met de NVAO overlegd of er zich gelijkaardige mogelijkheden voordeden wat betreft haar kruispuntdatabank. Ook de NVAO verklaarde zich principieel bereid om opleidings- en accreditatiegegevens uit te wisselen, en meldde dat een pilootproject werd opgestart om databanken van instellingen te koppelen aan de kruispuntdatabank. Deze opties werden verder mee betrokken in de analyse van het project. Een openbare aanbesteding werd echter nog niet gepubliceerd.

7.2 Delta

Mevrouw Bea Bossaerts, eindredacteur van *Delta* heeft in opdracht van de VLHORA en de VLIR een onderzoek uitgevoerd naar de herprofilering van dit tijdschrift; deze opdracht was eind 2008 uitgeschreven.

De sector gaf aan dat het een goed blad is; het middenkader vindt er beleidsmatig nieuws in terug dat voldoende uitgediept wordt; de behandelde dossiers worden als waardevol ervaren. Het brede, diverse lezerspubliek dat *Delta* beoogde, werd evenwel niet volledig bereikt. Het format werd als prima maar sober ervaren.

Er werd uit het onderzoek een aantal suggesties geformuleerd voor een nieuwe doorstart. Het idee leeft om *Delta* te linken met het tijdschrift *Klasse*, om met andere woorden in *Klasse* een luik hoger onderwijs op te nemen. Dit idee wordt meegegeven met de overheid. Pas begin 2010 zal hieromtrent een overleg gehouden worden met VLHORA, VLIR en de overheid.

Nu *Delta* tijdens dit onderzoek even van de markt verdween, kwam prompt de vraag van het Vlaams ministerie van Onderwijs om toch een extra *Delta*-nummer te publiceren over de Bologna-conferentie in Leuven en Louvain-la-Neuve. Dat nummer is eind april 2009 verspreid.

7.3 externe communicatie

Begin 2009 werd beslist een interne werkgroep Communicatie op te richten. Deze werkgroep, die maandelijks vergadert, heeft als doel de VLHORA als koepelorganisatie en evaluatieorgaan meer bekendheid te geven bij al haar stakeholders.

De werkgroep heeft in zijn eerste jaar enkele taken kunnen realiseren.

Door het ontwerpen van een folder heeft de werkgroep een instrument gecreëerd dat een eerste en vlugge kennismaking met de VLHORA toelaat. De folder bestaat uit twee delen: VLHORA als evaluatieorgaan en VLHORA als koepelorganisatie. Inhoudelijk wordt de missie weergegeven en de werking kort toegelicht. Deze folder verscheen zowel in het Nederlands als in het Engels.

Een eerste deel van de website werd vernieuwd. Er werd een opsplitsing gemaakt tussen koepel en evaluatieorgaan. Het paswoordgevoelige deel van de website werd terug in gebruik genomen en geactualiseerd naar een informatiebibliotheek. Hierdoor heeft iedere vergadergroep online zijn bestanden ter beschikking en wordt een bibliotheek aangelegd van werkdocumenten.

Maandelijks keert de publicatie van de twee nieuwsbrieven (koepel en evaluatieorgaan) terug. In 2009 zijn vier edities verschenen. De nieuwsbrieven bieden plaats aan nieuws vanuit de koepelorganisatie en het evaluatieorgaan, adviezen, nieuwe decreten, persberichten, studiedagen, maar neemt tevens de ad-valvasfunctie over van *Delta*. Maandelijks wordt in de nieuwsbrieven ook een partnerorganisatie in de kijker gezet. Intern is de redactieraad, ondersteund door de collega's, verantwoordelijk voor de publicatie van de twee VLHORA-nieuwsbrieven.

Ook is de werkgroep gestart met een jaarlijkse studiedag in het Vlaams Parlement, naast de al bestaande VLHORA-studiedagen. Met een jaarlijkse structurele VLHORA-studiedag wil de VLHORA als organisatie naar buiten treden en haar positie in het hoger onderwijs bevestigen. De eerste jaarlijkse VLHORA-studiedag had plaats in november 2009 met als titel 'De rol van de hogescholen inzake innovatie en valorisatie'. Deze studiedag was een succes en zal in 2010 opnieuw plaatsvinden.

7.4 softwarelicenties en ICT-opleidingen

7.4.1 forum ICT

Het forum Informatie- en Communicatietechnologie werd op 4 juli 2007 officieel geïnstalleerd door de raad van bestuur. Het voorzitterschap werd toegekend aan de heer Lode De Geyter, algemeen directeur van de Hogeschool West-Vlaanderen. Het forum vergadert vier keer per jaar.

Het forum ICT formuleerde drie prioriteiten voor de werking, waarbij het voorrang geeft aan initiatieven die een onmiddellijk resultaat en voordeel bieden aan de instellingen: de organisatie van vormingen en van een netwerkevenement omtrent ICT en onderwijs, en de oprichting van expertisegroepen. Daarnaast gaf het forum aan dat op middellange termijn ook het onderzoek naar een koepelorganisatie voor het aankopen van software een belangrijk aandachtspunt blijft.

7.4.2 koepelorganisatie ICT

Op aangeven van de raad van bestuur werd een ad-hocwerkgroep Elektronische Databanken en ICT (WEDICT) opgericht. Die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de fora Elektronische Databanken en ICT, alsook uit experts van de hogescholen. De werkgroep moet de opportuniteiten van een aankoopcentrale voor software en databanken onderzoeken en een voorstel uitwerken voor de raad van bestuur.

7.4.3 softwarelicenties

De overeenkomsten met Microsoft en RealDolmen werden met één jaar verlengd.

De overeenkomsten met SPSS en Signpost werden met één jaar verlengd.

De raad van bestuur besliste een *Premier Support*-contract af te sluiten met Microsoft ten behoeve van de deelnemende hogescholen en universiteiten.

7.4.4 expertisegroepen

Op basis van een enquête werden vier expertisegroepen opgericht: Virtualisatie, Sharepoint, Desktop Deployment en Server & Health Monitoring. De doelstelling van een expertisegroep betreft de consolidatie en de uitbouw van kennis die aanwezig is in de diverse instellingen in het hoger onderwijs, teneinde de processen inzake onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening optimaal te ondersteunen. Een expertisegroep vormt zo een overlegplatform en communicatiemedium op het domein waarvoor zij is samengesteld.

7.4.5 studiedagen

De VLHORA organiseerde diverse cursussen in samenwerking met de hogescholen. De volgende cursussen werden georganiseerd: een driedaagse cursus Windows Server 2008, een vijfdaagse cursus MS Windows Vista en een driedaagse cursus Mac OS X Support Essentials. Die vonden plaats aan de Erasmushogeschool Brussel, Hogeschool-Universiteit Brussel en Hogeschool voor Wetenschap en Kunst.

De VLHORA organiseerde in samenwerking met de betrokken expertisegroepen twee studiedagen. Op 9 december werd in de Hogeschool-Universiteit Brussel een studiedag georganiseerd rond virtualisatie. Op 14 december 2009 werd in de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven een studiedag georganiseerd rond Sharepoint.

7.5 Reprobel

In opvolging van de Protocolovereenkomst met betrekking tot de reprografie tussen de VLHORA en de bcvba Reprobel is de jaarlijkse aangifte opgemaakt. Het jaarlijks aantal kopieën van beschermde werken is bepaald op 211 per jaar per student. Voor het jaar 2009 is het tarief berekend volgens de formule 'basistarief x nieuwe gezondheidsindex (september) gedeeld door de beginindex (november 2001)'.

7.6 EU 2020

De Europese Commissie heeft recent een ontwerp van de EU 2020-strategie opgesteld als opvolger van de huidige Lissabon-strategie, de hervormingsstrategie van de afgelopen tien jaar, die de EU heeft geholpen de storm van de recente crisis te doorstaan. EU 2020 bouwt voort op de successen van de Lissabon-strategie als partnerschap voor groei en werkgelegenheid, met de nodige aanpassingen om nieuwe problemen aan te pakken.

Als belanghebbende krijgt de VLHORA de kans een advies te formuleren op het [consultatiedocument over de toekomstige EU 2020-strategie](#) en voorstellen naar voren schuiven in verband met de ideeën in dit document.

Het integraal advies is opgenomen in de bijlagen.

7.7 telling studenten begin academiejaar

7.7.1 algemeen

Naar jaarlijkse gewoonte heeft de Vlaamse Hogescholenraad een bevraging georganiseerd om een overzicht te krijgen van het aantal studenten dat zich heeft ingeschreven aan Vlaamse hogescholen.

Op basis daarvan stelt de VLHORA vast dat er opnieuw een stijging is van het studentenaantal in de

Vlaamse hogescholen. Het gaat om 119.610 studenten dit academiejaar: een stijging van 6,51 procent ten opzichte van 112.301 studenten vorig academiejaar. De stijging zet zich dus door en is nog groter dan in 2008, waarin de stijging 5,1 procent bedroeg. We kunnen dus besluiten dat de participatie in het hoger onderwijs zich doorzet.

De voornaamste verklaring van de sterke groei van het aantal studenten in het hoger onderwijs heeft wellicht te maken met economische en minder met demografische factoren, die momenteel weliswaar gunstig zijn maar toch minder impact hebben. Studenten beseffen en VDAB-cijfers bevestigen dat een diploma hoger onderwijs de kans op werkloosheid drastisch vermindert.

7.7.2 analyse per studiegebied

professionele bacheloropleidingen

Het aantal studenten in de bacheloropleidingen met professionele gerichtheid is gestegen met 6,68 procent.

Alle studiegebieden kennen een groei, maar de sterkste stijgers zijn de studiegebieden gericht op Audiovisuele en Beeldende Kunst, Biotechnologie, Gezondheidszorg, Muziek en Podiumkunsten en Onderwijs:

- Audiovisuele en Beeldende Kunst met 13,79 procent (van 174 naar 198);
- Biotechnologie met 11,34 procent (van 1.835 naar 2.043);
- Gezondheidszorg met 10,25 procent (van 12.843 naar 14.159);
- Muziek en podiumkunsten met 61,02 procent (van 118 naar 190);
- Onderwijs met 12,30 procent (van 19.076 naar 21.422).

Binnen deze studiegebieden zijn de sterke stijgers:

- in het studiegebied Audiovisuele en Beeldende Kunst de unieke opleiding beeldvormgeving (13 procent);
- in het studiegebied Biotechnologie:
 - de opleiding agro- en biotechnologie (11 procent);
- in het studiegebied Gezondheidszorg:
 - de opleidingen biomedische laboratoriumtechnologie en voedings- en dieetkunde (8 procent), ergotherapie (9 procent), optiek en optometrie (30 procent), podologie (25 procent), verpleegkunde (12 procent) en vroedkunde (13 procent);
- in het studiegebied Muziek en Podiumkunsten:
 - alle opleidingen, namelijk dans (14 procent), musical (76 procent) en pop- & rockmuziek (88 procent);
- in het studiegebied Onderwijs:
 - alle opleidingen, namelijk onderwijs: kleuteronderwijs (11 procent), onderwijs: lager onderwijs (12 procent), onderwijs: secundair onderwijs (11 procent) en de specifieke lerarenopleidingen (43 procent).

Maar ook in de studiegebieden waar de groei niet zo uitgesproken is, zijn er opleidingen die sterk stijgen:

- in het studiegebied Handelswetenschappen en Bedrijfskunde:
 - de opleidingen Bedrijfsmanagement (5 procent) en toegepaste informatica (6 procent);
- in het studiegebied Industriële Wetenschappen en Technologie:
 - de opleidingen vastgoed (27 procent), chemie (12 procent) en modetechnologie (26 procent);
- in het studiegebied Sociaal-Agogisch Werk:
 - de opleiding toegepaste psychologie (11 procent).

academische bachelors en masters

Het studentenaantal in de opleidingen met academische gerichtheid is vergeleken met de vorige jaren weer gestegen (5,93 procent).

De studiegebieden Gezondheidszorg en Industriële Wetenschappen en Technologie groeien heel sterk. Binnen deze studiegebieden zijn de sterkste stijgers:

- in het studiegebied Gezondheidszorg
 - de unieke opleiding milieu- en preventiemanagement (23 procent), de opleiding kinesithérapie (34 procent) en de opleiding revalidatiewetenschappen en kinesithérapie (27 procent);
- in het studiegebied Industriële Wetenschappen en Technologie
 - in de opleidingen IW: chemie (14 procent), IW: elektromechanica (13 procent) en stedenbouw en ruimtelijke planning (80 procent).

Ook de opleidingen in een aantal andere studiegebieden zitten in de lift:

- in het studiegebied Audiovisuele en Beeldende Kunst
 - ligt de klemtoon weer bij de audiovisuele kunsten (9 procent);
 - de opleiding conservatie en restauratie (25 procent);
- in het studiegebied Handelswetenschappen en Bedrijfskunde
 - de unieke opleidingen bestuurskunde en publiek management (23 procent) en Business Administration (16 procent)
- in het studiegebied Nautische Wetenschappen de unieke opleiding nautische wetenschappen (8 procent);
- in het studiegebied Toegepaste Taalkunde
 - de opleidingen journalistiek (21 procent) en vertalen (43 procent).
- In de studiegebied Audiovisuele en Beeldende Kunst ken de unieke opleiding productdesign (-15 procent) een terugval; dit is ook te merken in het studiegebied Muziek en Podiumkunsten voor de opleiding drama (-7 procent).

7.7.3 conclusie

Al vele jaren zien we een stijgende trend in het aantal hogeschoolstudenten, en sinds enkele jaren geleden is er zelfs sprake van een sterke stijging. Het vertrouwen van studenten in hogeschoolopleidingen is en blijft groot. De aangroei van het aantal studenten toont duidelijk aan dat heel veel Vlamingen het belang van het hoger onderwijs inzien en de crisis aangrijpen om hun kwalificaties te verhogen. Om als kenniseconomie te kunnen overleven, is deze upgrade van scholingsniveau essentieel.

De hogescholen blijven alle beschikbare personeelsleden en middelen inzetten voor de kwaliteit van hun opleidingen en de begeleiding van de studenten. Met het Financieringsdecreet zijn bijkomende middelen voor de hogescholen toegevoegd. Maar vandaag zien de hogescholen zich door de gebrekkige indexaanpassing geconfronteerd met een erosie van hun werkingsmiddelen, en nu dreigen zelfs besparingen. De hogescholen vragen dat de Vlaamse regering bij het verdelen van de lasten van de besparingen rekening zal houden met de sterke stijging van het aantal studenten, een stijging die zich wellicht ook in de volgende jaren zal doorzetten.

Hoofdstuk 8 VLHORA

8.1 samenstelling bestuursorganen

8.1.1 Algemene Vergadering

De Algemene Vergadering van de VLHORA is samengesteld uit de algemeen directeurs van alle Vlaamse hogescholen:

- Guy Aelterman, Artesis Hogeschool Antwerpen (vanaf 1 oktober 2009)
- Frank Baert, Katholieke Hogeschool Sint-Lieven
- Patrick Blondé, Hogere Zeevaartschool
- Flora Carriijn, Lessius Hogeschool
- Johan Cloet, Katholieke Hogeschool Mechelen
- Dirk De Ceulaer, Hogeschool-Universiteit Brussel
- Lode De Geyter, Hogeschool West-Vlaanderen
- Arthur Dhuys, Groep T-Leuven Hogeschool
- Willem De Greef, Hogeschool Sint-Lukas Brussel
- Piet De Leersnyder, Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende
- Maria De Smet, Hogeschool voor Wetenschap & Kunst
- Dirk Franco, XIOS Hogeschool Limburg
- Eric Halsberghe, Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen
- Bert Hoogewijs, Hogeschool Gent
- Willy Indeherberghe, Katholieke Hogeschool Limburg
- Ben Lambrechts, Provinciale Hogeschool Limburg
- Toon Martens, Katholieke Hogeschool Leuven, voorzitter
- Jacques Peeters, Artesis Hogeschool Antwerpen (tot 1 oktober 2009)
- Erwin Samson, Plantijnhogeschool
- Jan Trommelmans, Karel de Grote-Hogeschool
- Maurice Vaes, Katholieke Hogeschool Kempen
- Luc Van de Velde, Erasmushogeschool Brussel
- Johan Veeckman, Arteveldehogeschool

8.1.2 Raad van bestuur

Volgens het VLHORA-decreet (art. 4 § 2) en het Reglement van Orde (punt 2.2) stelt de Algemene Vergadering voor een periode van twee jaar twaalf van haar leden aan als bestuurders, van wie vijf uit de Associatie Leuven, drie uit de Associatie Gent, twee uit de Associatie Antwerpen, één uit de Associatie Brussel en één uit de Associatie Limburg.

Sinds 1 januari 2009 – en dit voor de periode van twee jaar – is het bestuur van de VLHORA als volgt samengesteld.

- *Associatie Antwerpen*
 - Jacques Peeters, Artesis Hogeschool Antwerpen (tot 1 oktober 2009)
 - Guy Aelterman, Artesis Hogeschool Antwerpen (vanaf 1 oktober 2009)
 - Jan Trommelmans, Karel de Grote-Hogeschool

- *Associatie Brussel*
 - Luc Van de Velde, Erasmushogeschool Brussel
- *Associatie Gent*
 - Lode De Geyter, Hogeschool West-Vlaanderen
 - Bert Hoogewijs, Hogeschool Gent, voorzitter van de VLHORA
 - Johan Veeckman, Arteveldehogeschool
- *Associatie Leuven*
 - Frank Baert, Katholieke Hogeschool Sint-Lieven
 - Piet De Leersnyder, Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende
 - Eric Halsberghe, Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen
 - Toon Martens, Katholieke Hogeschool Leuven
 - Maurice Vaes, Katholieke Hogeschool Kempen
- *Associatie Limburg*
 - Ben Lambrechts, Provinciale Hogeschool Limburg

8.1.3 Bureau

Onder de bestuursleden is de samenstelling van het bureau vastgelegd:

- Toon Martens, voorzitter
- Bert Hoogewijs, ondervoorzitter
- Jacques Peeters, secretaris (tot 1 oktober 2009)
- Guy Aelterman, secretaris (vanaf 1 oktober 2009)
- Ben Lambrechts, penningmeester
- Luc Van de Velde

8.1.4 prioriteiten van de nieuwe voorzitter

Voor de periode 1 januari 2009 - 31 december 2010 is de heer Toon Martens aangeduid als voorzitter van de VLHORA. De prioriteiten waar de voorzitter gedurende zijn legislatuur aan wil werken, zijn:

- een goede collegiale samenwerking in de raad van bestuur en in de Algemene Vergadering;
- de prioriteiten die vermeld zijn in het Memorandum en in eerste instantie aan de correcte en welvaartsvaste financiering van de hogescholen;
- hogescholen dienen als volwaardige partner opgenomen te zijn in de innovatieketen;
- goede werkomstandigheden voor de medewerkers van het VLHORA-secretariaat, dat het kader waarin zij moeten werken duidelijk is, dat de werking binnen en met de werkgroepen en de fora professioneel kan verlopen;
- de verdere uitwerking van de integratie van de VLHORA en de VLIR.

8.1.5 missie van de VLHORA als koepelorganisatie

De missie van de VLHORA is opgesplitst in twee delen: die van de VLHORA als koepelorganisatie en die van de VLHORA als evaluatieorgaan. In de missie voor de koepel worden enkele wijzigingen aangebracht in functie van de integratie met de Vlaamse Interuniversitaire Raad.

De missie van de VLHORA als koepelorganisatie is:

- De VLHORA doet studiewerk, organiseert overleg en beschikt over expertise aangaande alle aspecten van het hogeronderwijsbeleid in Vlaanderen, teneinde de belangen van de hogescholen op onderwijsvlak maximaal te verdedigen.
- De VLHORA doet studiewerk, organiseert overleg en beschikt over expertise aangaande de aspecten van het onderzoeksbeleid en de maatschappelijke dienstverlening die hogescholen aanbelangen in Vlaanderen, teneinde de belangen van de hogescholen op onderzoeksvlak en op het vlak van maatschappelijke dienstverlening maximaal te verdedigen.
- De VLHORA treedt op als gezamenlijke spreekbuis bij alle aangelegenheden die hogescholen aanbelangen, teneinde de stem en de behoeften van de Vlaamse hogescholen ruim te verspreiden.
- De VLHORA operationaliseert de werking in groeiende afstemming met de VLIR.

8.2 personeelsaangelegenheden

8.2.1 VLHORA-secretariaat

De VLHORA als koepelorganisatie stelde in 2009 op haar secretariaat zes medewerkers te werk (5,4 VTE):

- Ann Verreth, secretaris-generaal (tot 1 oktober 2009)
- Klara De Wilde, secretaris-generaal a.i. (van 1 oktober tot 16 november 2009)
- Marc Vandewalle, secretaris-generaal (vanaf 16 november 2009)
- Jasper Delanoy, stafmedewerker financiering, personeel, wetenschappelijk onderzoek en elektronische databanken
- Frans Devenyns, stafmedewerker studentenvoorzieningen
- Jan Geens, stafmedewerker internationalisering en onderwijsbeleid (deeltijds voor vzw Flamenco)
- Myriam Slock, directieassistent, administratief coördinator
- Lore Solemé, administratief medewerker

De VLHORA als evaluatieorgaan telde 8 medewerkers (7,5 VTE).

- Klara De Wilde, coördinator kwaliteitszorg
- Mieke Beckers, stafmedewerker
- Jo De Graeve, stafmedewerker
- Filip Lammens, stafmedewerker
- Floris Lammens, stafmedewerker
- Sofie Landuyt, stafmedewerker
- Jessica Martin, administratief medewerker (vanaf 1 november 2009)
- Lucia Van Hoof, stafmedewerker
- Steven Van Twembeke, administratief medewerker (medio februari – medio mei 2010)

8.2.2 administratief medewerker

In opvolging van de goedgekeurde begroting 2009 werd eind 2008 een vacature uitgeschreven voor een voltijds administratief medewerker voor de VLHORA als evaluatieorgaan. De heer Steven Van Twembeke ving medio

februari zijn proefperiode aan. De arbeidsovereenkomst met de heer Steven Van Twembeke werd op 14 mei verbroken.

Onmiddellijk werd een nieuwe vacature uitgeschreven. Na de sollicitatiegesprekken en na contactname met de geselecteerde kandidaten werd mevrouw Jessica Martin aangeworven op 1 november 2009.

8.2.3 profiel ICT'er

In het kader van de verdere digitalisering van de organisatie werd in de begroting 2010 ruimte voorzien voor de werving van een ICT-medewerker. Toch werd de aanwervingsprocedure in 2009 nog niet opgestart, omdat het bestuur eerst klaarheid wil over de samenwerking met de VLIR in het digitaliseringproject.

8.2.4 secretaris-generaal

Begin september meldde de secretaris-generaal, mevrouw Ann Verreth, dat zij vanaf 1 oktober 2009 de functie van adjunct-kabinetschef van Vlaams minister-president Kris Peeters zou opnemen, met voornamelijk onderwijs in haar opdracht. Haar inbreng – in deze korte carrière bij de VLHORA – wordt bijzonder geapprecieerd door het bestuur. Ze krijgt vanuit het bestuur nog de opdracht om het dossier van de integratie VLHORA-VLIR en de nodige onderhandelingsvergaderingen hierbij verder op te volgen tot de integratie een feit is; zij stemt in met deze opdracht.

De procedure voor de aanwerving van een nieuwe secretaris-generaal wordt onmiddellijk opgestart. Voor de overgangperiode wordt mevrouw Klara De Wilde aangeduid door het bestuur om de taken van de secretaris-generaal waar te nemen. Om de taakverdeling binnen de cel Kwaliteitszorg op te vangen, is in de overgangperiode een overeenkomst afgesloten met de heer Thomas Jans om een aantal taken van mevrouw Klara De Wilde over te nemen.

Op 16 november 2009 trad de heer Marc Vandewalle in functie als secretaris-generaal. Tot het jaareinde is de opdracht halftijds waargenomen, opdat hij zijn taken van zijn vorige functie als departementshoofd aan de Katholieke Hogeschool Limburg kon afronden. Vanaf begin 2010 vatte hij zijn werkzaamheden aan de VLHORA voltijds aan.

8.2.5 procesbegeleider project 'Learning Outcomes'

In de periode januari-november 2010 zal het pilootproject 'Learning Outcomes' lopen. Hier zullen *pilots* lopen voor de uitwerking van de domeinspecifieke leerresultatenkaders van een aantal domeinen. Deze opdracht wordt uitgevoerd door de VLHORA en de VLIR. Voor de aanwerving van de procesbegeleider wordt eind 2009 een vacature verspreid.

8.3 integratie VLIR-VLHORA

Begin 2009 was een consensus gevonden over de samenstelling van het integratieteam VLHORA-VLIR. De samenstelling van het gemeenschappelijk bureau was bepaald op: voorzitter en ondervoorzitter van VLIR en van VLHORA, drie leden van het bureau van VLIR, drie leden van de raad van bestuur van VLHORA en twee leden – nadien één lid – uit de groep van associatievoorzitters. Vanuit de VLHORA is de afvaardiging samengesteld uit de heren Toon Martens, Bert Hoogewijs, Frank Baert, Jan Trommelmans en Luc Van de Velde.

De associatievoorzitters gingen niet akkoord met hun beperkte vertegenwoordiging in het gemeenschappelijk bureau. Een nieuwe poging tot samenstelling van het bureau werd uitgewerkt: de voorzitters van de VLIR en de VLHORA en de associatievoorzitters; namelijk drie leden aangevuld met de leidinggevendenden van de VLIR- en de VLHORA-secretariaten.

In het voorontwerp van Decreet onderwijs XIX is een aantal amendementen bij de artikels over de 'VLUHR' toegestuurd; de fusie van VLIR en VLHORA is voor het einde van 2009 ingeschreven.

Er wordt nagegaan of het Instituut voor Tropische Geneeskunde en de Vlerick Leuven Gent Management School kunnen opgenomen worden in de nieuwe VLUHR.

In het stappenplan is van bij de beginfase opgenomen dat ontwikkelingssamenwerking en kwaliteitszorg een gezamenlijk domein betreffen waar een onmiddellijke integratie kan worden uitgewerkt. Naderhand is internationalisering aan dit stappenplan toegevoegd; het gaat hier om de nauwe samenwerking van vzw Flamenco met VLIR-UOS.

Voor de andere domeinen heeft een overleg plaatsgevonden met de voorzitters en de dossierhouders van de werkgroepen van de VLHORA en de VLIR. De samenwerking zal geleidelijk worden uitgewerkt. In 2009 zijn er geen nieuwe initiatieven meer genomen over de opsomming van de gemeenschappelijk punten van de werkgroepen.

In de eerste fase zal werk gemaakt worden over de integratie van de logistiek van de nieuwe organisatie (de ICT-infrastructuur- en ondersteuning en het onthaal).

Om de integratie uit te werken van VLIR-UOS, vzw Flamenco en de internationalisering/ontwikkelingssamenwerking van de hogescholen heeft VLIR-UOS eind 2009 een studie uitgeschreven, in samenwerking met een aantal internationale verantwoordelijken van de hogescholen (zie hiervoor hoofdstuk ... over internationalisering en ontwikkelingssamenwerking).

In 2010 zullen de besprekingen over het opstellen van de statuten verder gevoerd worden. Eind 2009 wordt een *letter of intent* aan de minister van Onderwijs gestuurd, waarin de voorzitters van de VLIR en de VLHORA aangeven over welke elementen al consensus is bereikt, namelijk:

- de universiteiten en hogescholen hebben hun eigen profiel en gedifferentieerde bevoegdheden, waardoor het aangewezen blijft dat de respectieve koepelorganisatie VLIR en VLHORA hun rol blijven spelen;
- dat beide organisaties streven naar de kwaliteit en werking van het hoger onderwijs in Vlaanderen en daarvoor willen samenwerken;
- bereidheid tot het oprichten van een Vlaamse Universiteiten- en Hogescholenraad, waarin de samenhang tussen de universiteiten en de hogescholen wordt georganiseerd in de domeinen van externe kwaliteitszorg en van internationalisatie en ontwikkelingssamenwerking;

- adviesraden/*steering committees* worden opgericht die de onafhankelijke en/of de specifieke expertise aanbrengeu voor het uitvoeren van de samenwerking voor kwaliteitszorg en internationalisering /ontwikkelingssamenwerking;
- de statuten en oprichtingsakte van de nieuwe vzw wordt in het eerste kwartaal van 2010 uitgewerkt en voorgelegd aan de minister van Onderwijs.

8.4 kantoorruimte

De verkoop van de kantoorruimte aan de Wolvengracht 38/2 is in 2009 niet gerealiseerd. Eerst is het pand te koop gesteld via een makelaar; nadien vond een openbare verkoop plaats. Begin 2010 is gepland een nieuwe openbare verkoop te organiseren.

8.5 begroting 2010

De begroting 2010 is opgemaakt conform de bepalingen van het zogenaamde VLHORA-decreet en rekening houdend met de gegevens uit het boekjaar 2008, de beschikbare concrete cijfergegevens van de eerste helft van het boekjaar 2009 en de geraamde uitgaven voor de tweede helft van 2009, de door de Algemene Vergadering goedgekeurde afschrijvingstermijnen en de beslissing tot maximale doorrekening van de kosten van de visitaties bij de betrokken opleidingen.

De begroting is in drie grote delen opgesplitst: de algemene werking, de visitaties en de bijdragen voor Elektron. Bij de verdeling van de bijdragen voor de hogescholeu is de werkingsenveloppe 2008 gehanteerd.

8.5.1 algemene werking

De begroting voor de algemene werking van de VLHORA is licht gestegen van 924.608 (voor het begrotingsjaar 2009) naar 929.657 euro.

De wijzigingen in de begroting zijn de schrapping van de kosten gerelateerd aan het pad aan de Wolvengracht, de schrapping van het collectief abonnement voor *Delta*, de uitbreiding van het personeelskader met een medewerker ICT en de verhoging van het opleidings- en vormingsbudget van het personeel. Tevens is er begroot dat het project 'Centen voor studenten' kan gerealiseerd worden; de website en het meerjarenperspectief van het digitaliseringsproject kunnen geoptimaliseerd worden.

8.5.2 meerjarenbegroting visitaties

Wat het gedeelte voor de VLHORA als evaluatieorgaan betreft, zijn de bedragen uit de meerjarenbegroting opgenomen.

8.5.3 Elektronmiddelen

Voor de aankoop van de elektronische databanken wordt een bedrag van 580.529 euro ingeschreven, hetzelfde bedrag als vorig werkjaar. Zoals eerder door de raad van bestuur beslist (14 november 2007) verloopt de kostenverdeling voor de Elektron-databanken parallel aan de verdeling van de werkingsenveloppe van de hogescholen.

8.6 VLHORA-vertegenwoordigers

De samenstelling van de werkgroepen, stuurgroepen en fora werd op het ogenblik van de aanduiding van de nieuwe raad van bestuur ook opnieuw bekeken of herbevestigd. Een aantal wijzigingen in de samenstelling deed zich voor omwille van de pensionering, een functiewijziging... van de actieve leden. Het overzicht van de leden van de verschillende werkgroepen en fora – zoals samengesteld eind 2009 – is opgenomen als bijlage bij het jaarverslag.

8.6.1 aanmoedigingsfonds

In de ministeriële werkgroep Aanmoedigingsfonds zetelde mevrouw Ann Langenakens als afgevaardigde namens de VLHORA. Omdat zij ook namens de Associatie Brussel was afgevaardigd, is de heer Jasper Delanoy aangeduid als VLHORA-afgevaardigde.

8.6.2 subwerkgroepen stuurgroep STUVO-decreet

Voor het uittekenen van het decreet op de Studentenvoorzieningen heeft de overheid een stuurgroep STUVO-decreet geïnstalleerd. Namens de VLHORA zijn de heren Luc Van de Velde (voorzitter werkgroep Studentenvoorzieningen) en Frans Devenyns (VLHORA-stafmedewerker Studentenvoorzieningen) vertegenwoordigd.

De stuurgroep heeft drie subwerkgroepen waarin het bestuursmodel, de financiering en de inhoud en rapportering worden uitgediept. Namens de VLHORA is volgende de vertegenwoordiging bepaald:

- Subwerkgroep Inhoud en Rapportering: mevrouw Gerlinde Roels (Hogeschool West-Vlaanderen), mevrouw Anne-Mie Meers (Katholieke Hogeschool Leuven) en als vervanger mevrouw Martine Van Poucke (Hogeschool-Universiteit Brussel);
- Subwerkgroep Financiering: de heer Dirk Liebaers (Erasmushogeschool Brussel), de heer Maurice Vaes (Katholieke Hogeschool Limburg) en als vervanger mevrouw Ilse Piedfort (Karel de Grote-Hogeschool);
- Subwerkgroep Bestuursmodel: de heer Philippe Ruyschaert (Hogeschool Gent), de heer Jan Trommelmans (Karel de Grote-Hogeschool) en als vervanger mevrouw Lieve Boes (Plantijnhogeschool Antwerpen).

8.6.3 VLOR

Bij de VLHORA-voorzitterwissel begin 2009 wordt de effectieve afgevaardigde in de Algemene Raad van de VLOR van de heer Bert Hoogewijs (Hogeschool Gent) overgedragen aan de heer Toon Martens (Katholieke Hogeschool Leuven). In het bureau wordt dan de heer Jacques Peeters (Artesishogeschool Antwerpen) opgevolgd door de heer Bert Hoogewijs (Hogeschool Gent).

In opvolging van de heer Jacques Peeters (Artesishogeschool Antwerpen) neemt de heer Guy Aelterman (Artesishogeschool Antwerpen) het mandaat in de Raad Hoger Onderwijs op zich.

Voor de nieuwe mandaten vanaf 1 januari 2010 voor de Algemene Raad, de Raad Hoger Onderwijs en het bureau van de VLOR blijven de VLHORA-afgevaardigden ongewijzigd:

- De heren Bert Hoogewijs (Hogeschool Gent) en Johan Cloet (Katholieke Hogeschool Mechelen) zijn lid van het bureau.
- De effectieve leden voor de Raad Hoger Onderwijs zijn de heren Johan Cloet (Katholieke Hogeschool Mechelen), Bert Hoogewijs (Hogeschool Gent), Luc Van de Velde (Erasmushogeschool Brussel) en Johan Veeckman (Arteveldehogeschool); de plaatsvervangende leden zijn de heer Guy Aelterman (Arteshogeschool Antwerpen), Ben Lambrechts (Provinciale Hogeschool Limburg), Toon Martens (Katholieke Hogeschool Leuven) en Jan Trommelmans (Karel de Grote-Hogeschool).
- In de Algemene Raad is de heer Toon Martens (Katholieke Hogeschool Leuven) als effectief lid afgevaardigd en de heer Marc Vandewalle (VLHORA) als plaatsvervanger.

De Raad Hoger Onderwijs van de VLOR richt verschillende themawerkgroepen op in functie van de adviezen die hij uitbrengt. Voor 2009 zijn volgende werkgroepen geïnstalleerd waar een VLHORA-afgevaardigde in zetelt:

- werkgroep Studeren met een functiebeperking: mevrouw Hilde Van Puyenbroeck (Arteveldehogeschool) en mevrouw Christel Goovaerts (Katholieke Hogeschool);
- adviesgroep bij de Europese Conferentie voor Moleculaire Biologie: de heer Luc De Cooman (Katholieke Hogeschool Sint-Lieven);
- werkgroep Beleidsnota: de voorzitter, de heer Toon Martens, neemt dit mandaat samen met de heer Jasper Delanoy (VLHORA) op;
- werkgroep Hervorming secundair onderwijs: de heer Danny Wyffels (Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen);
- werkgroep Overgang secundair naar hoger onderwijs: de heer Guido Galle (Arteveldehogeschool) en de heer Herman Van de Mosselaer (Plantijnhogeschool);
- project 'Toekomstig landschap hoger onderwijs': de heren Frank Baert (Katholieke Hogeschool Sint-Lieven), Lode De Geyter (Hogeschool West-Vlaanderen) en Jan Trommelmans (Karel de Grote-Hogeschool). De heer Trommelmans liet zich, na akkoord van het bestuur, vervangen door de heer Erwin Samson (Plantijnhogeschool);
- voor de inschalingsprojecten HBO zijn acht inschalingscommissies van beroepscompetentieprofielen geïnstalleerd:
 - voor het profiel van de praktijkassistent eerstelijnsgezondheidszorgen: mevrouw Nicole Viaene (Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen) en mevrouw Wivine Andriessen (Plantijnhogeschool);
 - voor het profiel binnenvaartkapitein (ondernemer): de heer Patrick Blondé (Hogere Zeevaartschool) en mevrouw Carine Vanmassenhove (Hogeschool West-Vlaanderen);
 - voor het profiel onderhoudsmecanici zware havenwerktuigen en pijpfitter: de heer Dirk Merckx (Katholieke Hogeschool Sint-Lieven);
 - voor het profiel douanedeclarant: mevrouw Marlies Gyselaers (Katholieke Hogeschool Limburg) en Emiel Thomas (Provinciale Hogeschool Limburg);

- Voor het profiel podiumtechnicus beeld: de heer Mark Vandermeulen (Erasmushogeschool Brussel);
- Voor het profiel podiumtechnicus geluid: de heer Jorg Sacré (Provinciale Hogeschool Limburg) en de heer Mark Vandermeulen (Erasmushogeschool Brussel);
- Voor het profiel podiumtechnicus licht: de heer Eric Loots (Provinciale Hogeschool Limburg) en de heer Rob van Ertvelde (Erasmushogeschool Brussel);
- Werkgroepen of sectorcommissies opleidingprofielen:
 - sectorcommissie Textiel: de heer Geert De Smedt (Hogeschool Gent) en mevrouw Ann Messens (Hogeschool Gent);
 - sectorcommissie Personenzorg: de heer Luc Van Gorp (Katholieke Hogeschool Limburg), mevrouw Lieve Van Acker (Hogeschool Gent) en mevrouw Nicole Viaene (Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen);
 - sectorcommissie Handel: mevrouw Carla Bleeckere (Arteveldehogeschool) en mevrouw Lutgarde Laureys (Hogeschool Gent);
 - sectorcommissie Toerisme: de heer Marc Declercq (Katholieke Hogeschool Mechelen) en mevrouw Nadine Goffart (Erasmushogeschool Brussel);
 - sectorcommissie Metaal, Elektriciteit: de heer Patrick Matthys (Katholieke Hogeschool Sint-Lieven) en de heer Joeri Gerrits (Erasmushogeschool Brussel);
 - sectorcommissie Bouw, Hout: de heer Tony De Winter (Hogeschool Gent) en de heer Jan Van Caudenberg (Katholieke Hogeschool Sint-Lieven);
- stuurgroep Praktijkgericht Onderzoek: mevrouw Irène Hermans (Katholieke Hogeschool Leuven);
- denkgroep Probleemverkenning over jurisdisering in het onderwijs: mevrouw Maria De Smet (Hogeschool voor Wetenschap & Kunst).

In de werkgroep Netoverschrijdende Detacheringen en in de commissie Participatie op school heeft de VLHORA niemand afgevaardigd.

8.6.4 NME-overlegplatform

In het NME-overlegplatform van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie, afdeling Natuur- en Milieueducatie, was Ann Verreth de VLHORA-vertegenwoordiger. De heer Jasper Delanoy (VLHORA) volgt Ann Verreth in deze afvaardiging op.

8.6.5 inschalingscommissie

In januari en maart 2009 startte het departement Onderwijs en Vorming met twee voorbereidende projecten, waarbij enkele door de SERV aangeleverde beroepscompetentieprofielen ingeschaald werden in de Vlaamse kwalificatiestructuur.

Hiervoor werd er aan de VIOR gevraagd vertegenwoordigers van de onderwijsverstrekkers aan te duiden voor de inschalingscommissies. De vertegenwoordiger namens de VLHORA is de heer Johan Delanghe (Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen).

De commissie OVA is verantwoordelijk voor alle niveauoverstijgende dossiers die te maken hebben met de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. In die hoedanigheid bereidt de commissie alle adviezen voor met betrekking

tot de (uitrol van de) kwalificatiestructuur. Mevrouw Ingrid Vanhoren (KHLeuven) vertegenwoordigt de VLHORA in deze commissie.

8.6.6 samenwerking Nord pas de Calais

subwerkgroepen	vertegenwoordiger
La formation de 3ème cycle	Truyken Ossenblok (VLIR)
Recherche appliquée et innovation	Sonja Haesen (VUB) - plaatsvervanger Marc Goldchstein (VUB) Piet Grymonprez (HOWEST)
Mobilité étudiante	Isabelle Pertry (HOWEST)
Ingénierie de projets	Virginie Coucke (KUL)
Mise en oeuvre de la coopération	Virginie Coucke (KUL)

8.6.7 gespreksgroep OESO – Vocational Education and Training

Voor de EWI-focusgroepen zijn twee VLHORA-afgevaardigden aangeduid:

- Opleiding en training van onderzoekers: de heer Olivier Boehme, Artesis Hogeschool Antwerpen;
- Open rekrutering: de heer Lieven De Strycker, Katholieke Hogeschool Sint-Lieven;
- Aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden: geen afvaardiging omdat zich niemand kandidaat stelde.

8.6.8 EWI-focusgroep in het kader van het Europees partnerschap van onderzoekers

Vlaanderen wordt door OESO bezocht in het kader van een *peer review* aangaande *Vocational education and training*. In het bezoekschema van de OESO is een gespreksgroep voorzien met de hogescholen en VLHORA. De voorzitter, de heer Toon Martens, en de secretaris-generaal, mevrouw Ann Verreth, nemen deel aan dit gesprek.

8.6.9 VRWI

Voor de uitbreiding van de stuurgroep Valorisatie van onderzoek in de humane en sociale wetenschappen wordt vanuit de hogescholen een deskundige gevraagd die vertrouwd is met het domein van de sociale en humane wetenschappen en met onderzoeksbeleid in het algemeen.

Namens de VLHORA wordt mevrouw Ingrid Vanhoren (Katholieke Hogeschool Leuven) afgevaardigd.

8.6.10 Instituut voor de Nationale Rekeningen

De federale minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen vraagt de voordracht van professoren die deel zouden kunnen uitmaken van het Wetenschappelijk Comité voor Prijsobservatie en -Analyse. Namens de VLHORA wordt de heer Frank Naert (Hogeschool Gent) afgevaardigd.

8.6.11 VOC

Met de stemming van het VOC-decreet worden de vertegenwoordigers van de besturen aangeduid volgens een verdeling over de associaties heen. Namens de besturen van de hogescholen zijn zes vertegenwoordigers aangeduid: Dirk De Ceulaer (HUB), Erika Eeckhout (Erasmushogeschool Brussel), Bert Hoogewijs (Hogeschool Gent), Toon Martens (Katholieke Hogeschool Leuven), Jan Trommelmans (Karel de Grote-Hogeschool) en Johan Veeckman (Arteveldehogeschool).

Als technische experts zijn de secretaris-generaal van de VLHORA en de heer Jasper Delanoy (VLHORA) toegevoegd.

8.6.12 VVOB

De VLHORA-afvaardiging in de bestuursorganen van de VVOB blijven in 2009 ongewijzigd: de dames Martine Caron (Hogeschool Gent) en Maria De Smet (Hogeschool voor Wetenschap & Kunst) en de heren Jan Geens (VLHORA) en Luc Van de Velde (Erasmushogeschool Brussel) worden afgevaardigd als lid van de Algemene Vergadering van VVOB.

Voor de raad van bestuur van VVOB worden de dames Martine Caron (Hogeschool Gent) en Maria De Smet (Hogeschool voor Wetenschap & Kunst) afgevaardigd.

8.6.13 Raad Studievoortgangbeslissingen

De Raad voor Betwistingen van Studievoortgangbeslissingen heeft ook in zijn vierde werkingsjaar een beroep gedaan op de drie vertegenwoordigers van de hogescholen om het steeds groeiende aantal dossiers te behandelen: mevrouw Christiane Vanvinckenroye en de heren Jan Geens en Luc Van de Velde.

8.6.14 Steunpunt Leren en Werken met Functiebeperkingen

Voor de commissie van het Steunpunt Leren en Werken met Functiebeperkingen blijft de heer Jan Geens (VLHORA) de hogeschoolvertegenwoordiger.

8.6.15 adviescomités EU-programma 'Een leven lang leren'

Het Besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van overlegorganen die bijdragen tot een optimale deelname van de Vlaamse Gemeenschap aan het Europees actieprogramma 'Een Leven Lang Leren' werd in 2008 goedgekeurd. Daarin is beslist vier overlegorganen in te stellen, één voor elk deelprogramma:

- Vlaamse Comeniuscomité
- Vlaamse Erasmuscomité
- Vlaamse Grundtvigcomité
- Vlaamse Leonardo da Vinci-comité

Voor de eerste drie comités is een gezamenlijke afvaardiging uitgewerkt voor de hogescholen en de universiteiten:

Vlaamse Comeniuscomité

In het Comeniuscomité vaardigen de VLIR en de VLHORA de volgende vertegenwoordigers af:

- Effectief: *Bregt Henkens, K.U.Leuven, en Hilde Meysman, Arteveldehogeschool*
- Plaatsvervanger: Kris Rutten, UGent, en Patrick Blondé, Hogere Zeevaartschool

Vlaamse Erasmuscomité

- Associatie K.U.Leuven:
 - Effectieve leden: Elke Timmermans (K.U.Leuven), Serge Schroef (Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen), Ingeborg Vandenbulcke (Hogeschool Universiteit Brussel), Wim Coudenys (Lessiushogeschool)
 - Plaatsvervangers: Geert De Lepeleer (Katholieke Hogeschool Sint-Lieven), Klaas Vansteenuyse (Katholieke Hogeschool Leuven)
- Associatie Universiteit Gent:
 - Effectieve leden: Kathleen Van Heule (Hogeschool Gent), Petra Gillis (Arteveldehogeschool), Geneviève Cochez (UGent)
 - Plaatsvervangers: Isabelle Petry (Hogeschool West-Vlaanderen), Nathalie Depoorter (associatie UGent), Valère Meus (UGent)
- Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen:
 - Effectieve leden: Patricia De Clopper (UAntwerpen), Hélène Van Brabant (Karel de Grote-Hogeschool)
 - Plaatsvervangers: Frank Rylant (Hogeschool Antwerpen), Marleen Mattyn (Plantijnhogeschool)
- Universitaire Associatie Brussel:
 - Effectief lid: Filip Callewaert (VUBrussel)
 - Plaatsvervanger: Jean-Pierre Roose (Erasmushogeschool Brussel)
- Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg:
 - Effectief lid: Nicole Dekelver (Associatie UHLimburg) – nadien opgevolgd door Wendy Danko (Provinciale Hogeschool Limburg)
 - Plaatsvervanger: Marc Thoelen (Universiteit Hasselt)

In het Grundtvigcomité vaardigen de VLIR en de VLHORA de volgende vertegenwoordigers af:

- Effectief: Geneviève Cochez, UGent en Ingeborg Vandenbulcke, Hogeschool-Universiteit Brussel
- Plaatsvervanger: Valère Meus, UGent en Patrick Blondé, Hogere Zeevaartschool

8.6.16 Bologna-experts 2008-2009

Voor de periode juli 2009 - 30 juni 2011 kunnen namen de hogescholen vier Bologna-promotoren aangeduid worden:

- mevrouw H el ene Van Brabant, Karel de Grote-Hogeschool
- de heer Wim Hoste, Arteveldehogeschool
- de heer Jan Geens, VLHORA
- de heer Jean-Pierre Roose, Erasmushogeschool Brussel

8.6.17 vertegenwoordigers overleg FOD inzake auteursrechten

In de FOD Economie inzake auteursrechten zijn twee effectieve en twee plaatsvervangende leden van de VLHORA:

- de heer Jasper Delanoy (VLHORA) als effectief lid en mevrouw Ann Verreth (VLHORA) als plaatsvervanger (tot september 2009); nadien de heer Marc Vandewalle (VLHORA);
- Mevrouw Chris Goetschalckx (HA), effectief lid, en mevrouw Erika Meel (HUB), plaatsvervanger.

Hoofdstuk 9 besluit

De Vlaamse verkiezingen, de vorming van een nieuwe Vlaamse Regering en de start van de werkzaamheden van die regering hebben duidelijk de werking van de VLHORA in het jaar 2009 bepaald. De VLHORA wil namelijk een grote verantwoordelijkheid nemen inzake het hoger onderwijsbeleid. U zal gemerkt hebben dat VLHORA daartoe niet alleen intern overleg heeft georganiseerd, onderwerpen heeft bestudeerd, ideeën aangedragen heeft en standpunten heeft verdedigd, maar ook dat de VLHORA zelf de handen uit de mouwen steekt om tot oplossingen te komen.

Het belang van hoger onderwijs in de huidige economische en maatschappelijk context kan haast niet worden overschat. Op de Unesco-conferentie in Parijs werd dat nogmaals duidelijk geconcludeerd. De “inclusieve en gediversifieerde kennismaatschappij” kan er alleen maar komen als er voldoende aandacht gaat naar een breed spectrum van onderzoek, innovatie en creativiteit. Het gegeven dat de hogescholen bij uitstek instaan voor de democratisering van dit hoger onderwijs kan dit alleen maar versterken.

De hogescholen moeten vooruit kunnen en volop worden gesteund in hun maatschappelijke opdracht. Vandaar dat VLHORA ook hard wil vechten voor de middelen die bij deze opdrachten horen. Het is voor onze regio, net nu blijkt dat onze economische en budgettaire toestand niet rooskleurig is, van het grootste belang om een lange termijnvisie aan te houden en te blijven investeren daar waar de basis van de maatschappij van morgen wordt gelegd. Bij beperkte maatschappelijke middelen worden die het best geïnvesteerd daar waar de grootste en duurzaamste maatschappelijke meerwaarde wordt gecreëerd.

Het moet daarbij, naast de verantwoordelijkheid voor het opleiden tot de beroepen voor morgen, ook gaan om ondernemerschap, creativiteit en innovatievermogen van de studenten en van de instellingen zelf. De hogescholen moeten ook de ruimte krijgen om hier hun missie op te enten. Zo is ook diversiteit van onderzoekscapaciteit en van onderzoeksmiddelen een betere garantie op het aan de gang krijgen van de innovatiemotor dan het concentreren van één soort eieren in één mand.

Toch blijven de hogescholen hierbij hun realisme behouden. Ondanks de zware onderfinanciering van de hogescholen heeft de VLHORA zich ingespannen om de door de Vlaamse regering opgelegde besparingen in het hoger onderwijs te realiseren zonder te raken aan enkele voor de toekomst erg belangrijke financieringsmechanismen. De VLHORA rekent er op dat de overheid de overige financieringsafspraken dan ook ten volle honoreert.

Hoofdstuk 10 bijlagen

10.1 lijst instellingen en algemeen directeurs

Arteveldehogeschool

Hoogpoort 15
9000 Gent
Johan Veeckman
johan.veeckman@arteveldehs.be
☎ 09 235 20 33

Artesis Hogeschool Antwerpen

Keizerstraat 15
2000 Antwerpen
Guy Aelterman
guy.aelterman@artesis.be
☎ 03 213 93 02

EHSAL, Europese Hogeschool Brussel

Stormstraat 2
1000 Brussel
Dirk De Ceulaer
dirk.deceulaer@staf.ehsal.be
☎ 02 210 13 12

Hogeschool Gent

Kortrijksesteenweg 14
9000 Gent
Bert Hoogewijs
bert.hoogewijs@hogent.be
☎ 09 243 33 33

Erasmushogeschool Brussel

Nijverheidskaai 170
1070 Brussel
Luc Van de Velde
luc.van.de.velde@ehb.be
☎ 02 559 02 68

XIOS Hogeschool Limburg

Universitaire Campus Gebouw H
3590 Diepenbeek
Dirk Franco
dirk.franco@xios.be
☎ 011 26 00 46

Groep T-Leuven Hogeschool

Vesaliusstraat 13
3000 Leuven
Arthur D'Huys
arthur.dhuys@groept.be
☎ 016 30 11 25

Hogeschool Sint-Lukas Brussel

Paleizenstraat 70
1030 Brussel
Willem De Greef
willem.degreef@sintlukas.be
☎ 02 250 11 00

Hogere Zeevaartschool

Noordkasteel-Oost 6
2030 Antwerpen
Patrick Blondé
patrick.blonde@hzs.be
☎ 03 205 64 32

Hogeschool voor Wetenschap & Kunst

Koningsstraat 328
1030 Brussel
Maria De Smet
Maria.desmet@wenk.be
☎ 02 250 15 11

Hogeschool West-Vlaanderen

Marksesteenweg 58
8500 Kortrijk
Lode De Geyter
lode.degeyter@howest.be
☎ 056 24 12 95

**Karel de Grote-Hogeschool Katholieke
Hogeschool Antwerpen**

Van Schoonbekestraat 143
2018 Antwerpen
Jan Trommelmans
jan.trommelmans@kdg.be
☎ 03 613 13 11

Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende

Xaverianenstraat 10
8200 Brugge
Piet De Leersnyder
piet.deleersnyder@khbo.be
☎ 050 30 52 26

Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen

Doorniksesteenweg 145
8500 Kortrijk
Eric Halsberghe
ehalsberghe@katho.be
☎ 056 26 41 60

Katholieke Hogeschool Kempen

Kleinhoefstraat 4
2440 Geel
Maurice Vaes
maurice.vaes@khk.be
☎ 014 56 23 10

Katholieke Hogeschool Leuven

Abdij van Park 9
3001 Leuven
Toon Martens
toon.martens@khleuven.be
☎ 016 39 86 60

Katholieke Hogeschool Limburg

Universitaire Campus gebouw B bus 1
3590 Diepenbeek
Willy Indeherberge
willy.indeherberge@ad.khlim.be
☎ 011 23 07 70

Katholieke Hogeschool Mechelen

Zandpoortvest 13
2800 Mechelen
Johan Cloet
johan.cloet@khm.be
☎ 015 36 91 02

Katholieke Hogeschool Sint-Lieven

Gebroeders Desmetstraat 1
9000 Gent
Frank Baert
frank.baert@kahosl.be
☎ 09 265 86 49

Lessius Hogeschool

Jozef De Bomstraat 11
2018 Antwerpen
Flora Carrijn / Philippe Michiels
flora.carrijn@lessius.eu /
philippe.michiels@lessius.eu
☎ 03 206 04 89

**Plantijn Hogeschool van de Provincie
Antwerpen**

Lange Nieuwstraat 101
2000 Antwerpen
Erwin Samson
erwin.samson@plantijn.be
☎ 03 220 57 00

Provinciale Hogeschool Limburg

Elfde-linistraat 24
3500 Hasselt
Ben Lambrechts
ben.lambrechts@phlimburg.be
☎ 011 23 86 12

10.2 samenstelling van de werkgroepen en fora VLHORA

Stand van zaken op eind 2009

Forum Elektronische Databanken

Voornaam en naam	Hogeschool
Stijn Meersseman	Ahs
Nele Lekens	EhB
Erika Meel	HUB
Johan Heyvaert	Groep T
Chris Goetschalckx	Artesis
Sofie Vandroemme	HoGent
Paul Buschmann	Howest, voorzitter
Han Jacobs	HZS
Barbara De Mild	KaHo Sint-Lieven
Nele Barby	KATHO
Sissi Loostermans	KdG
Patrick Vandegehuchte	KHBO
Rudi Baccarne	K.H.Kempen
Piet De Keyser	KHLeuven
Myriam Trippas	KHLimburg
Dirk Smet	KHMechelen
Christine Michiels	Lessius
Myriam Lemmens	PHL
Dirk De Saever	PHS
Michel Kolenberg	HSLB
Sylvie Desteur	W&K
Daniël Sneyers	XIOS
Kaat Van Wonterghem	VOWB, genodigde
Jasper Delanoy	VLHORA, dossierhouder

Wergroep Financiering

voornaam en naam	hogeschool
Maurice Vaes	K.H.Kempen, voorzitter
Alain De Waele	Artesis
Ria Van Nyen	KdG
Patrick Ongena	EhB
Regis Debrulle	HoGent
Tomas Legrand	Ahs
Patrick Schreurs	Howest

Mario Debrabandere	KHBO
Lieven Gheysens	HUB
Gerd Van den Eede	K.H.Mechelen
Donald Vandenberghe	KaHo Sint-Lieven
Bob Herbots	XIOS
Stijn De Blauwe	Departement Onderwijs
Jasper Delanoy	VLHORA, dossierhouder

Forum Financiering

Voornaam en naam	hogeschool
Maurice Vaes, voorzitter	K.H. Kempen
Inge Ceustermans	KHLimburg
Anne Courbois	HZS
Alain De Waele	Artesis
Mario Debrabander	KHBO
Regis Debrulle	HoGent
Jean Deckers	Groep T
Nadia Falise	KHLeuven
Lieven Gheysens	Hogeschool - Universiteit Brussel
Bob Herbots	XIOS
Joris Hindrickx	KATHO
Michel Lambrigts	PHL
Tomas Legrand	Ahs
Geert Loos	Lessius
Patrick Ongena	EhB
Elke Smeets	PHS
Ria Van Nyen	KdG
Gerd Van den Eede	K.H. Mechelen
Ingrid Vanden Begin	HSLB
Leona Vanden Broeck	K.H. Kempen
Donald Vandenberghe	KaHo St.-Lieven
Luc Vanhellefont	KHLimburg
Stijn De Blauwe	Hoger Onderwijs
Linda De Cock	Departement Onderwijs
Jasper Delanoy	VLHORA, dossierhouder

Stuurgroep Kwaliteitszorg

Huidige samenstelling	
voornaam en naam	hogeschool

Marc Vandewalle	VLHORA, voorzitter
Klara De Wilde	VLHORA, dossierhouder
An Kint	Artesis
Anita Joris	KdG
Saskia Lieveyns	EhB
Sofie Boone	Howest
Vera Pletincx	Ahs
Heidi Moels	HoGent
Hilde Sels	K.H.Kempen
Paul Garré	Hogeschool - Universiteit Brussel
Zjef Beerten	KHLimburg
Michel Maricau	KHBO
Kim Waeytens	KHLeuven
Carla Nelissen	XIOS
Els Barbé	AHOVO
Marleen Bronders	VLIR
Johan Wechuyse	VVS
Myriam Slock	VLHORA, verslaggever
Sofie Landuyt	VLHORA
Floris Lammens	VLHORA
Filip Lammens	VLHORA
Lucia Van Hoof	VLHORA
Jo De Grave	VLHORA
Mieke Beckers	VLHORA

Forum Kwaliteitszorg

Voornaam en naam	hogeschool
Marc Vandewalle	voorzitter, VLHORA
Vera Pletincx	Ahs
Saskia Lieveyns	EhB
Paul Garré	HUB
Sabine Vercruysse	Groep T
Ann Kint	Artesis
Heidi Moels	HoGent
Sofie Boone	Howest
Patrick Blondé	HZS
Mieke Vanhoorne	KaHo Sint-Lieven
Karel Moestermans	KATHO
Anita Joris	KdG
Michel Maricau	KHBO
Hilde Sels	K.H.Kempen

Kim Waeytens	KHLeuven
Zjef Beerten	KHLimburg
Gisèle Descheppere	KHMechelen
Elke Peters	Lessius
Paul Himschoot	PHL
Herman Van de Mosselaer	PHS
Peter Thiers	HSLB
Hellen Van Berlo	W&K
Geert Vossen	XIOS
Sofie Landuyt	VLHORA
Jo De Grave	VLHORA
Filip Lammens	VLHORA
Floris Lammens	VLHORA
Lucia Van Hoof	VLHORA
Mieke Beckers	VLHORA
Linda De Kock	AHOVO
Myriam Slock	VLHORA, verslaggever
Klara De Wilde	VLHORA, dossierhouder

Werkgroep Lerarenopleiding

voornaam en naam	hogeschool
Johan Veeckman	Ahs - voorzitter
Joëlle Pletinckx	Artesis
Lieve Desplenter	KdG
Walentina Cools	EhB
Lieven Desmet	Howest
Hilde Meysman	Ahs
Gilbert Van den Abbeele	HoGent
Wim Bergen	KHLeuven
Stijn Dhert	Groep T
Johan Vanderhoeven	KHBO
Marc Hermans	PHLimburg
Gertjan De Smet	KaHo Sint-Lieven
Patricia Waerniers	KATHO
Vera Goossens	XIOS
Jan Geens	VLHORA

Werkgroep onderwijsbeleid

voornaam en naam	hogeschool

Johan Cloet	KHMechelen - voorzitter
Hilde Debacker	KdG
Ann Langenakens	EhB
Saskia Lieveyns	EhB
Frederik D'hulster	Howest
Guido Galle	Ahs
Kathleen Jaspers	PHS
Kathleen Poma	HoGent
Irène Hermans	KHLimburg
Paul Crevits	KATHO
Johan Vanderhoeven	KHBO
Paul Garré	Hogeschool - Universiteit Brussel
Carla Nelissen	XIOS
Karla Van Lint	Dep O&V
Veerle Hendrickx	Phs
Gertie De Fraeye	VVS
Jan Geens	VLHORA

Werkgroep Personeel

voornaam en naam	hogeschool
Jan Trommelmans	KdG - voorzitter
Emiel Gyselinck	Artesis
Martine De Cuyper	PHS
Erika Eeckhout	EhB
Tomas Legrand	Ahs
Veerle Bogaert	KdG
Luc Verhalle	Howest
Denise Lanneau	Hogeschool - Universiteit Brussel
Frank Staelens	KHBO
Karine Geyskens	K.H.Kempen
Frans Ingels	KaHo Sint-Lieven
Els Van Rijseghem	HoGent
Alain Vossaert	KATHO
Geert Masuy	PHL
Ann Raiglot	Dep O&V
Jasper Delanoy	VLHORA

Werkgroep Studentenvoorzieningen

voornaam en naam	hogeschool

Luc Van de Velde	EhB - voorzitter
Marijke Seresia	SOVOHA
Lieve Boes	SOVOPlantijn
Dirk Liebaers	SOVEhB
Gerlinde Roels	SOVOWES
Philippe Ruyschaert	SOVOREG
Ruben Dobbelaere	SOVOARTE
Hans Dhondt	STUVO KATHO
Gilbert Folens	SOVO W&K
Martine Van Poucke	STUVO HUB
Anne-Mie Meers	Studentenservice KHLeuven
Anne-Mie Vervrangen	KHLeuven
Inge Maes	SOVO KAHO Sint-Lieven
Greet Roosen	SOVO PHLimburg
Patrick Willems	Departement Onderwijs
Bruno De Loght	VLIR - waarnemer
Anneleen De Saegher	VLIR - waarnemer
Jo Breda	VLIR - dossierhouder
Frans Devenyns	VLHORA - dossierhouder

STUVO-platform

Voornaam en naam	hogeschool
Ruben Dobbelaere	SOVOARTE
Dirk Liebaers	SOVEhB
Martine Van Poucke	STUVO HUB
Paul Goossens	STUVO Groep T
Marijke Seresia	SOVOHA
Philippe Ruyschaert	SOVOREG
Gerlinde Roels	SOVOWES
Ann Courbois	SOVO HZS
Inge Maes	SoVo KaHo Sint-Lieven
Chris Mestdagh	SOVOWES
Hans Dhondt	STUVO KATHO
Ilse Piedfort	SOVO KdG
Luc Vanderhaeghen	STUVO KHBO
Anne-Mie Meers	Studentenservice KHLeuven
Chris Indestege	STUVOOR KHLimburg
Christel Goovaerts	STUVO KHMechelen
Ann Van de Peer	SOVO Lessius
Greet Roosen	SOCIUS PHLimburg
Lieve Boes	SOVO Plantijn

Els Huylebroeck	STUVO Sint-Lukas
Gilbert Folens	SOVO W&K
Alain Vranken	SOVO XIOS
Els Van den Driessche	STUDIOO
Nele Spaas Gilles Verschoore	VVS
Luc Van de Velde	Werkgroep SOVO
Frans Devenyns	VLHORA - dossierhouder

Werkgroep wetenschappelijk onderzoek

voornaam en naam	hogeschool
Johan Veeckman	Ahs - voorzitter
Olivier Boehme	Artesis
Walter Sevenhans	KdG
Inge Vansweevelt	EhB
Marleen Verbeke	Ahs
Lynn Matton	Howest
Dirk Smits	Hogeschool - Universiteit Brussel
Jan Lievens	K.H.Kempen
Eric Blomme	KATHO
Ingrid Vanhoren	KHLeuven
Paul Martens	PHL
Els Stuyven	HoGent
Jasper Delanoy	VLHORA - dossierhouder

Werkgroep Tertiair Short Cycle

voornaam en naam	hogeschool
Eric Halsberghe	KATHO - voorzitter
Jean Pierre Daman	Artesis
Ann Langenakens	EhB
Conny Devolder / Wim Hoste	Ahs
Bart Leenknecht	Howest
Kathleen Poma	HoGent
Herman De Cnijf	HUB
Diane De Coster	KaHo Sint-Lieven
Francis Loyens	KHLimburg
Greet Heylen	K.H.Kempen
Luc Van Goidsenhoven	W&K

Rita Bleys	PHL
Jan Geens	VLHORA - dossierhouder

Forum ADINSA

Voornaam en naam	Hogeschool
Patrick Blondé (voorzitter)	HZS
Patra Gillis	Ahs
Jean Pierre Roose	EhB
Jan Dierick	HUB
Wim Polet	Groep T
Frank Rylant	Artesis
Sofie Truwant	HoGent
Isabelle Pertry	Howest
Liesbeth De Bruyne	HZS
Hilde Lauwereys	KaHo Sint-Lieven
Serge Schroef	KATHO
Hélène Vanbrabant	KdG
Ilse Verhaeghe	KHBO
Agnes Dilliën	K.H.Kempen
Klaas Van Steenhuyse	KHLeuven
Michaël Joris	KHLimburg
Stijn Coenen	KHMechelen
Wim Coudenys	LESSIUS
Wendy Danko	PHL
Marleen Matyn	PHS
Wim Aerts	HSLB
Machteld Pectoor	W&K
Kristien Bauwens	XIOS
Magalie Soenen	Departement O&V
Erwin Malfroy	Departement O&V
NN	VVS
Jan Geens	VLHORA – dossierhouder
Myriam Slock	VLHORA - verslaggever

Forum ICT

Voornaam en naam	Hogeschool
Lode De Geyter, voorzitter	Howest
Paul Deckers	Ahs

Alain De Waele	Artesis
Jethro Segers	EhB
Dirk Fabré	Groep T
Jan Landuyt	HoGent
Stefan Sette	HOWEST
Wim Degruytere	HSLB
Jan Van Calster	HUB
Peter Bueken	HZS
Filip Wuyts	K.H.Kempen
Koen Mertens	KaHo Sint-Lieven
Kenneth Eeckeman	KaHo Sint-Lieven
Frank de Jonghe	KATHO
Jan De Bruyn	KdG
Philip Steeman	KHBO
Vital Coenegrachts	KHLeuven
Tim Vandael	KHLimburg
Johan Hendrickx	KHLimburg
An Berghmans	KHMechelen
Leen Van Rentergem	KULeuven
Geert De Roo	Lessius
Bart Vos	PHL
Bruno Tourwé	PHS
Arie Weeren	UA
Paul Fremau	UA
Steven Rogge	Ugent
Filip Reyns	Uhasselt
Veerle Maes	VUB
Kristien van Roy	W&K
Marc Creeten	XIOS
Danielle Gilliot	VLIR
Filip Lammens	VLHORA, dossierhouder

Persbericht: Naast intenties ook realisaties gevraagd!

Gebrekkig kader kan innovatieverhaal kelderen

Op 20 januari 2009 werd het Vlaams toekomstplan 'Pact 2020' ondertekend, gedragen door alle belangrijke maatschappelijke actoren in Vlaanderen. Het onderwijs wordt hierin beschouwd als een belangrijke partner binnen talentontwikkeling en innovatie; onontbeerlijk voor de realisatie en uitbouw van Vlaanderen als topregio binnen Europa. De talenten van mensen zijn dan ook de enige grondstof en energiebron die Vlaanderen rijk is.

Voor het welslagen van deze uitdaging moeten alle partijen volwaardig bijdragen tot het voorwaardenscheppend kader. De hogescholen moeten echter vaststellen dat de overheid hierin haar verantwoordelijkheid niet ten volle neemt. De instellingen krijgen op financieel vlak te maken met een sterke daling in werkingsmiddelen. Het is hun aanvoelen dat de minister nog steeds meent een correcte toepassing van de indexeringsformules, ingeschreven in het financieringsdecreet, te kunnen ontlopen. Door het verschil tussen de reële stijging van de levensduurte (in het hoger onderwijs vooral voelbaar door een stijgende loonkost) en de onevenredige indexering van de werkingsuitkering in 2008 en 2009, verliezen de hogescholen in twee jaar tijd op hun totale enveloppe 13,7 miljoen euro. Niet alleen incorrecte indexering, maar ook decretale bepalingen zorgen voor steeds groter wordende tekorten. Zo dalen, door de invoering van het flexibiliseringsdecreet, de inkomsten uit studiegelden systematisch terwijl het aantal (beurs)studenten blijft stijgen. De hogescholen financieren de democratisering van het hoger onderwijs dan ook quasi volledig uit eigen middelen. De grens inzake mogelijkheden voor hogescholen zonder in te boeten op kwaliteit is al langer bereikt. De hogescholen verkregen hiertoe bijkomende middelen tijdens de lopende legislatuur maar moeten nu vaststellen dat incorrecte indexering en andere maatregelen een derde van deze middelen zonder meer laat verdwijnen. Middelen waarop de hogescholen menen recht te hebben. Gezien de historische achterstand in de basisfinanciering, de stijgende studentenaantallen en het stijgende takenpakket is dit geen ongegronde aanklacht.

Relancebeleid in de praktijk

Een gedwongen rationalisatie met een bedreiging van de hoge kwaliteit van ons onderwijs en een drastische vermindering van het aantal tewerkstellingsplaatsen kan niemands bedoeling zijn. Evenwel dreigt dit scenario de harde realiteit te worden. De hogescholen waren in staat afvloeiingen, naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2009, af te wenden door het aanspreken van hun reserves, die ze aangelegd hadden in functie van investeringen. Evenwel zijn dit eenmalige maatregelen die de inperking van tewerkstelling in het hoger onderwijs niet kunnen voorkomen. Dit terwijl op het eigenste moment de federale regering, in samenwerking met de gewestregeringen en de sociale partners, haar relancebeleid invoert. Centraal hierbij staan o.a. de jobs van mensen en de koopkracht van de gezinnen. De hogescholen menen dat de broodnodige arbeidsplaatsen ook binnen het hoger onderwijs kunnen behouden worden mits een correcte toepassing van de indexeringsformule en een financiële injectie ter compensatie van het verlies aan bijkomende middelen.

De hogescholen onderschrijven de uitgangspunten en de doelstellingen van het Pact 2020. Ze staan volop achter het innovatiestreven en de idee van Vlaanderen als topregio binnen Europa. Excelleren op elk maatschappelijk domein is echter enkel mogelijk indien iedereen zijn verantwoordelijkheid ten volle neemt, ook de overheid.

Tevens willen de hogescholen, in het kader van het relancebeleid, wijzen op de intenties van de federale regering en gewestregeringen, om het behoud van jobs te verzekeren. Zij pleiten dan ook voor een correcte indexering en een financiële injectie om de precaire situatie waarin de instellingen zich opnieuw dreigen te bevinden, af te wenden. Een correcte financiering is niet zomaar een prioriteit, het is dé prioriteit!

opiniestuk in de VLHORA-nieuwsbrief (editie september 2009)

De Vlaamse Hogescholenraad heeft, tot grote ergernis van pers en tegenstander, reeds ontelbare keren de precare financiële situatie van de hogescholen aan het licht proberen te brengen. Een eis tot rechtvaardige financiering en een correcte toepassing van het financieringsdecreet in de huidige economische barre tijden zal geen applaus of staande ovatie ontvangen. Toch menen wij een verantwoordelijkheid te hebben naar een maatschappij toe die investeringen in onderwijs en in het hoger onderwijs als noodzakelijk aanschouwt. Aangezien hogescholen ondernemerschap en innovatie zijn, erkennen en doceren, als schakel in de innovatieketen, heeft gebrekkige financiering een directe impact op onze kenniseconomie en de toekomst van onze welvarende regio. Zoals de hogescholen al jaren onder de aandacht brengen is de grens inzake taakuitbreiding zonder in te boeten op kwaliteit al langer bereikt. In functie van de begrotingsopmaak en in afwachting van een beleidsnota Onderwijs kan het alvast geen kwaad het concrete probleem van de financiering en indexering te kaderen.

In de periode 1996-2006 was er sprake van sterke onderfinanciering als gevolg van twee evoluties, namelijk de stelselmatige onderindexering wat heeft geleid tot een achterstand op de globale werkingsuitkering (5%) of een kloof van 30 miljoen euro en de toename van het aantal studenten (12%). Een evenredige aanpassing van het globale budget zou een meerkost betekend hebben van 72 miljoen euro in het begrotingsjaar 2006. Deze financiële achterstand mocht tot drie maal toe gecompenseerd worden door eenmalige injecties, zij het echter gedeeltelijk.

Periode 1996-2006

In de periode 1996-2006 was er sprake van sterke onderfinanciering als gevolg van twee evoluties, namelijk de stelselmatige onderindexering wat heeft geleid tot een achterstand op de globale werkingsuitkering (5%) of een kloof van 30 miljoen euro en de toename van het aantal studenten (12%). Een evenredige aanpassing van het globale budget zou een meerkost betekend hebben van 72 miljoen euro in het begrotingsjaar 2006. Deze financiële achterstand mocht tot drie maal toe gecompenseerd worden door eenmalige injecties, zij het echter gedeeltelijk.

Het nieuwe financieringsdecreet

Bij de voorbereiding van het nieuw financieringsdecreet heeft VLHORA herhaaldelijk gewezen op deze problematiek in de hoorzittingen van de Onderwijscommissie in het Vlaams Parlement . Op 5 maart 2008 werd het nieuw financieringsdecreet door het Vlaams Parlement goedgekeurd, met garantie op indexering van de budgetten door de indexformule (art. 9, 5°) en aanpassing van het budget aan het aantal studenten vanaf het begrotingsjaar 2011, door het kliksysteem (art. 10). Het decreet leek aan de vooravond van de uitvoering veelbelovend.

Evenwel, bij de concretisering van het nieuw financieringsdecreet vanaf het begrotingsjaar 2008 bleek het financieringsdecreet op vlak van indexering een loze belofte te zijn. Door een gevoelige onderindexering van de budgetten in de begrotingsjaren 2008 en 2009 ontstond opnieuw op nauwelijks twee jaar een significante erosie van de werkingsuitkeringen tot 13,7 miljoen euro.

Specifiek karakter hoger onderwijs

Het grootste probleem schuilt in de specificiteit van het hoger onderwijs, dat als enig niveau binnen de onderwijssector de lonen van haar personeelsleden en de indexatie ervan met haar eigen werkingsuitkering betaalt. Wanneer de werkingsmiddelen niet in dezelfde mate als de lonen geïndexeerd worden fungeert het overige deel van de werkingsmiddelen als vangnet. Concreet betekent dit dat een onvoldoende indexering op 92% van de werkingsmiddelen, namelijk de lonen, wordt opgevangen door 8% van het budget. De 80/20-norm is dan ook al lang geen graadmeter meer voor de werkelijke loonkost binnen de hogescholen. Het verslag van de commissaris-coördinator Cottenie over de werking van de hogescholen in 2007 is op dit punt formeel: het gemiddelde van de werkelijke loonkost bedraagt in 2007 om en bij de 92% van de totale werkingsuitkering. Juist daarom blijft de gebrekkige indexering een belangrijk actiepoint van de Vlaamse Hogescholenraad.

2010 ...

De vooruitzichten van het Federaal Planbureau voorspellen een kleine inhaalbeweging in 2010 door de vertraging van de loonindexeringen. Indien de Vlaamse regering bij het opstellen van de begroting 2010 de indexering van de budgetten van de hogescholen zou beperken, dan wordt deze inhaalbeweging niet enkel stopgezet, maar zelfs teruggeschroefd. Bij een nulindexering kan de achterstand in 2010 oplopen tot 2,28 % van het budget of 13,7 miljoen euro. Omgerekend naar personeelsleden betekent dit opnieuw een verlies van 61 VTE's.

Een principekwestie

Vanaf 1996 werden de budgetten voor personeel binnen de werkingsuitkeringen geplaatst. Deze ingreep kaderde volledig binnen de autonomiegedachte die werd gehanteerd voor de hogescholen. Evenwel konden zij niet inschatten dat deze toegenomen vrijheid zou leiden tot verdoken besparingen. Bovendien zullen de hogescholen, indien men blijft kiezen voor onderindexatie, de in het regeerakkoord beloofde extra 10% middelen in tussentijd reeds zelf gesubsidieerd hebben.

Dat de bestedingen van de overheid globaal onderhevig zijn aan indexeringsmechanismen is een puur economisch principe. Tijdelijke besparingen, door geplande groeipaden en eenmalige compensatiemiddelen uit te stellen, om de begroting gezond te houden kunnen op begrip rekenen. In tegenstelling tot het onvoldoende indexeren creëren deze maatregelen geen structurele tekorten op de enveloppe. Een ingreep in de indexering is een ingreep die nog jaren wordt megedragen in de werking en dit zonder een garantie op compensatiemiddelen. We moeten vaststellen dat wij als enig onderwijsniveau zelf in staat moeten zijn de loonindexatie op te vangen. Bovendien wordt van ons verwacht een grote verantwoordelijkheid op te nemen naar de maatschappij toe. Niet enkel inzake het aanleveren van kritische, geëngageerde en voldoende opgeleide jongeren of het 'democratiseren' van het hoger onderwijs, maar eveneens inzake innovatie. Het blijft dan ook onbegrijpelijk dat de overheid de indexatie van de lonen op andere niveaus wel kan opvangen binnen haar eigen buffers, maar de eis vanuit de Vlaamse hogescholen om de werkingsmiddelen naar behoren te indexeren naast zich neer legt. Kersvers minister van Onderwijs Pascal Smet zal op dit punt van de Vlaamse Hogescholenraad geen marge krijgen.

persbericht 26 oktober 2009: Vlaamse Hogescholen In Actie

Het Pact 2020, de Verklaring van Leuven en het regeerakkoord zijn elk plannen die veel visie en engagementen bevatten voor het hoger onderwijs. Het voorontwerp van Programmadecreet 2010, samen met de derde begrotingscontrole 2009, veegt dit alles van de kaart. De opgesomde besparingsmaatregelen zijn niet in verhouding met het aandeel van de hogescholen in het totale budget van het Vlaams onderwijs en houden geen rekening met de sterke groei van het aantal studenten van de hogescholen sedert de economische crisis. Daarom hebben de Vlaamse hogescholen een correcter voorstel van deelname aan de besparingen. Indien dit voorstel niet bereikt kan worden komen de Vlaamse hogescholen in actie!

De Vlaamse overheid moet besparen. Het aandeel van het Vlaams onderwijs in deze besparingen bedraagt voor 2010 72 miljoen euro op een totaal onderwijsbudget van 9,8 miljard euro. De Vlaamse Hogescholenraad neemt haar verantwoordelijkheid op en heeft begrip voor deze besparingsronde die de Vlaamse begroting structureel gezond moeten houden.

De besparingen binnen het onderwijs worden achtereenvolgens in 2010 en 2011 vertaald naar 72 en 142 miljoen euro. Uit het voorontwerp van Programmadecreet 2010 blijkt dat de hogescholen in 2010 meer dan 15 miljoen euro moeten besparen. Doordat er structureel wordt ingegrepen in fundamentele principes zoals indexering en het kliksysteem is het bedrag over de periode 2011 tot 2014 aanzienlijk groter. Bovendien worden de gevolgen nog jarenlang megedragen in de basisfinanciering en komt de basiskwaliteit in het gedrang. De VLHORA moet vaststellen dat engagementen vanuit de overheid in decreten ten aanzien van instellingen niet dezelfde bindende kracht hebben als deze van CAO's. Nu de beoogde groei van deelname aan hoger onderwijs gerealiseerd wordt, weigert de Vlaamse Overheid de beloofde middelen te betalen.

Daarom wil de Vlaamse Hogescholenraad een tegenvoorstel naar voren schuiven dat de besparingen billijker verdeelt binnen de sectoronderwijs en de besparingen van overheid transparant maakt. De werkingsmiddelen van de Vlaamse hogescholen bedragen ruim genomen 7% van het totale onderwijsbudget. Een concrete vertaling naar besparingen leert ons dat de hogescholen, in proportie met hun werkingsbudget, in 2010 een 5 miljoen euro van de besparingenⁱⁱ moeten aanleveren. Dit bovenop de niet-indexatie van de middelen. De VLHORA stelt vast dat deze besparing reeds voor de helft gerealiseerd kan worden door het Rationalisatiefonds volledig af te schaffen vanaf het jaar 2009. De resterende som moet nominatief ingeschreven worden in het Programmadecreet als een besparing op de werkingsmiddelen. Dit principe wordt doorgetrokken naar 2011. Het ingrijpend aanpassen van het kliksysteem en besparingen die de hogescholen eenzijdig treffen zoals drainage van middelen van het centraal fonds, zijn onbespreekbaar.

Dit tegenvoorstel houdt rekening met het feit dat we onze personeelsleden doorheen deze besparingstijden enkel kunnen motiveren en bijgevolg de kwaliteit kunnen blijven leveren door hen een toekomstvisie te geven met een herstel van de financiering op langere termijn. Ingerepen in de principes van het financieringsdecreet grijpen rechtstreeks in op de basisfinanciering en creëren structurele tekorten. Analyses van het nieuw financieringsmechanisme tonen aan dat hogescholen sinds 2007 zo reeds een achterstand van 2,5 % op de werkingsmiddelen (14 miljoen euro) hebben opgelopen door niet-compensatie van loonindexeringen.

Enmalige voorafnames of besparingen op budgetten buiten de eerste geldstroom zijn daarentegen tijdelijke inspanningen. Met dit soort beleid wordt het engagement aangegaan om na de besparingen opnieuw de

middelen te voorzien waarop de Vlaamse hogescholen recht hebben en de gevolgen van de besparingen op de basisfinanciering te beperken tot de periode waarin besparingen noodzakelijk zijn.

De Vlaamse overheid heeft terecht grote verwachtingen naar het hoger onderwijs toe om het Pact 2020 en het regeerakkoord te realiseren. Maar de ombouw van Vlaanderen naar een competitieve kenniseconomie kan enkel met competitieve middelen voor hoger onderwijs.

visietekst 2013: financiering

2012-2013 wordt een cruciaal jaar voor het hoger onderwijslandschap. De academiserende opleidingen van de hogescholen kunnen op het einde van het academiejaar 2012-2013 immers worden geaccrediteerd en een volwaardig academisch statuut verwerven. Over de institutionele consequenties daarvan bestaat nog geen duidelijkheid. Zonder vooruit te lopen op het debat ter zake wil de VLHORA nu reeds enkele duidelijke principes en bezorgdheden formuleren met betrekking tot de financiële kant voor zowel de academiserende als de professionele opleidingen.

In dat verband kan alvast worden onderlijnd dat de toekomstige structuur het resultaat moet zijn van een consensus tussen alle partijen, dus ook de hogescholen. Wil men een dergelijke consensus bereiken moeten alle gevolgen van de operatie op zowel het personeels-, financieel en facilitair vlak in kaart worden gebracht. Een beleid dat ertoe strekt de gevolgen slechts na de operatie bespreekbaar te maken of geregeld te krijgen is voor de hogescholen géén bespreekbare optie.

Correcte basisfinanciering

De hogescholen willen de minister herinneren aan de eerder gemaakte opmerkingen omtrent de beperkte basisfinanciering. Tevens willen wij de minister wijzen op zijn intentie om de budgetten voor het hoger onderwijs tot 2% van het BBP te laten stijgen. In 2005 waren de uitgaven voor het hoger onderwijs in België slechts een 1,2% van het BBP. Dit percentage ligt onder het OESO-gemiddelde (1,5%)¹. De financiële experts hopen dan ook dat de minister de intentie blijft behouden om de ondergefinancierde professionele bacheloropleidingen bijkomend te financieren². Deze opleidingen staan voor grote uitdagingen: democratisering, internationalisering, flexibilisering, levenslang leren en het dynamisch inspelen op het werkveld of de arbeidsmarkt. Professionele bachelors moeten dan ook eenzelfde aandeel in de groei van de budgetten hebben als de academiserende opleidingen.

Transparantie in de voorbereidings- en beslissingsfase

Om de verschillende integratiemechanismen correct te benaderen dient er duidelijkheid te bestaan over de financiële gevolgen en implicaties van iedere keuze. Tevens wensen de hogescholen als een structurele partner in de onderhandelingen en besprekingen betrokken te worden. Van een eenzijdig opgelegd kader kan hier natuurlijk geen sprake zijn. In de voorbereidings- en beslissingsfase wenst VLHORA voor alle elementen die van belang zijn bij de voorbereiding en concretisering van deze integratie – financiering, personeel, kwaliteitszorg, etc. – als eerste gesprekspartner erkend te worden.

¹ bron: OESO, *Education at a Glance 2008*, publicatiedatum: 11/09/2008)

² *De forse stijging van de financieringspunten in het professioneel hoger onderwijs bij aanvang, door de specifieke kenmerken, werd nooit voldoende gecompenseerd in de basisfinanciering. Het bedrag per financieringspunt bij de professionele bachelors ligt dan ook lager dan het bedrag per punt bij de academische opleidingen. (zie tien-puntenplan VLHORA bij het voorontwerp van decreet betreffende de financiering van de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen – 25 april 2007). De extra tegemoetkoming in de basisfinanciering was onvoldoende om de kloof te dichten.*

Flankeringsmaatregelen

Wanneer hogescholen, door welk integratiemechanisme dan ook, de minimale instellingsnorm niet meer halen en hierdoor verplicht dienen te fusioneren met een andere instelling, dan moeten hiervoor flankeringsmaatregelen worden voorzien. Wanneer de overheid, door een wijziging in beleid, de hogescholen tot een verplichte rationalisatie dwingt, dient de nazorg ook door de overheid voorzien te worden.

Beyond 2013

Tijdens en na de overgangperiode moet er blijvende en gelijke aandacht besteed worden aan het contingent dat niet wordt betrokken in de hele overgangsoperatie. Het overgebleven contingent dient minimaal te behouden wat het nu reeds krijgt toebedeeld. Het kan niet zijn dat de opleidingen in de hogescholen het slachtoffer worden van een te duur beleid.

Advies Beleidsnota Onderwijs 2009-2014 'Samen grenzen verleggen voor elk talent'

If there is no struggle, there is no progress.

Inleiding

De Vlaamse Hogescholenraad heeft met veel interesse en vanuit een kritische positie de beleidsnota onderwijs voor de komende legislatuur gelezen. Zij vindt hierin veel punten uit haar memorandum terug en wil de minister hiervoor bedanken.

De beleidsnota vertrekt vanuit een fundamenteel principe binnen onderwijs, namelijk *'gelijke kansen bieden'*. De Vlaamse Hogescholenraad onderschrijft het streven naar het bieden van dezelfde optimale mogelijkheden aan alle kinderen, jongeren en volwassenen om zich te ontwikkelen en bij te scholen.

De Vlaamse Hogescholenraad wil actief blijven meedenken en meewerken aan het ontwikkelen van een toekomstvisie over het hoger onderwijs. Cruciale tijden dienen zich binnenkort aan in het landschap en keuzes zullen moeten gemaakt worden. Wanneer we een antwoord moeten vinden op de vragen vanuit de maatschappij zullen we dit niet kunnen zonder concrete visie.

Algemene bedenkingen bij de beleidsnota

Algemene focus

De algemene focus doorheen de volledige beleidsnota is gelijke kansen. De beleidsnota Onderwijs 2009-2014 'Samen grenzen verleggen voor elk talent' wil hierbij focussen op vier grote problemen binnen het Vlaamse onderwijs: (1) we moeten zorgen voor minder ongekwalficeerde uitstroom, (2) we moeten de zwakkere leerlingen optillen, (3) we moeten de sociale erfelijkheid van lage scholing doorbreken en (4) we moeten de sterkere leerlingen en studenten beter doen presteren. Om dit te realiseren wordt ingezet op beleid dat tot stand komt door een hecht partnerschap tussen school, leerlingen en ouders en een intens overleg tussen overheid, onderwijsnetten en vakorganisaties.

De VLHORA stelt vast dat er hierbij slechts matig aandacht wordt besteed aan het hoger onderwijs. Uit de tekst en de aangehaalde actoren/partners blijkt dan ook geen grote verbondenheid met het hoger onderwijs. Zo wordt in de omgevingsanalyse weinig vermeld over de uitdagingen die het hoger onderwijs vandaag moet aangaan.

De VLHORA merkt doorheen de nota een duidelijke breuklijn op tussen de universitaire opleidingen en de overige 'onderwijsniveaus'. Zo creëert de opzet van een beroepskolom andere verwachtingen dan de oorspronkelijke leerladders.

Concretisering

De beleidsnota werkt bepalingen uit het regeerakkoord verder uit in concretere strategische- en operationele doelstellingen. Uiteraard dienen deze doelstellingen binnen het beleidsvormingsproces verder omgezet te worden via wetten, decreten en besluiten. Toch blijft de beleidsnota op cruciale punten (on)bewust vaag. De VLHORA wil vroeg in het beleidsvormingsproces zicht krijgen op de concrete uitwerking en timing.

Verscheidene bepalingen geven te weinig aan of deze ook van toepassing zijn op het hoger onderwijs (o.a. OD 1.9 Genderdiversiteit in het beleid van scholen integreren, OD 6.5. Het onderwijs in de centrumsteden versterken, SD 8 Investeren in duurzame en moderne infrastructuur).

Participatief model

De minister legt de nadruk op een participatief model waarin verwezen wordt naar alle actoren betrokken in de besluitvorming. In de nota worden de koepels niet specifiek bij de actoren vermeld. De VLHORA gaat er van uit: reeds in een vroeg stadium van beleidsvoorbereiding- en bepaling geconsulteerd te worden; ondersteuning te geven/ te krijgen bij de beleidsuitvoering; betrokken te worden bij het voorbereiden en de interpretatie van beleidsevaluaties.

De VLHORA verwacht met betrekking tot de verdere concretisering en de uitvoering van de beleidsnota een duidelijk tijdspad. In dit kader kan verwezen worden naar een eerdere vraag vanuit de VLHORA naar een duidelijk zicht op de legistische agenda omtrent de verbetering van de werking van het VOC-HO.

Overheid versus instellingen

In CAO I heeft de overheid het engagement aangegaan om de planlast te reduceren. De overheid aanziet deze doelstelling als gerealiseerd. Toch moeten de instellingen nog steeds een grote planlast vaststellen. De VLHORA verwijst hier naar de cruciale rol van de overheid: 'stimulerend optreden' of 'decretaal sturen'. Het beleidsvoerend vermogen van de Vlaamse hogescholele mag in het beleid niet worden onderschat. Meer stimuli en minder decretaal opgelegde verplichtingen samen met een billijke planlast vormt het beste beleidsinstrument om de instellingen hun doelstellingen te laten bereiken. In de huidige beperkte budgettaire context vraagt de VLHORA in dit kader het herbekijken van de Regulerings Impact Analyses (RIA).

Budgettaire kader

In de beleidsnota staan geen concrete bepalingen over het budgettaire kader. In de doelstellingen zelf zijn cijfergegevens slechts matig of niet aanwezig. In het licht van het Programmadecreet en de besparingen moeten alle maatregelen uit de nota met bijkomende financiële implicaties met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden. Concreet vraagt VLHORA voor nieuwe taken nieuwe middelen en een reële reductie van de werklast evenredig aan de gerealiseerde/te realiseren besparingen.

Evaluatie decreten

De beleidsnota vermeldt de evaluatie van enkele decreten. Het blijft onduidelijk op welke manier deze evaluatie zal plaatsvinden. De VLHORA is al langer vragende partij voor de evaluatie van het flexibiliseringsdecreet, maar stelt opnieuw vast dat dit niet in de beleidsprioriteiten wordt opgenomen. Een evaluatie moet meer omvatten dan het belichten van de effecten van dit decreet op de democratisering van het onderwijs. Deze analyse kadert eveneens in de vraag naar vermindering van de administratieve lasten en de werkdruk. (coördinatie van decreten)

Afstemming beleidsdomeinen

De Vlaamse Hogescholenraad wil streven naar een optimale afstemming in het beleid tussen *Onderwijs* en *Wetenschappelijk Onderzoek & Innovatie*. Een gestructureerd overleg tussen beide voogdijministers kan er voor zorgen dat er ook in de Vlaamse hogescholen een optimale afstemming in het beleid tussen deze twee domeinen wordt gerealiseerd.

Strategische en operationele doelstellingen

Open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden vormen

“Dit gaat niet over wat we vinden dat leerlingen moeten kennen en kunnen, maar over wie we vinden dat onze leerlingen op school moeten leren zijn. Een brede basisvorming zorgt ervoor dat kinderen en jongeren hun toekomst niet moeten ondergaan, maar zelf vorm kunnen geven.”

(beleidsnota Onderwijs 2009-2014)

VLHORA vraagt om de aandacht voor een breed vormingsconcept in het basis- en secundair onderwijs door te trekken naar het hoger onderwijs. Hiervan maakt het versterken van de studentenparticipatie deel uit. Bovendien kunnen de studieproblemen die ontstaan bij de overgang van secundair naar hoger onderwijs hoofdzakelijk toegeschreven worden aan het ontbreken van goede startcompetenties (remediëren in het secundair onderwijs) en studiekeuze- en loopbaanbegeleiding. Deze begeleiding acht de VLHORA dan ook noodzakelijk in het hoger onderwijs.

Kansen geven aan elk talent

Om de participatie aan het hoger onderwijs verder te verhogen, wordt gestreefd naar een evenwichtig aanbod van hoger beroepsonderwijs en professionele bachelors, worden de studiefinanciering verruimd en de studentenvoorzieningen gemoderniseerd. Meer studenten moeten de kans krijgen om een periode in het buitenland te studeren. Ook de participatie aan levenslang leren moet verhogen. Om de financiële drempels weg te nemen, zullen de cursisten in het hoger beroepsonderwijs en het tweedekansonderwijs studiefinanciering krijgen. Er zal een uniek loket opgericht worden voor de erkenning van competenties. Alle aanbieders van opleidingen voor volwassenen zullen aangezet worden om afstandsleren in Vlaanderen kwaliteitsvol verder uit te

bouwen. De intense samenwerking tussen de hogescholen en de CVO's wordt aangemoedigd en opgevolgd en de evaluatie van het HBO-decreet staat vanaf 2013 op de agenda. Het hoger onderwijslandschap vorm geven en rationaliseren - waaraan een maatschappelijk debat voorafgaat en met aandacht voor het hoger kunstonderwijs - mag niet ontbreken.

Armoede bestrijden en sociale inclusie bevorderen, onderwijs als hefboom voor de bestrijding van armoede; gelijke kansen bieden, ...; de Vlaamse hogescholen onderschrijven graag deze uitgangspunten en zien hierin een belangrijk taak weggelegd voor het nieuwe kabinet Onderwijs in de volgende legislatuur. Toch dienen enkele doelstellingen verder te worden uitgewerkt:

Hoger beroepsonderwijs

Bij de bepalingen over het hoger beroepsonderwijs worden twee heikele punten niet aangekaart:

De nota vermeldt de verdere uitwerking van een visitatiestelsel. In het kader van deze uitwerking verwijst de VLHORA naar het VLOR-voorzonderzoek *'HBO-SAM Kwaliteitszorg'* en concreet naar hoofdstuk 3 *'Inventarisatie knelpunten en kansen tot afstemming bij de visitaties van de HBO₅-opleidingen'*.

De minister zal de nauwe samenwerking tussen hogescholen en CVO's in de uitbouw van HBO₅-opleidingen van nabij opvolgen en aanmoedigen. In het HBO-decreet zijn nagenoeg geen modaliteiten voorzien voor intensieve samenwerking tussen deze instellingen:

"De mogelijkheden die aan de instellingen van hoger onderwijs en het hoger onderwijs in het voorontwerp van decreet wordt toebedeeld zijn bijzonder klein en er zijn onvoldoende structurele waarborgen om de mogelijke concurrentie met professionele bacheloropleidingen in goede banen te leiden en versnippering van hoger onderwijs te vermijden. Bovendien worden kansen tot samenwerking tussen Centra voor Volwassenenonderwijs en instellingen voor hoger onderwijs gehypothekeerd door het ontbreken van een concept van gelijkwaardig partnerschap in het voorontwerp en door het ontbreken van incentives voor deze samenwerking."

(protocol delegatie besturen bij het voorontwerp van decreet op het Hoger Beroepsonderwijs in Vlaanderen)

De VLHORA verwijst naar haar eis uit het memorandum om HBO sterker te linken aan de hogescholen. Het ontbreekt aan duidelijkheid en mogelijkheden om bestaande en nieuwe opleidingen in concreto vorm te geven. Naast studiefinanciering is er nood aan studentenvoorzieningen en flexibilisering van HBO₅ om te voorzien in een volwaardig sociaal statuut voor de HBO-cursisten. De geplande evaluatie van het HBO-decreet in 2012 vind te vroeg plaats om de concretisering in het werkveld al te kunnen monitoren. Door de gebrekkige uitwerking op het einde van de vorige legislatuur dringt evenwel op korte termijn een bijsturing van het HBO-decreet zich op.

Het hoger onderwijslandschap vorm geven en rationaliseren

Over het maatschappelijk debat voorafgaand aan een mogelijke integratie van de academiserende opleiding in de universiteiten wordt niet meer gemeld dan wat in het regeerakkoord te lezen valt. Bovendien is er nog steeds onvoldoende onderscheid tussen de begrippen academisering, rationalisering en integratie. De beleidsnota bevestigt de noodzaak aan een specifieke aanpak voor het hoger kunstonderwijs, maar enige richting ontbreekt.

De VLHORA wil alle typen van hoger onderwijs en hun mogelijke aanbieders in kaart brengen. In de nabije toekomst zal de VLHORA een standpunt bepalen over de structuur van het hoger onderwijs als antwoord op het

maatschappelijk debat. De VLHORA wil alle betrokken instellingen actief betrekken in dit maatschappelijk debat. Het vormen van een concrete visie over het hoger onderwijslandschap kan niet overgelaten worden aan 'regieorganen' of de Commissie Soete.

Participatie aan het hoger onderwijs verhogen

De beleidsnota gaat via de maatregelen in OD 2.8. (*participatie aan het hoger onderwijs verhogen, in het bijzonder van jongeren uit kansengroepen*) reeds gedeeltelijk in op de vraag vanuit de VLHORA naar een blijvende en structurele investering vanuit de overheid in een diversiteitsbeleid in het hoger onderwijs. Enkele passages in de beleidsnota zijn niet geheel duidelijk. Slaat de verruiming van het studiefinancieringsstelsel op de verhoging van de grensbedragen voor studiefinanciering en het voorzien van een studiekostendekkende studietoelage? Wordt er met de modernisering van studentenvoorzieningen verwezen naar de verbetering van de coherentie van het studentenstatuut, het voorzien van een inhaaloperatie inzake studentenhuysvesting en het voeren van het debat aangaande de positionering van de VZW's stuvo? De VLHORA ziet deze bepalingen graag verduidelijkt.

In het kader van de ontwikkeling van meetbare indicatoren voor de sociale dimensie van en in het hoger onderwijs eist de VLHORA om het advies van de VLOR over de registratie van kansengroepen in het hoger onderwijs te herzien in functie van de administratieve last en opnieuw te overwegen in functie van de privacywetgeving. Deze registratie dreigt te leiden tot extra werkdruk bij de administraties van de instellingen. Het registreren van doelgroepen en aantrekken van kansengroepen kadert binnen het streven naar gelijke kansen. Een eerbaar doel dat door de Vlaamse hogescholen ter harte wordt genomen. De VLHORA is echter al langer vragende partij voor de evaluatie van het flexibiliseringsdecreet, maar stelt opnieuw vast dat dit niet in de beleidsprioriteiten wordt opgenomen. Een evaluatie moet meer omvatten dan het belichten van de effecten van dit decreet op de democratisering van het onderwijs. De Vlaamse hogescholen menen dat een toeleiding van doelgroepen naar het hoger onderwijs dient gecompenseerd te worden met extra faciliteiten en middelen.

De nota beschrijft de inplanting van nieuwe HBO₅- en professionele bacheloropleidingen in regio's met lagere participatiegraad. De VLHORA wil dit eerst onderzoeken of dit kan kaderen binnen de rationalisatie van het hoger onderwijs en de hertekening van het hoger onderwijslandschap. Naast een lagere participatiegraad dienen meerdere criteria meegenomen te worden bij de inplanting van opleidingen.

Studeren in het buitenland stimuleren

De minister haalt een concreet streefdoel aan met betrekking tot studentenmobiliteit, één van de zeldzame cijfers in de beleidsnota. Door middel van welke stimuli dit moet of zal gebeuren is echter minder duidelijk. Een doelgerichte marketingcampagne van het Vlaamse hoger onderwijs in het buitenland dringt zich op en Flamenco dient verder uitgebouwd te worden tot het Vlaamse agentschap voor internationalisering van het Vlaamse hoger onderwijs, zoals andere Europese lidstaten over een dergelijk agentschap beschikken.

In dit kader verwijst de VLHORA naar haar opmerkingen rond de werking van VLIR-UOS: een doorgedreven samenwerking met de hogescholen; de participatie in het bestuur als gelijkwaardige partner;

de aanpassing van de programma's en criteria aan het profiel van de hogescholen.

Deze voorstellen dienen structureel te worden uitgewerkt.

Er is geen of weinig aandacht in de beleidsnota voor het beleid omtrent het aantrekken van buitenlandse studenten (omgekeerde mobiliteit). De VLHORA wijst op het obstakel van de bestaande decretale bepalingen omtrent het gebruik van een andere instructietaal dan het Nederlands.

Om waardevolle buitenlandse studenten aan te trekken en hun opleidingen te exporteren dienen er voldoende aantrekkelijke beurzen te zijn. Een actie die volledig kadert binnen de visie van de Vlaamse Hogescholenraad is het uitbreiden van het Europees programma 'Erasmus Mundus' naar de bachelorprogramma's.

Met betrekking tot mobiliteit bestaat binnen de Vlaamse hogescholen reeds de traditie van '*Internationalisation@home*'.

Participatie aan levenslang leren verhogen

De beleidsnota komt tegemoet aan het VLHORA-memorandum voor wat betreft het Levenslang Leren. Met het honoreren van EVC in elke traject buiten leerplichtonderwijs, het uitwerken van een geïntegreerd EVC-beleid, de uitbouw van afstandsleren en het stroomlijnen van de bestaande financiële stimuli zet de overheid een stap in de goede richting naar het ontwikkelen van een visionair beleid inzake levenslang leren. De Vlaamse Hogescholenraad is vragende partij voor een onderzoek naar de drempels die Levenslang Leren in de weg staat en het uitwerken van een aangepast systeem van educatief verlof.

Zoals reeds eerder gemeld is de implementatie van studiefinanciering voor HBO-studenten niet afdoend in het voorzien van een sociaal statuut. Daarnaast is er nood aan studentenvoorzieningen en een adequate uitbouw van flexibilisering van HBO's.

Het leren van het Nederlands en vreemde talen stimuleren om mee te doen in de geglobaliseerde samenleving

Als aanbieders van de lerarenopleidingen wensen de hogescholen actief te worden betrokken in de ontwikkeling (en eventuele implementatie) van de starterstoets taalbeheersing in de lerarenopleiding.

leerlingen voorbereiden op een succesvolle start op de arbeidsmarkt

De Vlaamse hogescholen worden gekenmerkt door het kunnen afleveren van onmiddellijk inzetbare bachelors en masters op de arbeidsmarkt. De VLHORA is dan ook voorstander om de programmatieprocedures voor beroepsopleidingen te vereenvoudigen en te versnellen. Het is een goede evolutie instrumenten te creëren voor de tijdige detectie van behoeften van de samenleving op lange termijn in het kader van het plannen van opleidingen. In de afstemming van het opleidingsaanbod met de zorg- en gezondheidssector en de uitbreiding van het opleidingsaanbod met 'technici voor de toekomst' zijn de hogescholen graag betrokken partij.

In het stimuleren van loopbanen in wetenschap en technologie ligt eveneens een belangrijke taak weggelegd voor de hogescholen:

Praktijkgebaseerd onderzoek vervat in de professionele opleidingen draagt bij tot het gevoelig maken van jonge mensen voor innovatie en draagt aldus bij tot het aanscherpen van een attitude voor innovatie bij studenten, docenten en jonge professionals. Deze innovatieattitude bijbrengen wordt vaak aangegeven als één van de grootste uitdagingen om in Vlaanderen welvaart en welzijn op peil te houden en te verbeteren.

De lerarenopleiding vormt studenten die later verschillende categorieën jongeren (kleuter-, lager en secundair onderwijs) zullen onderwijzen. Onderzoek¹ toont aan dat het reeds van belang is om in het kleuteronderwijs kinderen vertrouwd te maken met wetenschap en techniek. Het belang van deze opleidingen in dit proces wordt onderbelicht.

Vanuit een Gentse studie¹ is er indicatie dat hogeschoolstudenten gemiddeld ondernemender zijn dan universiteitsstudenten. Zij komen dan ook al vaak vroeg in aanraking met de praktijk zoals in ondernemerscentra, Small Business Projects, ...

De VLHORA blijft financiële ondersteuning vragen bij de uitbouw van leerladders en leernetwerken. De invoering van de 'beroepskolom' dient gepaard te gaan met een verduidelijking over de samenhang tussen de invulling van een Vlaamse kwalificatiestructuur en het uittekenen van deze beroepskolom.

Momenteel werken de Regionale Technologische Centra nauw samen met de hogescholen om het aanbieden van hoogtechnologische infrastructuur in andere onderwijsniveaus mogelijk te maken. Hoe zullen de hogescholen zich positioneren, als 'klant' of als 'aanbieder'? De uitbreiding van het werkgebied van de RTC's naar de hogescholen vraagt bijkomende middelen. In de rand van dit voorstel merkt de Raad op dat de investering in infrastructuur voor de academisering meer zal omvatten dan via de RTC's mogelijk is.

De leraar erkennen als sleutelfiguur in de vorming van open, veelzijdige en sterke persoonlijkheden

"Kwaliteitsvol onderwijs staat of valt met goede leerkrachten. Zij zijn de echte bouwstenen van een school."
(beleidsnota Onderwijs 2009-2014)

De VLHORA is al langer van mening dat de lat voor de initiële lerarenopleiding hoger moet liggen. Het kan echter nuttig zijn de evaluatie van de lerarenopleiding en de visitaties af te wachten. Met het oog op het aantrekken van voldoende gekwalificeerden mag een verzwaring van het programma niet ondoordacht doorgevoerd worden.

Rechtspositie hoger onderwijs

Met het voorstel om de rechtspositie in het hoger onderwijs te stroomlijnen wordt de vraag vanuit de VLHORA om een toenadering te voorzien in het personeelsstatuut van hogescholen en universiteiten verder geconcretiseerd. De hogescholen vragen hierbij aandacht voor de afstemming van dit statuut op de verschillende opdrachten van

¹ OECD Evolution of Student Interest in Science and Technology Studies.

- Report from the expert group benchmarking the promotion of RTD culture and public understanding of science.

- Bowman B., Donovan M.S. and , Burns M.S. (Eds.) (2008). Eager to Learn: Educating Our Preschoolers. Washington DC: National Academy Press.

- Laevers F. Ingenieurs in de maak. Het begint in de kleuterschool. Kleuter en IK, themanummer Technologie.

de onderwijsinstellingen (onderzoek, onderwijs, ...). Bij de onderhandelingen van personeelsgebonden materies moet de overheid rekening houden met het feit dat eisen vanuit de vakorganisaties repercussies hebben op het reeds beperkte budget van de instellingen. De eigenlijke werkgevers worden in de onderhandelingen niet of onvoldoende betrokken en zien zich geconfronteerd met eenzijdige beslissingen.

In haar memorandum vraagt de VLHORA een flexibel wetgevend kader dat alle kansen/mogelijkheden biedt aan de instellingen om een modern en performant personeelsbeleid te voeren. Een screening van het personeelsstatuut met oog op vereenvoudiging, waarbij ook een structurele oplossing wordt voorzien, in samenspraak met het werkveld, voor een aantal dossiers dringt zich op. Deze punten krijgen geen weerklank in de beleidsnota.

De VLHORA kan hierbij verwijzen naar engagementen uit CAO I en CAO II die nog moeten worden uitgevoerd (o.a. omschakeling arbeiders naar bedienden, ...).

De maatschappelijke verwevenheid van onderwijs met lokale, regionale en internationale netwerken versterken

“De samenleving verwacht veel van scholen. Maar de school mag daarbij niet alleen staan. We moeten de maatschappelijke verwevenheid van onderwijs met lokale, regionale en internationale netwerken versterken. Samen met de collega’s van de beleidsdomeinen Cultuur, Jeugd, Sport, Welzijn,... zullen we een beleid ontwikkelen dat Brede Scholen aanmoedigt.”

(beleidsnota Onderwijs 2009-2014)

Met betrekking tot de doelstelling ‘Internationale dimensie van het onderwijs(beleid) verder vorm geven’ wenst de VLHORA opnieuw de aandacht te vragen voor de mogelijke planlast (overbevraging) en financiële implicaties die deze maatregelen als gevolg kunnen hebben. De passage over bijkomende inspanningen inzake ontwikkelingssamenwerking is bijzonder vaag en behoeft verdere uitwerking.

Met betrekking tot de doelstelling ‘Gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma’s sneller erkennen’ is de VLHORA tevreden met de recente ratificatie van het Lisbon Recognition Convention (LRC).

Ervoor zorgen dat elke onderwijsinstelling topkwaliteit kan bieden

De goedkeuring van het regelgevend kader voor het Nieuw Accreditatie Stelsel (NAS) tegen midden 2011 komt tegemoet aan de vraag uit het memorandum om het nieuwe stelsel effectief in te voeren en van een duidelijk tijdspad te voorzien. Verdere uitwerking van deze doelstelling dient echter nog te gebeuren vooraleer er kan worden geconcludeerd dat de overheid volledig tegemoet komt aan onze eisen.

De VLHORA is voorstander van een verplichte instellingsaudit met adviserend karakter in combinatie met een opleidingsaccreditatie. Daar in een vorige visitatieronde basiskwaliteit is bewezen, hebben geaccrediteerde opleidingen volgens de VLHORA recht op een beoordeling op basis van de NVAO-conceptkaders voor een beperkte opleidingsbeoordeling. Rekening houdende met de kosten en baten blijft de VLHORA vasthouden aan een visitatiecyclus van 8 jaar en dit zowel voor de instellingsaudit als voor de opleidingsbeoordeling.

¹ Crijns, Hans. & Tilleuil, Olivier. (2009), ‘How entrepreneurial are our Ghent students?’, Vlerick Leuven Gent Management School

Zowel in OD 7.4 als in OD 7.8 is er geen specifieke verwijzing naar onze vraag om een verdere uitholling van de werkmiddelen tegen te gaan door extra middelen te voorzien voor de externe kwaliteitszorg van specifieke lerarenopleidingen en het hoger beroepsonderwijs.

Een belangrijk aandachtspunt voor de hogescholen is de operationele doelstelling *'Financiering van het hoger onderwijs evalueren, bijsturen en verhogen'*. De beleidsnota komt deels tegemoet aan onze vraag om de overheidsuitgaven voor hoger onderwijs stelselmatig laten groeien tot 2 % van het BRP. Het groeipad van 10 % van het budget hoger onderwijs uit het regeerakkoord wordt hier nogmaals bevestigd, maar men blijft vaag over de berekeningsbasis van die 10 %. De VLHORA eist een reële stijging van 10 % van het budget hoger onderwijs bovenop de reguliere stijging en de correcte toepassing van het indexmechanisme uit het Financieringsdecreet.

Bovendien vinden we geen adequaat antwoord in de beleidsnota op volgende eisen uit ons memorandum:

Een correcte indexering van de werkingsuitkeringen via de werkelijke evolutie van de consumptie- en gezondheidsindex. Deze verplichting is decretaal ingeschreven en vereist dus de reële uitvoering. Een compensatie die de stelselmatige uitholling van het budget rechtzet.

Verderzetting en versnelling van het groeipad van de academiseringsmiddelen.

Een ernstig budget voorzien voor de uitbouw van de associate degree programma's.

De VLHORA kan tevreden zijn met de bepaling omtrent de evaluatie van het financieringsdecreet, maar mist een termijn binnen welke de overheid deze doelstelling wil realiseren. In het kader van de verdere ontwikkeling van transparantie-instrumenten en indicatoren om de diversiteit in missie, profiel en prestaties van de instellingen duidelijk te maken blijft de VLHORA kritisch ten aanzien van de meerwaarde van multi-dimensionele rankings. Het juiste uitgangspunt moet hieraan vooraf gaan.

Een beleidsnota dient telkens in zijn tijdsgeest geplaatst en geïnterpreteerd te worden. Momenteel zijn de budgettaire omstandigheden problematisch. De VLHORA komt net uit onderhandelingen over de besparingen in 2009 en 2010 en stelt zich vragen bij de haalbaarheid van de beleidsnota. Een realistische afstemming tussen de programmadecreten en de beleidsnota is noodzakelijk. De afstemming met toekomstige evoluties acht de Vlaamse Hogescholenraad eveneens noodzakelijk. Met creatief denken alleen realiseert men geen academisering.

Om te zorgen dat alle instellingen topkwaliteit kunnen bieden is het vereenvoudigen en transparanter maken van de regelgeving noodzakelijk. Deze doelstelling komt dan ook tegemoet aan de twee eisen uit het memorandum: verminder de administratieve lasten en creëer geen nieuwe administratieve lasten; reduceer en maak de regelgeving coherent.

De Vlaamse Hogescholenraad wil aan de voorbereiding en de uitwerking van het Basisdecreet actief meewerken.

Investeren in duurzame en moderne infrastructuur

Een belangrijk element in de uitbouw van hogescholen die wensen te voldoen aan de maatschappelijke eisen betreft de investeringsmiddelen. Door een stijgende bouwindex, een verhoogde nood aan investeringen in REG en normeringen ter zake, moderne onderwijsinfrastructuur,... komt het investeringsbudget onder druk te staan. In

de beleidsnota zijn geen antwoorden te vinden voor de eis met betrekking tot infrastructuur uit het VLHORA-memorandum, namelijk de Agion-middelen verhogen om aan de actuele noden tegemoet te komen. Enkel in de verwijzing naar hoogtechnologische infrastructuur wordt het werkingsgebied van de RTC's uitgebreid, evenwel zonder zicht op verhoging van de budgetten.

In de beleidsnota wordt er evenwel aandacht geschonken aan de noden in de instellingen/scholen buiten het hoger onderwijs en wordt er verwezen naar de specifieke kosten die verbonden zijn aan het (ver)bouwen in Brussel.

Advies beleidsnota Wetenschappelijk

Onderzoek & Innovatie 2009-2014

If there is no struggle, there is no progress.

Algemene bedenkingen bij de beleidsnota

De VLHORA vindt de beleidsnota een correct en adequaat uitgangspunt, nl. de overheid draagt sturend, ondersteunend en stimulerend bij tot de creatie van een innovatiecultuur die zowel aansluit bij de lange termijn kenniscreatie als bij de economische en maatschappelijke vraagstellingen.

Het ligt in de aard van een beleidsnota om zich te beperken tot vooral strategische- en enkele operationele doelen. De eerder vage formulering laat ons dikwijls het raden naar de richting waarin de doelen uiteindelijk zullen evolueren.

Erkenning voor het onderzoek aan de hogescholen ontbreekt in vele gevallen. De hogescholen zien zich graag vernoemd naast universiteiten, kenniscentra, ... omdat de hogescholen er terecht van overtuigd zijn een plaats in het onderzoeksveld te hebben verdiend. Zo wensen de hogescholen betrokken te worden in het opzet van grote projecten en middelen te krijgen voor de uitbouw van een systeem voor elektronische onderzoeksrapportage. In dit kader kan er eveneens verwezen worden naar het VLHORA-memorandum waar gevraagd wordt naar meer betrokkenheid en daadwerkelijke participatie van de hogescholen bij VRWB, FRWB, FWO.

Waar het onderzoek aan de hogescholen wel wordt aangeraakt ligt de nadruk bijna uitsluitend op het onderzoek uitgevoerd door de academische opleidingen. Gelet op de actuele socio-economische situatie groeit het besef dat in een adequaat relancebeleid best ingezet wordt op 3 elementen¹: welvaartscreatie, inclusie en duurzaamheid. Praktijkgebaseerd onderzoek draagt bij tot deze 3 elementen. De oorsprong van het probleem menen wij te vinden in de regelgeving zelf. Hierin werd een proces gecreëerd voor de academische opleidingen, zij het zonder precieze definiëring van een einddoel, terwijl voor professionele opleidingen werd verder gebouwd op gewoonterecht. Een ander probleem hierin is het gebrek aan duidelijke definiëring van de begrippen fundamenteel onderzoek, strategisch basisonderzoek en praktijkgebaseerd onderzoek.

In CAO I (hoger onderwijs) heeft de overheid het engagement aangegaan om de planlast te reduceren. De overheid aanziet deze doelstelling als gerealiseerd. Toch moeten de instellingen nog steeds een grote planlast vaststellen. Voor wetenschappelijk onderzoek is dit niet anders. De VLOR verwijst in haar ontwerpadvies terecht naar de cruciale rol van de overheid: stimulerende optreden of decretaal sturen. De VLHORA verwijst hier graag naar het beleidsvoerend vermogen van haar instellingen. Meer stimuli en minder decretaal opgelegde verplichtingen samen met een billijke planlast vormt het beste beleidsinstrument om de instellingen hun doelstellingen te laten bereiken. In de huidige beperkte budgettaire context vraagt de VLHORA in dit kader het herbekijken van de Regulering Impact Analyses (RIA).

¹ PACT 2020, Een nieuw toekomstpact voor Vlaanderen, 20 doelstellingen, p. 6

Strategische en operationele doelstellingen

Focus op maatschappelijke en economische relevantie

Vlaanderen is goed in onderzoek, Vlaanderen presteert echter slechts middelmatig daar waar het gaat om de omzetting van onderzoek in innovatie, om de omzetting van onderzoek in producten en processen die een maatschappelijke en economische meerwaarde leveren, daar waar het gaat om valorisatie dus. Hogescholen spelen hier een belangrijke rol vanwege hun relatie met KMO's, de not-for-profitsector enz. Daarom dienen hogescholen hun rechtmatige plaats te krijgen in het wetenschapsbeleid.

Wetenschapscommunicatie – aanleren innovatieattitude

De Vlaamse hogescholen zijn tevreden dat er voldoende aandacht wordt geschonken aan wetenschapscommunicatie. Toch ontbreken enkele inzichten:

Praktijkgebaseerd onderzoek vervat in de professionele opleidingen draagt bij tot het gevoelig maken van jonge mensen voor innovatie en draagt aldus bij tot het aanscherpen van een attitude voor innovatie bij studenten, docenten en jonge professionals. Deze innovatieattitude bijbrengen wordt vaak aangegeven als één van de grootste uitdagingen om in Vlaanderen welvaart en welzijn op peil te houden en te verbeteren¹.

De lerarenopleiding vormt studenten die later verschillende categorieën jongeren (kleuter-, lager en secundair onderwijs) zullen onderwijzen. Onderzoek² toont aan dat het reeds van belang is om in het kleuteronderwijs kinderen vertrouwd te maken met wetenschap en techniek. Het belang van deze opleidingen in dit proces wordt onderbelicht.

Vanuit een Gentse studie³ is er indicatie dat hogeschoolstudenten gemiddeld ondernemender zijn dan universiteitsstudenten. Zij komen dan ook al vaak vroeg in aanraking met de praktijk zoals in ondernemerscentra, Small Business Projects, ...

Deze pistes ziet de VLHORA graag verwerkt in het toekomstig beleid.

Gelijke toegang tot wereldliteratuur

Bij de subdoelstelling 'voor elke vorser en student in Vlaanderen een gelijke toegang tot de wereldliteratuur' wordt verwezen naar de universiteitsbibliotheken. Graag hadden de hogescholen hierbij aangevuld dat ook zij stevig investeren in het ontsluiten van e-content (e-books en e-databanken) maar hiervoor over te weinig middelen

¹ 'Some people live and die with their music still unplayed: they never dared to try.' (Mary Kay Ash)

² - OECD Evolution of Student Interest in Science and Technology Studies.
- Report from the expert group benchmarking the promotion of RTD culture and public understanding of science.
- Bowman B., Donovan M.S. and , Burns M.S. (Eds.) (2008). Eager to Learn: Educating Our Preschoolers. Washington DC: National Academy Press.
- Laevers F. Ingenieurs in de maak. Het begint in de kleuterschool. Kleuter en IK, themanummer Technologie.

³ Crijns, Hans. & Tilleuil, Olivier. (2009), 'How entrepreneurial are our Ghent students?', Vlerick Leuven Gent Management School

beschikken en zij dusdanig onder 'gelijke toegang voor elke vorser en student in Vlaanderen' ook de hogeschoolstudenten en –onderzoekers plaatsen.

In het kader van de opmerkingen in de beleidsnota over de structuur van het hoger onderwijslandschap ijvert de Vlaamse Hogescholenraad voor een blijvende toegang van de professionele bacheloropleidingen, net als de academiserende opleidingen, tot deze e-content.

Toegang tot onderzoeksmiddelen

Aan de vooravond van de verkiezingen maakte de Vlaamse Hogescholenraad haar eisen bekend in een memorandum.

De uitbreiding van het TETRA-fonds komt tegemoet aan de vraag naar een nieuw fonds dat ook projecten mogelijk maakt uit de alpha- en gammawetenschappen en kunsten. De uitbreiding van de interfacediensten van de universiteit naar de hogescholen dient verder opgevolgd te worden. Er zijn nog teveel verschillen in manier van werken tussen enerzijds de associaties onderling en anderzijds hogescholen en universiteiten.

De VLHORA ziet zich genoodzaakt om haar punten uit het memorandum opnieuw te herhalen.

De hogescholen zijn al langer vragende partij om toegang te verkrijgen tot onderzoeksfondsen waar de hogescholen vandaag geen rechtstreekse toegang toe hebben. Doctoraten en masterstudenten waarin de hogescholen middelen heeft geïnvesteerd worden meegerekend in de financiering van de universiteiten. De opbrengsten uit projecten in het kader van het IOF vloeien vaak integraal terug naar de universitaire partner. De Vlaamse hogescholenraad wil een volwaardige deelname in deze fondsen. Als het werkgebied van het FWO kan uitgebreid worden naar meer samenwerking met bedrijven, kan dit ook naar andere strategische partners zoals de hogescholen.

Ook hier wensen wij opnieuw te benadrukken dat de professionele bacheloropleidingen ontbreken in de nota. Er moet verder geijverd worden voor het voorzien van een innovatiefonds waardoor hogescholen over middelen kunnen beschikken die ook kunnen ingezet worden voor valorisatiedoelinden. Ter invulling van het innovatiefonds stelt VLHORA voor om de huidige PWO-middelen en bijkomende middelen te voorzien tot een fonds dat op termijn 20 miljoen EUR bedraagt. Uit dit fonds worden structurele middelen voorzien voor de uitbouw van een permanent kader in elke hogeschool met professioneel gerichte bacheloropleidingen. De overige middelen zijn projectmiddelen en worden ingezet om de doelstellingen van het fonds te realiseren. Deze middelen worden toegewezen aan de professionele bacheloropleidingen. Overleg en samenwerking met academische opleidingen en andere kennisinstituten blijft essentieel. Dit hoeft geen betoog. Aangezien het echter gaat om een essentiële opdracht van en voor hogescholen, zijn hogescholen best de beheerders van de middelen en de activiteiten. Binnen dit innovatiefonds wil de VLHORA streven naar een verdubbeling van de PWO-middelen.

Bovendien sneuvelen in de besparingsrondes enkele cruciale eisen vanuit het VLHORA-memorandum. We stellen vast dat er bespaard wordt op de PWO-middelen in 2010. Zo staan we verder dan ooit van de realisatie van een groeipad voor de PWO-middelen. De PWO-middelen zijn middelen bij uitstek om vragen uit middelgrote en kleine KMO's (het grootste deel van het Vlaams KMO-weefsel) en not-for-profit sector te beantwoorden. Het

belang van praktijkgebaseerd onderzoek voor het professioneel hoger onderwijs en voor de maatschappij is dan ook veelzijdig:

Aan de basis van praktijkgebaseerd onderzoek ligt in de meeste gevallen de directe wisselwerking tussen opleidingen met een professionele gerichtheid en het werkveld van deze opleidingen. Het werkveld betreft in grote mate het domein van kleine en middelgrote ondernemingen, de not-for-profitsector, de culturele wereld en de kunstensector. In principe betreft het een werkveld dat geen onmiddellijke toegang heeft tot fundamenteel wetenschappelijk onderzoek.

Praktijkgebaseerd onderzoek levert een bijdrage aan de verbetering en innovatie van de opleidingen. Op deze wijze wordt evenzeer aan valorisatie gedaan via de studenten in opleiding, door het afleveren van startklare professionals die beschikken over kennis en kunde in de dagelijkse realiteit van het werkveld waarin ze terecht zullen komen.

Zoals eerder vermeld draagt praktijkgebaseerd onderzoek, vervat in de opleidingen, bij tot het gevoelig maken van jonge mensen voor innovatie en draagt aldus bij tot het aanscherpen van een attitude voor innovatie bij studenten, docenten en jonge professionals.

Praktijkgebaseerd onderzoek op de werkvloer, zoals bv bachelorproeven, staan garant voor verankering van opleidingen en werkveld.

Naast de besparing op PWO-middelen wordt er geen perspectief gegeven op de verderzetting van het groeipad voor academiseringsmiddelen. In dit kader kan verwezen worden naar het rapport van het Rekenhof over de begroting 2010¹: *“Niet de betaalkredieten, maar ook de beleidskredieten kennen een terugval. Deze neerwaartse bewegingen stroken niet met de betrachting de Lissabondoelstelling voor Onderzoek & Ontwikkeling, zijnde 3% va het BBP, te behalen. De huidige begroting bevestigt evenmin de stelling die het regeerakkoord vermeldt: volharden in meer middelen voor O&O.”*

¹ Verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de aanpassing van de Vlaamse begroting 2009 en de Vlaamse begroting 2010, goedgekeurd in de Nederlandse kamer van het Rekenhof op 16 november 2009, p. 23

Verankering van praktijkgebaseerd onderzoek in de bacheloropleidingen met professionele gerichtheid

Waarom is versterkte aandacht en investering in praktijkgebaseerd onderzoek in de bacheloropleidingen met professionele gerichtheid nodig?

Recente beleidsinitiatieven en omgevingsfactoren bieden een nieuw of bijkomend kader om het belang van praktijkgebaseerd onderzoek te situeren. We noemen er enkele:

Gelet op de actuele socio-economische situatie groeit het besef dat in een adequaat relancebeleid best ingezet wordt op 3 elementen¹ : welvaartscreatie , inclusie en duurzaamheid. Praktijkgebaseerd onderzoek draagt voluit bij tot deze 3 elementen

Op 20 januari 2009 werd het proces Vlaanderen-in-actie afgerond met het formuleren van een reeks aan noodzakelijke doorbraken en met de ondertekening van een toekomstpact voor Vlaanderen : Pact 2020. In de cluster “Concurrentie- en innovatievermogen, ondernemerschap en internationalisering” is de centrale doelstelling: “*Vlaanderen maakt werk van een netwerkgebaseerd, horizontaal en resultaatgericht innovatiebeleid*”. Hiertoe, zo stelt het toekomstpact, dient een ambitieus investeringsprogramma voor de hele innovatieketen te worden uitgewerkt.

In het proces “Vlaanderen-in –actie, atelier innovatie² was één van de hefboomen om tot doorbraken te komen inzake innovatie dat het innovatie-instrumentarium voldoende breed dient te zijn gelet op de nood aan een meer integrale innovatiezorg.

Wat kenmerkt praktijkgebaseerd onderzoek? Wat is het belang van praktijkgebaseerd onderzoek

Praktijkgebaseerd onderzoek is onderzoek dat activiteiten omvat die gerelateerd zijn aan ontwerp en ontwikkeling van nieuwe producten, diensten, methodieken, (beleids)maatregelen en structuren waarbij een vertaling en integratie van theoretische kennis naar concrete toepassingen of nieuwe contexten centraal staat. Het betreft ook onderzoeksactiviteiten die verband houden met het implementeren, evalueren en testen van al deze aspecten³.

Het gaat hier wel degelijk over ‘onderzoek’ omdat een onderzoeksmatige methode, aanpak gehanteerd wordt. Vanuit de analyse van het probleem en mede gebaseerd op een theoretisch kader worden oplossingen gezocht en verder ontwikkeld naar een gericht resultaat dat bruikbaar is in de praktijk.

Wat is het belang van praktijkgebaseerd onderzoek voor het professioneel hoger onderwijs en voor de maatschappij?

- Aan de basis van praktijkgebaseerd onderzoek ligt in de meeste gevallen de directe wisselwerking tussen opleidingen met een professionele gerichtheid en het werkveld van deze opleidingen. Het werkveld betreft in

¹ PACt 2020, Een nieuw toekomstpact voor Vlaanderen, 20 doelstellingen, P6

² Vlaanderen-in-actie, Innovatie, Positioneringspaper, P50-51

³ Praktijk-gebaseerd onderzoek in het professioneel hoger onderwijs, nota associatie KULeuven, 2007, P5

grote mate het domein van kleine en middelgrote ondernemingen, de not-for-profitsector, de culturele wereld en de kunstensector. In principe betreft het een werkveld dat niet altijd een onmiddellijke toegang heeft tot fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Het gaat meestal om een vraaggestuurd gegeven.

- Praktijkgebaseerd onderzoek levert op zijn beurt een bijdrage aan de verbetering, dynamiek en innovatie van de opleidingen. Op deze wijze wordt evenzeer aan valorisatie gedaan via de studenten in opleiding, door het afleveren van startklare jonge professionals die beschikken over voldoende kennis en kunde om in het werkveld ingezet te worden.
- Praktijkgebaseerd onderzoek vervat in het curriculum van de opleidingen draagt bij tot het gevoelig maken van jonge mensen voor innovatie en draagt bij tot het aanscherpen van een attitude voor innovatie bij studenten, docenten en jonge professionals. Deze innovatie-attitude bijbrengen wordt vaak aangegeven als één van de grootste uitdagingen om in Vlaanderen welvaart en welzijn op peil te houden en te verbeteren¹
- Praktijkgebaseerd onderzoek op de werkvloer, zoals bv in bachelorproeven, staat garant voor de verankering van opleidingen en werkveld.
- Praktijkgebaseerd onderzoek brengt in de bacheloropleidingen met professionele gerichtheid een dynamiek teweeg die belangrijk is voor de opleidingen, de docenten, de studenten en het werkveld. Het gaat om de vertaling van kennis.

Praktijkgebaseerd onderzoek versterken

PWO-middelen worden vandaag ingezet met als doel concrete vraagstukken uit het beroepenveld of de arbeidsmarkt op een wetenschappelijk verantwoorde wijze te analyseren en van een relevante oplossing te voorzien. Deze projecten kunnen een maximale duur hebben van 3 jaar. Er is momenteel 9,5 miljoen EUR voorzien (een basis vanuit de onderwijsbegroting(bedoeld voor de uitbouw van een kader) en een toegevoegd deel vanuit de begroting wetenschapsbeleid (bedoeld voor de uitvoering van projecten)).

Door hogescholen wordt vastgesteld dat er vandaag valorisatiepotentieel als resultaat van praktijkgebaseerd onderzoek onbenut blijft². Het gaat dan om :

- resultaten uit afstudeerwerken in samenwerking met een KMO of not-for-profitorganisatie die bij gebrek aan persoonkracht niet verder geïmplementeerd worden.
- resultaten uit PWO-projecten die nog verder zouden kunnen gevaloriseerd worden.
- vragen uit de not-for-profitsector waaraan bij gebrek aan middelen geen antwoord kan gegeven worden.
- vragen uit de culturele en kunstensector waar eveneens bij gebrek aan middelen niet kan op ingegaan worden.

Het is dan ook noodzakelijk om de huidige PWO-middelen te versterken inzake omvang en doelstellingen/mogelijkheden.

De doelstellingen voor deze versterking zijn:

- het potentieel aan innovatie en valorisatie in kleine en middelgrote ondernemingen, not-for-profitorganisaties, socio-culturele wereld en kunstensector benutten door de mogelijkheden te verhogen en zo bij te dragen aan de versterking van de regionale economie.
- de rol van hogescholen als praktijkgericht kenniscentrum versterken door meer mogelijkheden te voorzien en het structurele kader voor deze activiteiten verder uit te bouwen.
- mogelijkheden tot praktijkgebaseerd onderzoek en valorisatie uit vandaag onderbenutte bronnen kansen geven (bijv ook daar waar er geen academische opleidingen in bepaalde domeinen bestaan).
- bij te dragen aan het toekomstpact voor Vlaanderen 2020.

¹ Citaat Mary Kay Ash : Some people live and die with their music still unplayed : they never dared to try.

² Kennisvalorisatie als opstap naar innovatie bij KMO's en not-for-profitorganisaties, onderzoek KATHO-HOWEST.

VLHORA vraagt om de huidige PWO-middelen en bijkomende middelen te voorzien tot een totaalbedrag van 20 miljoen EUR. Hierdoor worden structurele middelen voorzien voor de verdere uitbouw van een permanent kader in elke hogeschool met bacheloropleidingen met professionele gerichtheid. De overige middelen zijn projectmiddelen en worden ingezet om de doelstellingen van praktijkgebaseerd onderzoek te realiseren.

VLHORA stelt voor om deze middelen toe te wijzen aan de hogescholen. Overleg en samenwerking met academische opleidingen en andere kennisinstituten is essentieel. Aangezien het echter gaat om een basisopdracht van en voor hogescholen, zijn de hogescholen best de beheerders van de middelen en de activiteiten.

De versterking en verankering van praktijkgebaseerd onderzoek door middel van een gevoelige verhoging van de middelen en verbreding van de doelstellingen is geen eindpunt. Het wordt gezien als een opstap naar het voorzien van een eigen praktijkgebaseerd onderzoeksgebonden gedeelte in de basisfinanciering van de hogescholen.

Verspreiding en beleidsbeïnvloeding

Volgende vaststellingen worden momenteel gedaan mbt de praktijkgebaseerde onderzoeksactiviteiten in de hogescholen:

Onbekend is onbemand. De 'buitenwereld' kent vaak onvoldoende de maatschappelijke meerwaarde van de resultaten van praktijkgebaseerd onderzoek en valorisatie gerealiseerd door de hogescholen. Het werkveld daarentegen is ervan sterk overtuigd.

In de debatten rond een toekomstig hoger onderwijslandschap in Vlaanderen dient het praktijkgebaseerd onderzoek blijvend in de missie van hogescholen te zijn ingeschreven. Indien niet dan zou dit leiden tot het verdwijnen van een bijzondere dynamiek in de opleidingen en zouden bepaalde flankerende maatregelen kunnen wegvallen en negatieve gevolgen kunnen veroorzaken (bv de defiscaliseringsmaatregelen ivm onderzoekers).

Om de idee tot versterking van praktijkgebaseerd onderzoek en valorisatie in de hogescholen ingang te laten vinden dient nagedacht te worden over de wijze waarop de resultaten van de huidige PWO-projecten nog beter verspreid kunnen worden. Er wordt voorgesteld om aan de minister van wetenschapsbeleid en innovatie voor te stellen om in gezamenlijk overleg een toonmoment of de organisatie van een symposium te voorzien.

Bijlage: brief aan de voorzitter van de Europese Raad

De Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) wil u langs deze weg haar felicitaties aanbieden bij uw aanstelling tot eerste vaste voorzitter van de Europese Raad. Namens de 22 hogescholen, samen goed voor 117.086 studenten en 12.460 personeelsleden wensen wij u boeiende periode toe waarin u de Unie een stabiele maar ook innovatieve koers kan doen varen. Het hoger onderwijs kan en wil daar een belangrijke rol in spelen.

U weet dat Europese Unie belangrijk is voor het Vlaamse hoger onderwijs. Niet voor niets bepalen belangrijke verklaringen zoals die van Bologna het uitzicht van het hoger onderwijs in Vlaanderen. De mobiliteit van studenten en personeelsleden van de hogescholen in de Europese Unie zorgt bovendien voor de verspreiding van de Europese bewustwording bij jonge mensen.

Wij hopen dat u in uw beleid en werkzaamheden ook rekening zal willen houden met de belangrijke rol die hogescholen in Vlaanderen en Europa spelen op het gebied van innovatie. De Vlaamse hogescholen zorgen reeds langer voor een belangrijke overdracht van innovatieve ideeën en systemen naar onze studenten en naar het werkveld: overheid, onderwijs, KMO's, zorg ...

Sinds de Bologna-hervorming hebben hogescholen nog meer dan voorheen werk gemaakt van het creëren van innovatie door eigen praktijkgericht onderzoek dat een belangrijke meerwaarde creëert voor de maatschappij. Ze zorgen bovendien voor de regionale verankering van deze innovatie, eerder dan dat die met multinationals verdwijnt.

In Europa bestaat een diversiteit aan onderzoekscapaciteit waarvan wij durven hopen dat u die verder zal stimuleren. De beperktheid van onderzoeksmiddelen zorgt vaak voor bikkelharte concurrentie waarbij vooral het fundamenteel en groots opgezet onderzoek aan het langste eind trekt, terwijl net de verschillende invalshoeken, verschillende aard en omvang van onderzoek een verrijking kunnen zijn voor de Europese maatschappij en economie. Het opzetten van specifieke Europese onderzoeksprogramma's voor dit toegepast onderzoek aan de hogescholen is hierin een belangrijke stap. Wij hopen dat u het gezag van uw nieuwe functie zal aanwenden om op deze manier voldoende aandacht en middelen te voorzien voor dit regionaal verankerde, praktijkgebaseerd wetenschappelijk onderzoek.

De VLHORA heeft reeds heel wat expertise opgebouwd in deze materie en wil in deze dossiers graag als gesprekspartner meewerken.

Tot het zover is, wensen wij u alvast een goede start naar een sterk Europa.

Memorandum Vlaamse verkiezingen 2009

VLHORA

1 Inleiding

In een kennismaatschappij heeft onderwijs, en het hoger onderwijs in het bijzonder, een belangrijke plaats. Meer en meer ontstaat er een momentum waarbij het onderwijs en het hoger onderwijs verder ontwikkelingskansen bieden, eigenlijk investeren in welvaart en welzijn betekent. Bovendien zijn de demografische ontwikkelingen van die aard dat zonder bijkomende inspanningen in talentontwikkeling de 'war on talent' in alle hevigheid zal woeden. Bovendien wordt ten overvloede maar terecht gepleit voor meer innovatie, meer kennisvalorisatie, waarin ook het hoger onderwijs een cruciale rol speelt.

In het hoger onderwijs nemen de hogescholen en hogeschoolopleidingen een prominente plaats in. In het academiejaar 2008-2009 studeren ruim 112.000 studenten aan hogescholen en werken ongeveer 12.000 personeelsleden in hogescholen.

Sinds 2003-2004 heeft het Vlaamse hoger onderwijs een transformatie ondergaan:

- omvorming tot een BAMA-structuur
- vorming en ontwikkeling van associaties tussen een universiteit en hogescholen
- academiseringsproces van hogeschool-masteropleidingen
- flexibiliseringsproces
- een nieuw financieringssysteem voor het hoger onderwijs
- verdere ontwikkeling van kwaliteitszorg en accreditatie
-

Deze transformatie heeft de sector van het hoger onderwijs in een stroomversnelling gebracht. Recent werd op beleidsniveau bovendien het debat inzake rationalisatie en hertekening landschap hoger onderwijs op gang gebracht. Wanneer dit debat ook in de praktijk zal worden gebracht zal het hoger onderwijs, en de hogescholen in het bijzonder, opnieuw een doordringende metamorfose ondergaan.

Tegen de achtergrond van de maatschappelijke functie van hoger onderwijs en hogescholen en de voortdurende beweging die zich in deze sector voordoet, wil VLHORA voorliggend memorandum aan de nieuwe Vlaamse regering aanbieden.

2 Welke aanpak wordt van de Vlaamse regering gevraagd?

Deze vragen zijn niet nieuw doch de Vlaamse hogescholen stellen vast dat nog steeds niet tegemoet gekomen wordt aan enkele essentiële elementen met betrekking tot het hoger onderwijsbeleid. Deze elementen zijn samen te vatten in een viertal kerngedachten:

Verminder de administratieve lasten en creëer geen nieuwe administratieve lasten. Hogescholen hebben geen moeite om zich te verantwoorden, doch spenderen enorm veel tijd aan allerlei, zeer gedifferentieerde wijzen van verantwoording en aanlevering van data.

Reduceer en maak de regelgeving coherent. Er is geen nood aan meer regelgeving, wel aan minder regelgeving en aan regelgeving die coherent en afgestemd is.

Koken kost geld en kwaliteit heeft een prijs. Tijdens de legislatuur 2004-2009 werden bijkomende middelen geïnvesteerd in het hoger onderwijs. Voor de Vlaamse hogescholen blijft echter de financiering een knelpunt, zeker wanneer bijkomende middelen middels een incorrecte indexering sneller verdwijnen dan ze verworven zijn. De hogescholen durven stellen dat de grens inzake het aanbieden van hoge kwaliteit met beperkte middelen bereikt is.

3 Inhoudelijke beleidsdoelen voor de volgende Vlaamse regering.

3.1 Een correcte en welvaartsvastе financiering.

Vlaanderen investeert onvoldoende in het Hoger Onderwijs en situeert zich slechts in de middenmoot. Gelet op het feit dat Vlaanderen haar welvaart in grote mate te danken heeft en zal hebben aan het menselijk kapitaal en het hoger onderwijs ten volle zijn rol moet kunnen spelen in de ontwikkeling van dat menselijk kapitaal dient dringend een groeipad ingezet dat de overheidsuitgaven voor hoger onderwijs op 2 % van het BRP brengt. Het betreft hier een door de Europese Commissie aanbevolen norm.

Het nieuwe financieringsmechanisme voor het Hoger Onderwijs is in werking getreden. Er werden bijkomende middelen voorzien voor de hogescholen via een éénmalige injectie van 25 miljoen EUR en via bijkomende input in het financieringsmechanisme. De VLHORA komt niet terug op de geformuleerde eisen naar aanleiding van het nieuwe financieringsmechanisme. Wel wordt heel duidelijk gesteld dat de hogescholen moeten krijgen en behouden waar ze recht op hebben. De incorrecte indexering van de enveloppe zorgt immers nog steeds voor een sluipende erosie. Bovendien lost het financieringsmechanisme de derving van inkomsten bij de hogescholen door andere regelgeving niet op.

Een belangrijk element betreft evenzeer de investeringsmiddelen. Door een stijgende bouwindex, een verhoogde nood aan investeringen in REG en normeringen terzake, moderne onderwijsinfrastructuur,... komt het investeringsbudget onder druk te staan.

Beleidsdoelen voor de Vlaamse regering:

- De overheidsuitgaven voor hoger onderwijs stelselmatig laten groeien tot 2 % van het BRP.
- Een correcte indexering van de werkingsuitkeringen via de werkelijke evolutie van de consumptie- en gezondheidsindex. Deze verplichting is decretaal ingeschreven en vereist dus de reële uitvoering. Een compensatie die de stelselmatige uitholling van het budget rechtzet.
- Compensatie voor de derving aan studiegelden zodat de werkingsmiddelen niet nog meer worden belast. De beloofde overige 9 miljoen euro moet toegevoegd worden aan het budget.
- Verderzetting en versnelling van het groeipad van de academiseringsmiddelen.
- Een ernstig budget voorzien voor de uitbouw van de associate degree programma's.
- Proactief voorzien in een adequate oplossing voor de budgettaire consequenties van toekomstscenario's inzake de academiserende masters en de gevolgen op de financiering van hogescholen vooraf van een adequate oplossing voorzien.
- Het budget voor investeringen in infrastructuur verhogen om aan de actuele noden tegemoet te komen.

3.2 Hoger onderwijs van hoge kwaliteit en gericht op de ontwikkeling van alle talenten.

Van de hogescholen en hun opleidingen wordt terecht veel verwacht. Er wordt verwacht om :

- hoge kwaliteit aan te bieden.
- flexibel in te spelen op de verwachtingen van de arbeidsmarkt
- de participatie aan het hoger onderwijs te bevorderen en de democratisering verder gestalte te geven.
- studenten via flexibilisering mogelijkheden aan te bieden
- een aanbod levenslang leren uit te bouwen,
-

Dergelijke verwachtingen zijn legitiem. Vanuit de overheid wordt echter vaak vergeten dat er kritische succesfactoren zijn om aan deze legitieme verachtingen gevolg te geven. De hogescholen vragen dan ook dat deze kritische succesfactoren invulling krijgen vanuit de overheid.

Beleidsdoelen voor de Vlaamse regering:

- Een visionair beleid inzake levenslang leren ontwikkelen, structuren en financiering aan levenslang leren aanpassen. Drempels die LLL in de weg staan wegwerken. Een aangepast systeem van educatief verlof uitwerken.
- Het nieuwe stelsel van visitatie- en accreditatie op een weloverwogen manier effectief invoeren en van een duidelijk tijdspad voorzien. De pilotfase dient de nodige succesfactoren aan te leveren voor een nieuw stelsel waarin de verbeterfunctie van externe kwaliteitszorg opnieuw op het voorplan komt.
- Een verdere uitholling van de werkingsmiddelen tegengaan door extra middelen te voorzien voor de externe kwaliteitszorg van specifieke lerarenopleidingen en hoger beroepsonderwijs.
- Een blijvende en structurele investering vanuit de overheid in een diversiteitsbeleid in het hoger onderwijs.
- Bevorderen en valoriseren van buitenschools leren.
- Financiële ondersteuning voorzien bij de uitbouw van leerladders en leernetwerken. HBO linken aan hogescholen.

3.3 De hogescholen als volwaardige partner in de innovatiecirkel.

Vlaanderen is goed in onderzoek, Vlaanderen presteert echter slechts middelmatig daar waar het gaat om de omzetting van onderzoek in innovatie, om de omzetting van onderzoek in producten en processen die een maatschappelijke en economische meerwaarde leveren, daar waar het gaat om valorisatie dus. Hogescholen spelen hier een belangrijke rol vanwege hun nabijheid met KMO's, de not-for-profitsector enz. Daarom dienen hogescholen hun rechtmatige plaats te krijgen in het wetenschapsbeleid.

Beleidsdoelen voor de Vlaamse regering:

- een groeipad voor de PWO-middelen realiseren waardoor een verdubbeling van de middelen wordt gerealiseerd (naar 20 miljoen EUR)
- het voorzien van een innovatiefonds waardoor hogescholen over middelen kunnen beschikken die ook kunnen ingezet worden voor valorisatiedoelinden (eindwerken, bachelorproeven edm.)
- het opstarten van een nieuw onderzoeksfonds, vgl met het Tetrafonds, maar gericht op alpha- en gammawetenschappen en kunsten, bv een KETRA-fonds (Kenniss Transfer-fonds).
- de verderzetting van het groeipad voor de academiseringsmiddelen.
- het voorzien van een doctoraatsmogelijkheid in de industriële wetenschappen

- het verkrijgen van toegang tot onderzoeksfondsen waar de hogescholen vandaag geen rechtstreekse toegang hebben
- Betrokkenheid en daadwerkelijke participatie van de hogescholen voorzien bij VRWB, FRWB, FWO.

3.4 Hogescholen in de wereld, de wereld in de hogescholen

Eén van de meest prominente redenen voor de Bolognahervormingen en een constante in het Europees beleid is de promotie van mobiliteit in het hoger onderwijs. Vlaanderen toont zich hierin niet bij de besten. Het beleid om effectief buitenlandse studenten aan te trekken is onvoldoende uitgebouwd. Bovendien is het bestaande cijfermateriaal daaromtrent onbetrouwbaar.

Beleidsdoelen voor de Vlaamse regering:

- Bij het rekruteren van buitenlandse studenten, in het bijzonder voor de bacheloropleidingen, vormen de bestaande decretale bepalingen omtrent het gebruik van een andere instructietaal dan het Nederlands een onoverkomelijk obstakel. Hierin dient een versoepeling mogelijk gemaakt te worden.
- Er dienen voldoende aantrekkelijke beurzen ter beschikking van buitenlandse studenten gesteld te worden.
- Een echte marketingcampagne van het Vlaamse hoger onderwijs in het buitenland dringt zich op.
- Vlaamse hogescholen moeten de mogelijkheid geboden worden om zonder begrenzings waardevolle buitenlandse studenten aan te trekken en om hun opleidingen te exporteren.
- Flamenco dient verder uitgebouwd te worden tot het Vlaamse agentschap voor internationalisering van het Vlaamse hoger onderwijs, zoals andere Europese lidstaten over een dergelijk agentschap beschikken. Hiertoe dienen de mogelijkheid en de middelen voorzien te worden.
- Erasmus mundus dient evenzeer mogelijk gemaakt te worden voor bachelorprogramma's.

3.5 Sociale voorzieningen en democratisering

Tijdens de legislatuur 2004-2009 werd het discriminerende verschil in de hoogte van de sociale toelage tussen een student aan de universiteit en een student aan een hogeschool teniet gedaan. Het nieuwe decreet studiefinanciering houdt bovendien heel wat verbeteringen in en speelt in op de maatschappelijke ontwikkelingen betreffende gezinsverdunding, nieuwe huishoudens en gezinstypes. De inhaalbeweging voor het secundair, basis- en kleuteronderwijs is zondermeer een mijlpaal. De evaluatie van het beleid inzake sociale voorzieningen is positief. Maar stilstaan is achteruit gaan.

Beleidsdoelen voor de Vlaamse regering:

- Het voorzien van een volwaardig sociaal statuut voor de lerenden in HBO.
- Verhoging van de grensbedragen voor studiefinanciering en voorzien van een studiekostendekkende studietoelage.
- De coherentie van het studentenstatuut verbeteren.
- Het uitwerken van een coherent mobiliteitsbeleid voor studenten
- Het voorzien van een inhaaloperatie inzake studentenhuisvesting
- Het debat aangaande de positionering van de VZW's stuvo voeren.

3.6 Kwalitatief hoger onderwijs wordt gedragen door sterke personeelsleden en een aangepast personeelsbeleid

De personeelsleden zijn de dragers van hogescholen en hun opleidingen. Tijdens de legislatuur 2004-2009 is de werkdruk en de stress door voortdurende veranderingen niet gedaald. Bovendien is de enveloppe van de hogescholen niet in dergelijke mate uitgebreid zodat de hogescholen in de mogelijkheid waren om veel bijkomend personeel aan te trekken.

Beleidsdoelen voor de Vlaamse Regering:

- Voorzien van een flexibel wetgevend kader dat alle kansen/mogelijkheden biedt aan de instellingen om een modern en performant personeelsbeleid te voeren.
- Een toenadering voorzien in het personeelsstatuut van hogescholen en universiteiten.
- Een screening van het personeelsstatuut met oog op veréenvoudiging, waarbij ook een structurele oplossing wordt voorzien, in samenspraak met het werkveld, voor o.a. volgende punten: loopbaanonderbreking contractuele personeelsleden, algemeen bediendestatuut en ziekteverlof tijdelijk personeel.

Protocol van de besturen bij het voorontwerp van Onderwijsdecreet XIX

De besturen geven een protocol van akkoord met de volgende bemerkingen:

- De besturen wijzen op het feit dat de bevoegdheden van de Raad voor Examenbetwistingen worden uitgebreid, en willen erop wijzen dat een verdere uitbreiding in de toekomst niet aangewezen noch gewenst is.
- De delegatie van de besturen kan niet akkoord gaan met de versie van artikel 124 (in artikel V.3 van de hernummerde versie) zoals het nu voorligt. Vooreerst breidt het artikel 124 de bevoegdheden uit ten aanzien van het bestaande Sectorcomité X, dat het beoogt te vervangen. Daarenboven veroorzaakt de lijst met het geheel aan inlichtingen, verslagen en bescheiden, die dan nog dikwijls redundant zijn, een overlast aan de instellingen die dit opgelegd krijgen, waardoor de rationalisatie door decentralisatie van de onderhandelingen met de vakorganisaties geheel verloren gaat.

Protocol besturen Programmadecreet 3^e begrotingscontrole 2009 en begroting 2010

Protocol van de besturen bij het voorontwerp van Decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de derde aanpassing van de begroting 2009, Hoofdstuk II - Onderwijs en over het voorontwerp van Decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2010, Hoofdstuk II – Onderwijs

De besturen begrijpen maar betreuren de te realiseren besparingen in het hoger onderwijs, gezien het hoger onderwijs nog steeds de gevolgen meesleept van onderfinanciering en onderindexering uit het verleden. De gevolgen van de besparingen en de onderfinanciering worden nog problematischer door de sterke aangroei van het aantal studenten in het hoger onderwijs. Deze groei zal zich in de volgende jaren nog versterken.

De besturen geven een akkoord voor de besparingsvoorstellen van 2009 en 2010, omdat de maatregelen buiten de enveloppe van de recurrente werkingsmiddelen gevonden zijn.

Voor 2011 hebben de besprekingen ertoe geleid dat alle partijen de recent ingevoerde systemen die van strategisch belang zijn voor het hoger onderwijs (Financieringsdecreet, academisering) willen behouden. De besturen stellen vast dat de structurele inlevering vanaf 2011 een hypotheek legt op de toekomstige ontwikkelingen en op de tewerkstellingsperspectieven over een langere periode. De besturen wensen dan ook over 2011 en volgende jaren verder te onderhandelen.

De besturen vragen aan de overheid om, zodra de economische en financiële perspectieven het toelaten, de vooropgestelde groeitrajecten en positieve budgetevoluties voor het hoger onderwijs onverwijld en onverkort te hernemen. Zo niet zal dit leiden tot het niet kunnen nakomen van de grootste strategische opdracht ooit voor het Vlaams hoger onderwijs.

Vermits er minder middelen beschikbaar zijn voor de instellingen, kunnen dezelfde doelstellingen niet meer gehaald worden en moeten nieuwe engagementen geëvalueerd worden op de gevolgen voor de werkdruk. De instellingen verwachten initiatieven van de overheid in het kader van administratieve vereenvoudiging om de werkbelasting te verlichten.

Wat de nieuwe besparingsronde betreft, wijzen de besturen op de bijzonder kritische situatie die zal ontstaan voor bepaalde instellingen die gevat zijn door de combinatie van de afbouw van het Rationalisatiefonds en het niet behouden van de ondergrens van de verevening. Dit wordt nog moeilijker als in de Brusselse context ook zou worden bespaard op de voorziene middelen voor het Brussels Overlegplatform Hoger Onderwijs.

De besturen vragen het engagement en concrete voorstellen vanuit de overheid tot het opstarten van het eindeloopbaandebat in de nabije toekomst. Deeltijdse uitstapmogelijkheden moeten een onderdeel blijven uitmaken van dit stelsel. Bovendien moet gestreefd worden naar een betaalbaar systeem met een link tussen de gepresteerde loopbaan en de financiële tegemoetkoming.

‘Raadpleging over de toekomstige “EU 2020”-strategie’

De EU 2020-strategie poogt een opvolger te zijn van de Lissabon-strategie en bouwt voort op haar successen als partnerschap voor groei en werkgelegenheid, met de nodige aanpassingen om nieuwe problemen aan te pakken. De Commissie streeft naar een toonaangevend, concurrerend en welvarend Europa, dat met een groenere netwerk- en kenniseconomie die minder mensen uitsluit, snel en duurzaam groeit en veel werkgelegenheid en sociale vooruitgang oplevert.

De Europese Commissie legt in haar prioriteiten een grote verantwoordelijkheid bij het (hoger) onderwijs: onderwijs is bij uitstek het doorgeefluik van kennis, fungeert als hefboom voor de bestrijding van ongelijkheid en armoede, en kan via onderzoek en dienstverlening een belangrijke bijdrage leveren aan de creatie van een competitieve en groenere netwerkeconomie. Deze prioriteiten liggen geheel in lijn met de visie van de Vlaamse Hogescholenraad op de rol van de Vlaamse hogescholen in de Europese hoger onderwijsruimte en de maatschappij.

Als eerste doelstelling brengt de Commissie “de meerwaarde van kennis als basis van groei” aan. De Vlaamse Hogescholenraad is niet geheel overtuigd van de strategie achter deze prioriteit. Het (hoger) onderwijs heeft nood aan een vernieuwd en vernieuwend perspectief op kennisbenadering. Een recent advies van de Nederlandse Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT) spreekt in dit kader van een onderscheid tussen twee soorten kennis: ‘kennis als product’ en ‘kennis als vermogen’. Deze visie kan doorgetrokken worden naar de visie op ‘onderwijs en onderzoek’ in haar geheel binnen het hoger onderwijs. Kennisaccumulatie of -overdracht is geen doel op zich, maar moet als motor worden aanzien voor het aanleren of stimuleren van competenties als zelfredzaamheid, kritische houding en zin voor initiatief. De Vlaamse Hogescholenraad wil kennis herdefiniëren naar ‘leren omgaan met kennis’ of ‘creatief denken’. Hierbij moet de nu vaak te beperkte tijdsduur van een leerproces dan ook vertaald worden naar echt levenslang leren en de uitdaging om te blijven leren. De nieuwe definitie impliceert ook een verschuiving naar ‘investeren in mensen’ en samenwerking in plaats van concurrentie (met ‘kennis als product’ als inzet).

Als tweede doelstelling brengt de Commissie “kansen bieden in een samenleving die niemand uitsluit” aan. De Vlaamse Hogescholenraad is ervan overtuigd dat kansenederwijs niet enkel mag bestaan uit het geven van kansen aan specifieke (atypische) groepen. Binnen de lidstaten bestaat de mogelijkheid om een flexibel kader te creëren waarbij kan worden gefocust op de instroom, doorstroom en uitstroom van specifieke groepen. Hierbij als voorbeeld in Vlaanderen het flexibiliseringsverhaal (het zogenaamde Flexibiliseringsdecreet). In de EU 2020-strategie zelf moet er aandacht zijn voor alle lerenden vanuit een perspectief van kansenederwijs als ‘leren kansen zien en grijpen’. Studerenden moeten een bepaalde mate van verantwoordelijkheid zien op te nemen waarbij een attitude ontstaat om kansen te grijpen wanneer deze zich voordoen. Hierbij ligt een belangrijke taak weggelegd voor de lerarenopleidingen, die mensen opleiden om later kinderen, jongeren en (jong)volwassenen te vormen. Bij uitbreiding dient dit attitudeleeren doorheen alle opleidingen aanwezig zijn. In dit kader kan eveneens verwezen worden naar de rol van internationalisering: deze is geen doel op zich of mag niet herleid worden tot ‘mobiliteit’, maar moet beschouwd worden als dé manier bij uitstek om op een interactieve manier kansen te leren zien en grijpen. Dit plaatst overigens ook het ‘levenslang leren’ in een nieuw daglicht: kansen leren grijpen (evenals creatief denken) is nooit een verworven kwalificatie, maar een permanent proces. De Vlaamse hogescholenraad wil dan ook kansen bieden herdefiniëren naar ‘kansen leren grijpen’.

Als derde doelstelling wil de Commissie “een competitieve en groenere netwerkeconomie creëren”, dat wil zeggen duurzame groei creëren. Rekening houdende met bovenstaande opmerkingen moet de nadruk op groei verschuiven naar duurzaamheid. Duurzaamheid moet het uiteindelijke doel zijn, wil er automatisch noodzakelijke groei worden gecreëerd. Bij het plaatsen van de focus op groei ontstaat een strategie waaraan slechts een kortetermijnvisie voorafgaat.

In het raadplegingsdocument van de Commissie wordt niet expliciet erkend dat lokale en regionale overheden overal in Europa een belangrijke rol spelen bij de praktische tenuitvoerlegging van de opvolger van de Lissabonstrategie. De Vlaamse Hogescholenraad pleit voor het betrekken van lokale en regionale overheden bij de uitstippeling, toepassing en evaluatie van de nieuwe strategie, met betere samenwerking en coördinatie van de maatregelen tussen de diverse bestuurslagen in Europa. Een duidelijke *bottom-up approach* vanuit de regio's is noodzakelijk wil men deze strategie met grote slaagkans invoeren.

De Vlaamse Hogescholenraad is van mening dat het consultatiedocument te weinig wervende kracht heeft en al te zeer van ‘economische groei’ uitgaat. In de gegeven omstandigheden vindt hij dat de Europese Commissie moet durven haar doelstellingen anders te formuleren, met een sterkere nadruk op het ‘investeren in mensen’ (leren omgaan met kennis), kansen grijpen/creëren en duurzaamheid.

“I want to see education that empowers young people to question, to develop their minds and skill sets, to make choices, to find meaningful employment and to play constructive roles in their families, their communities and their nations. I want to see education that enables young people to value other human beings, encourages them to understand the importance of equality and equity and helps them to recognize the importance of collective responsibility and action.”

Graça Machel, keynote speaker at the UN worldconference on ES

